

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Varja Palčič

**Evalvacija projekta mladinskega uličnega dela
»Ulično učenje« v Piranu**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Varja Palčič

**Evalvacija projekta mladinskega uličnega dela
»Ulično učenje« v Piranu**

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Študijski program: Socialno delo,
Socialno delo z mladimi

Ljubljana, 2017

Naslov: Evalvacija projekta mladinskega uličnega dela »Ulično učenje« v Piranu

Povzetek: Mladinsko ulično delo na Primorskem, bolj natanko v občini Koper, se je le v zadnjih letih bolj razvilo. Kljub temu, pa v občini Piran trenutno ni nobene organizacije, ki bi ga izvajala. V četrtem letniku študija sem prakso opravljala na Mladinskem evropskem projektnem in informacijskem centru Piran s krajšim imenom Mladinski EPI center Piran (v nadaljevanju EPI center). Tega je leta 2001 ustanovila občina Piran za izvajanje programov in dejavnosti s področja dela z mladimi, mladinske kulture, informiranja in svetovanja, izobraževanja in ostalih interesnih dejavnosti za mlade. Med prakso sem ugotovila, da so nekoč opravljali tudi ulično delo, vendar se to ni obneslo, saj delavci niso imeli dovolj znanja in pristopov glede te teme. Projekt uličnega dela so takrat poimenovali Ulično učenje, vendar so zaradi slabega odziva s projektom po dveh letih prenehali. Usmerjen je bil v kreativno preživljanje prostega časa, eden glavnih ciljev pa je bil ponovno vzpostaviti stik z mladimi. Med prakso so mi zaposleni povedali, da bi radi ponovno uvedli projekt, saj vidijo potrebo po tem. Mladi v Piranu, ki se pogosto zbirajo na ulici, so v stiku s prepovedanimi substancami ter izvajajo razna delikventna dejanja. Diplomaska naloga služi kot prispevek izboljšanju dela na centru oz. kot temelj za ponovni poskus projekta. Raziskovalni del predstavlja kompleksna evalvacija projekta Ulično učenje. Vsebuje evalvacije vloženega navora, procesa ter ciljev in učinkov, s pomočjo katerih sem ugotavljala razloge neuspešnosti projekta ter zapisala predloge za nadaljevanje. Pri tem sem imela nekaj težav, zaradi pomanjkanja dokumentacije in zapisov projekta, zato sem pri evalvaciji uporabila le intervju vodje ter izvajalcev. Iz tega tudi izhaja ena od glavnih ugotovitev, ki je hkrati tudi predlog in sicer zapis načrta projekta po vzoru metode projektnega načrtovanja. Saj je pomembno da pred pričetkom projekta jasno opredelimo ter zapišemo cilje ter kako jih doseči.

Ključne besede: Mladi, ranljivi mladi, mladinsko delo, ulično delo, mladinski center, evalvacija

Title: Evaluation of the youth street work project "Street Learning" in Piran

Abstract: Youth street work in the coastal region, more precisely in the municipality of Koper, has only developed in recent years. Nevertheless, there is currently no organization in municipality of Piran that implements it. In the fourth year of my studies I worked at the Youth European Project and Information Center Piran with the short name of the Youth EPI Center Piran (hereinafter: the EPI Center). It was established in 2001 by the Municipality of Piran for the implementation of programs and activities in the field of youth work, youth culture, information and counseling, education and other interest activities for young people. During my practice here, I found out that they once did street work, but the project did not work out, since the workers did not have enough knowledge and approaches on this method of work. The project of street work was then called Street Learning, but due to a poor response to it, they ceased after two years. The focus was on creative leisure time, and one of the main goals was to re-establish contact with young people. During my practice, the employees told me that they would like to re-launch the project, as they see the need for this. Young people in Piran, who often gather on the street, are in contact with illicit drugs and carry out various delictal acts. This thesis serves as a contribution to improving the work at the center, as well as the basis for the re-trial of the project. The research part represents a complex evaluation of the project Street Learning. It contains evaluations of the invested effort, the process, and the goals and effects, through which I determined the reasons for the failure of the project and wrote down proposals for continuation. During the evaluation, I encounter some problems because of the lack of documentation and project records; therefore I could only use the interview with the workers and project manager. From this also comes one of the main findings, which is at the same time a proposal, namely, a record of the project design following the model design method. It is important that we clearly define and write down the objectives and how to achieve them before starting the project.

Keywords: Youth, vulnerable youth, youth work, street work, youth center, evaluation

Vsebina

1.	Uvod	1
1.1.	Mladi	1
1.1.1.	Adolescenca	2
1.2.	Ranljivi mladi	3
1.3.	Protislovja mladosti	4
1.4.	Prestopniško vedenje	5
1.5.	Dejavniki tveganja za pojav prestopniškega vedenja	6
1.6.	Vrstniki	8
1.7.	Mladinska kultura, subkultura	9
1.8.	Prosti čas	10
1.9.	Ulično delo	13
1.9.1.	Pomen ulice	13
1.9.2.	Začetki in razvoj mladinskega uličnega dela	14
1.9.3.	Začetki uličnega dela v Sloveniji	14
1.9.4.	Ulično delo kot metoda dela z mladimi	15
1.9.5.	Preventivno in kurativno ulično delo	16
1.9.6.	Mladinski delavci	18
1.9.7.	Ulično delo v Sloveniji	18
1.9.7.1.	<i>Skala</i>	18
1.9.7.2.	<i>Mreža Mlada ulica</i>	19
1.9.7.3.	<i>Ulično delo na primorskem</i>	20
2.	Problem	22
2.1.	Pobuda za raziskavo	22
2.2.	Raziskovalna vprašanja	23
3.	Metodologija	24
3.1.	Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke	24
3.2.	Raziskovalni instrumenti in viri podatkov	24
3.3.	Populacija in vzorčenje	25
3.4.	Zbiranje podatkov oz. empiričnega gradiva	25
3.5.	Obdelava in analiza	26
4.	Rezultati	27
4.1.	Kratek opis projekta	27
4.2.	Konceptualna zasnova in usmerjenost projekta	28
4.2.1.	Razlogi za začetek	28
4.2.2.	Kronologija	28
4.2.3.	Teoretična izhodišča	29
4.3.	Cilji in ciljna skupina	29
4.3.1.	Cilji projekta	29
4.3.2.	Ciljna skupina	30
4.4.	Izvedba projekta	30
4.4.1.	Organizacija	30
4.4.2.	Izvedene projektne dejavnosti	31
4.5.	Evalvacija uspešnosti in učinkovitosti	31
4.5.1.	Postopek evalvacije	31
4.5.2.	Evalvacija vloženega napora	32
4.5.2.1.	<i>Tradicija</i>	32
4.5.2.2.	<i>Znanje</i>	32
4.5.2.3.	<i>Kadri</i>	32

4.5.2.4.	<i>Delo</i>	32
4.5.2.5.	<i>Organizacijska struktura, prostor in oprema</i>	33
4.5.2.6.	<i>Finančna sredstva</i>	33
4.5.3.	Evalvacija procesa	33
4.5.4.	Evalvacija ciljev in učinkov	35
4.5.5.	Zaključek evalvacije.....	37
5.	Razprava in sklepi	39
6.	Predlogi.....	42
7.	Uporabljena literatura.....	43
8.	Priloge.....	47

Kazalo tabel

Tabela 4.1. Prikaz kronologije poteka projekta glede na leto, mesece izvajanja, pogostost ter čas.....	29
Tabela 4.2. Potek priprave na delo	34
Tabela 4.3. Izvedene aktivnosti in dejavnosti.....	34
Tabela 4.4. Cilji projekta »Ulično učenje«.....	35
Tabela 4.5. Ideje za prihodnost.....	37

1. Uvod

1.1. Mladi

Podati natančen opis, kdo so mladi, ni tako enostavno, kot se sprva zdi. Težava se pojavi že v neenotnosti v določanju starostnega obdobja. Urad Republike Slovenije za mladino starostno mejo postavi od 15 do 29 let (Urad Republike Slovenije za mladino 2016: Osnovne definicije), program Erasmus+ pa določi, da so mladi vsi posamezniki med 13. in 30. letom starosti (Movit 2016: O programu E+¹). Po Evropi pa se te številke še bolj razlikujejo, določene države obdobje podaljšajo tudi do 35. leta starosti (Romunija), spet druge pa prestavijo mejo zelo nizko, in sicer do 7. leta (Estonija) ali celo 3. leta starosti (Finska) (Statistični urad Republike Slovenije 2009: 11).

Divjak in Šporar (2005: 6) opozarjata, da pri postavitvi tako nizke starostne meje velik delež predstavljajo otroci, ki pa še niso dovolj zreli za aktivno sodelovanje pri oblikovanju odločitev. Ker pa je prav to pomemben del mladinske politike in mladinskega dela, je bolje, če se otroci izločijo oziroma se zanje oblikuje posebna politika. Prav tako menim, da se mladi ne želijo družiti na ulicah, kjer se igrajo otroci.

Če odmislimo starostne omejitve, lahko mladost imenujemo kot prehodno obdobje od otroštva k odraslosti. Je posebno življenjsko obdobje, polno nasprotij in uravnovešanja (Ule in Miheljak 1995: 16). To obdobje je zelo občutljivo, saj se tu konstruirajo socialne vloge in statusi, predstave o življenju ter ocene dejanj in dosežkov ljudi (Ule 2008: 49). Šaponja (2006: 11) našteva nekaj dejavnikov, s katerimi lahko označimo obdobje mladosti, in sicer so to svojevrstne oblike vedenja, stil življenja, nepopolni socialni status ter idealni vrednotni pojmi mladosti v smislu vitalnosti, duševne svežine in živahnosti. V raziskavi Mladina 2010 (Lavrič *et al.* 2011: 68) najdemo, kako mladi definirajo konec tega prehodnega obdobja. Po njihovem mnenju si odrasel, ko »sam skrbiš zase ter odgovarjaš za svoja dejanja«, »ko imaš družino, svoj zaslužek ter nisi odvisen od staršev«, »ko imaš službo, si odgovoren in prevzemaš posledice za svoja dejanja«. Mladi torej mladost vidijo, kot obdobje brezskrbnosti, kjer so odvisni od staršev. Biti odrasel pa definirajo kot biti zmožen finančno skrbeti zase ter biti »odgovoren«.

Mladost kot sociološki pojem lahko razdelimo na 3 obdobja; (1) *adolescenco*, to razumemo kot klasično mladost (od 14. do 19. leta starosti), (2) *post adolescenco* oziroma

¹Movit; erasmus +, mladi v akciji, splošno o programu e+.

pozno mladost (od 20. do 24. leta starosti) ter (3) *mlajšo odraslost*, ta je značilna za (še vedno »nesamostojne«) mlade med 25. in 29. letom starosti (Šaponja 2006: 12–13). Tudi tukaj različni avtorji postavljajo drugačne starostne meje, na primer Ule (2008: 53) označi adolescenco kot obdobje zgodnje mladosti, in sicer med 12. in 18. letom starosti.

Starostnih omejitev je zares veliko in kot vidimo, si strokovnjaki na tem področju niso enotni, saj je mladost pojem, ki se spreminja skupaj s časom ter ga je težko opredeliti s številkami (Ule 2008).

1.1.1. Adolescenca

Adolescenca je torej pojem, ki ga razvojni psihologi uporabljajo, da pojasnijo proces odraščanja med otroštvom in odraslostjo. Proces naj bi bil univerzalen in ga morajo prestati vsi, če hočejo priti do zrele odraslosti. To obdobje lahko imenujemo tudi najstništvo in je čas iskanja, preizkušanja, čustvenega, socialnega in kognitivnega razvoja. V tem obdobju mladi razrešujejo dva odnosna procesa, in sicer *navezanost* ter *identiteto* (Coterrell 1996, v Ule 2008: 53). »Navezanost se nanaša na čustveno vez med posameznikom ter drugo osebo, skupino ali skupnostjo. Identiteta pa se nanaša na posameznikovo sposobnost za samo opredeljevanje v odnosu do drugih« (Ule 2008: 53).

Stanley Hall je eden prvih, ki je raziskoval obdobje mladosti ter ga poimenoval z besedo adolescenca. Zanj so ključne značilnosti tega obdobja »viharništvo«, stresi in upori mladih proti različnim avtoritetam (Ule 2008: 54). Kasneje tezo o viharištvu in kriznem obdobju mladostnikov naprej razvija tudi socialni analitik Erik Erikson (1973, v Ule 2008: 54) v razvojni teoriji identitete. Identiteta je za Eriksona občutek oziroma doživljanje svoje lastne enakosti in s tem povezano zaznavo, da jo tudi drugi priznavajo. Je proces, ki se nenehno spreminja v razmerju do socialnega konteksta. Razvija se skozi obdobja rasti, kriz in razreševanja kriz, ki so podlaga za novo rast. Te krize so rezultat notranjih in zunanjih konfliktov, ki nastajajo iz prevzemanja novih družbenih vlog in obveznosti. Erikson našteva, da se v otroštvu in mladosti spopademo s petimi identitetnimi krizami. (1) S prvo krizo se spopademo že v zgodnjem otroštvu, imenuje jo *kriza prazaupanja*. Gre za primarna otrokova izkustva varnosti v obdobju odvisnosti. (2) Naslednja je *kriza samostojnosti*, kjer otrok začne uveljavljati svojo voljo in preizkušati meje. (3) V predšolskem obdobju se pojavi *kriza odgovornosti*, ko je otrok seznanjen z etičnimi pravili, jih sprejema ter mora živeti po njih. (4) *Kriza ustvarjalnosti* je naslednja stopnja razvoja identitete ter (5) zadnja, *kriza identitete v adolescenci*. Po Eriksonovem mnenju je to

odločilna doba v razvoju identitete človeka, kjer pride do intenzivnega razvoja duševnih in telesnih sposobnosti in večjih pričakovanj družbe glede na posameznikove odločitve in dejanja. Za krizo identitete v adolescenci je značilno nasprotje med potrditvijo identitete, sebstva in razvojem ugodne samopodobe ter difuzijo identitete, umikom in begom pred to potrditvijo. Po Eriksonu je torej adolescenca obdobje, ki mlademu človeku omogoča preizkušanje socialnih vlog, strategij, nabiranje socialnih izkušenj in preizkušanje svoje moči (Ule 2008: 57–59).

Kljub starostnim omejitvam ter dejavnikom, s katerimi označujemo mladino, se ta skozi čas spreminja. Šaponja (2006) pravi, da je današnja mladina enostavno »drugačna«. V zadnjem desetletju lahko opazimo spremembo vrednot pri mladih. Tiste vrednote, ki so bile oprte na močne ideologije, zamenjujejo vrednote, ki so bližje posamezniku in njegovemu osebnemu izkustvu. Torej tradicionalne vrednote, kot sta na primer kolektivna dolžnost in lojalnost, počasi izginjajo, pojavlja pa se nova, individualna etika vsakdanjega življenja. To pa zaradi tega, ker so se življenjske izkušnje mladih veliko spremenile. Družinska in prijateljska razmerja so se spremenila, drugačne so izkušnje v izobraževalnem in zaposlitvenem sistemu, prosti čas mladi preživljajo drugače, slednji pa je postal pomembna tarča ekonomskih in prodajnih analitikov (Šaponja 2006: 11–13). Torej mladina danes v odraslost vstopa drugače kot včasih. Izobraževanje se podaljšuje, s tem pa tudi ekonomska odvisnost od staršev. To vpliva tudi na to, da se mladi kasneje zaposlujejo in si ustvarjajo družino (Ule 2008: 12).

1.2. Ranljivi mladi

Mladi so še posebej ranljiva skupina, saj se v tem obdobju dogaja veliko sprememb. Zelo je pomembno, da ima posameznik v tem obdobju primerno podporo, bodisi doma, med vrstniki ali drugje, saj se v nasprotnem primeru ranljivost le poveča.

Individualizacija življenja prinaša s seboj mnoge nove oblike obremenitev, tveganj, raznih bolečin, neugodij in nemira, ki preobremenjujejo mlade. Individualizacija pomnožuje število in obseg tveganih življenjskih odločitev in življenjskih poti za vse mlade, pri tem se tveganja zopet najbolj zgostijo pri tistih mladih, ki nimajo ustrezne ekonomske in socialne podpore pri svojih družinah, so nezaposleni oziroma jim grozi dolgoročna nezaposlenost. Mlade obremenjuje tudi splošno upadanje trdih in splošno

zavezujočih pravil in življenjskih orientacij, na katere bi se lahko naslonili v svojih osebnih krizah. (Ule 2000: 41)

1.3. Protislovja mladosti

Pogoji odraščanja in možnosti za vstop v odraslost so se posebej zaostрили, kar je prineslo velike spremembe v mlajših generacijah terprehodih teh v odraslost (Heitmeyer *et al.* 1995, v Ule 2000). Te spremembe se kažejo v vrsti nasprotij, ki lahko vplivajo na ranljivost in občutljivost mladine. Kot sem že omenila, se mladina skozi čas spreminja, prav tako se spreminja možnost izobraževanja in zaposlitve. Ule (2000: 41) na to temo omenja nasprotja, s katerimi se soočajo mladi. Danes imajo tako veliko več možnosti za individualno usmerjanje in načrtovanje življenja, hkrati pa ta svoboda in večja izbira prineseta manjšo napovedljivost in obvladljivost življenjskih poti. Prav tako možnost za samostojno odločanje in sprejemanje odločitev, ki je včasih velikokrat niso imeli, prinese veliko odgovornosti ter negativnih posledic v primeru izogibanja tem odločitvam. To sta le dve protislovji, ki jih našteva Ule, in sta del težav, s katerimi se morajo soočati mladi. Te težave in nasprotja tako povečujejo socialno in psihično ranljivost mladih. Bistvo socialne ranljivosti pa je prav stopnjevanje težav in kopičenje nerešenih problemov, ki izhajajo eden iz drugega – na primer slab šolski uspeh, nizka izobrazba, slabe zaposlitvene možnosti, materialne, socialne, čustvene, zdravstvene težave (Ule 2000:41–43).

Izraz »socialna ranljivost« so uvedli trije belgijski raziskovalci, in sicer Van Kerckvoorde *et al.*(1984, v Ule 2000: 44), s katerim so označili posameznike, ki so, kadar so v stiku s družbenimi institucijami, bolj izpostavljeni njihovem nadzoru in sankcijam, kot pa imajo od njih koristi.

Schuyt (1995: 25–26, v Ule 2000: 44) našteva in deli kazalce socialne ranljivosti v 4 skupine. Te deli na aktivne ter pasivne odzive na probleme. (1) Prvi so kazalci za agresivno reševanje namišljenih kot tudi dejanskih problemov, ki jih imajo posamezniki s sabo in starši, pri katerih gre za nezavedno in pretirano odzivanje na problem. To so na primer neopravičeno izostajanje od pouka, zgodnje in redno uživanje alkohola in eksperimentiranja z drogami, milejše oblike mladinskega kriminala, splošen odpor do zunanjega sveta, staršev in avtoritet. (2) Sledi iskanje močnih skupinskih povezav zunaj družine, iskanje alternativnih avtoritet, vključevanje v mladinske tolpe itd. Upoštevanje skupinskih norm daje občutek varnosti in priznanja s strani skupine. Ta oblika aktivnega sodelovanja, za razliko od prve (1), ne zahteva posameznikove osebne iniciative.

Oblikovanje identitete pretežno temelji na identiteti, ki jo daje skupina. Med pasivne odzive pa našteva (3) umik iz vrstniških skupin ali šolskih aktivnosti, izogibanje iniciativam in aktivnostim ter splošno neaktivnost. Tako vedenje je lahko posledica strogih norm staršev in šole. Taki učenci lahko hitro postanejo tarče draženja in zasmehovanja, kar samo še okrepi težnje po umiku. V zadnjo skupino (4) šteje najbolj skrajne manifestacije problemov mladih, za katere je največkrat potrebna strokovna obravnava. Sem spadajo strahovi in nazadovalne oblike vedenja, močna težnja po ostajanju doma, psihosomatske težave in drugi znaki slabega zdravja.

Ravnotežje med aktivnim in pasivnim odzivanjem na probleme je verjetno najboljša pot, da se izognemo socialni ranljivosti ter težavam v mladosti (Schuyt 1995, v Ule 2000:45).

Vseeno pa tveganja, s katerimi se srečujemo v mladosti, ne vplivajo enako na vse. Keupp (1997, v Ule 2000: 55) ugotavlja, zakaj nekaterim mladim tveganja in negotovosti pomenijo izziv, drugim pa jemljejo življenjsko energijo in jih spravljajo v obup. Pravi, da se psihofizična odpornost kaže predvsem v tem, koliko je posameznik zmožen prestat negotovosti ter koliko je psihosocialno pripravljen na tveganja in novosti. Koliko je zmožen od osvobajanja od prisil, zapovedi in prepovedi, ki jih nalaga sam sebi, ali je sposoben najti življenjski smisel, znati uživati življenje in najti, kar je za posameznika dobro. Pravi, da sposobnost uživanja življenja ni samoumevna in brezpogojna, temveč potrebuje določene družbene predpostavke, tu pa so zopet na slabšem »podpriviligirani« člane iz družbeno ogroženih in marginaliziranih skupin (Ule 2000: 55).

1.4. Prestopniško vedenje

Prestopniška vedenja so prestopi ali kršitve vedenjskih pravil. Zajemajo različna vedenja, od neprimernega pa do kaznivega. Vsem tem pa je skupno to, da je dejanje zavestno, voljno ravnanje, ki je v nasprotju z družbenimi pravili (Filipčič 1998: 12). Sem štejemo vse, kar družba ocenjuje, da ni dovoljeno ali sprejemljivo oziroma kadar zakon to opredeljuje kot kaznivo dejanje. V širšem pomenu, so to vse kršitve družbenih pravil, kamor poleg klasičnih prepovedanih dejanj (kot na primer tatvine ali dejanja telesnega nasilja) spadajo tudi tako imenovani statusni prekrški oz. prekrški, povezani s starostnim statusom. To pomeni, da so ta dejanja kazniva le, če jih storijo mladoletniki ali otroci. Sem spadajo dejanja, ki so povezana z uporabo prepovedanih substanc, spolnostjo, lahko pa tudi s stilom oblačenja ali glasbo (Dekleva 2010). Tivadar (2000: 145) prav tako našteva nekaj

dejanj, ki so za mlade prepovedana, ne pa tudi za odrasle. To so na primer kajenje, uživanje alkohola, vožnja avtomobilov, samovoljno odhajanje od doma ipd.

Tudi Mrgole (1999: 20) podobno definira mladinsko prestopništvo, s katerim pravi, da opišemo razna vedenja, ki jih družba ne tolerira in niso v skladu z veljavnimi vedenjskimi standardi. Poimenovanje družbeno nesprejemljivega vedenja pa ima tak učinek, da zaznamuje in ožigosa.

1.5. Dejavniki tveganja za pojav prestopniškega vedenja

Dejavniki tveganja so tisti dejavniki, ki v življenju mladostnika opredeljujejo njegove strategije ravnanja ali preživetja. Te strategije so izdelani vzorci odzivov na dogajanje, ki je lahko ogrožajoče ali varujoče, podporno ali destruktivno in mu lahko daje ali pa jemlje moč. Vsakega posameznika definirajo trije sklopi dejavnikov; dednost, okolje in samodejavnost. Dejavnike tveganja je zato potrebno razumeti v kontekstu teh treh sklopov (Poštrak 2007: 149).

Tivadar (2000, v Ule 2000: 153–171) s pomočjo raznih raziskav našteje nekaj demografskih, socialnih in kulturnih dejavnikov prestopniškega vedenja. Te se mi je zdelo smiselno povzeti ter povezati z okoljem, na katero se nanaša to diplomsko delo, torej s Piranom. Pri tem si bom pomagala s svojo izkušnjo kot prebivalka občine Piran ter Pirana kot kraja, kjer sem preživela svoje obdobje adolescence (obiskovala sem Gimnazijo v Piranu). Kot enega izmed prvih dejavnikov v svoji raziskavi omeni *spol*. Na podlagi raznih raziskav ugotavlja, da je za fante bolj značilno prestopniško vedenje kot za punce. Še posebej je to razvidno, ko gre za medsebojno nasilje (razni pretepi) ter pripravljenost nanj (kot na primer nošenje nožev). Miles (1993, v Tivadar 2000: 153–154) povezuje razlike v agresivnosti s tem, da se fantom v socializacijskih procesih pogosto posreduje vrednote, kot so pogum, upornost, žilavost, pri dekletih pa nežnost, preudarnost ter previdnost. Vsekakor Piran ni izjema, še posebej ko gre za pretepe, vandaliziranje ter krajo motornih koles, čelad itd.

Kot drugi dejavnik našteva *gmotne razmere in izobrazbo staršev*. Prestopništvo naj bi po uradnih statističnih podatkih bilo značilno za mlade iz nižjih slojev. Vendar raziskovalni podatki velikokrat ne pokažejo enake slike. Zaradi tega ne moremo kar na slepo sklepati na neposredno povezavo med gmotnim položajem in prestopništvom. Elmer in Reicher (1995, v Tivadar 2000) zato pojasnjujeta povezanost slojev in prestopništvom z možnostjo preživljanja prostega časa. Otroci iz družin, ki pripadajo tako imenovanemu

»višjemu sloju«, imajo lažji dostop do raznolikih oblik preživljanja prostega časa za razliko od tistih, ki pripadajo »nižjemu sloju«. V Piranu ni veliko organiziranih dejavnosti za mlade. Razen EPI centra skoraj da ni več ustanov, ki bi mladim ponujale prostor za druženje, zato so možnosti za kreativno preživljanje prostega časa omejene. Mladi se zaradi tega družijo na ulicah, kar pa samo posebej ni problem (Tivadar 2000, v Ule 2000:158–159).

Naslednji dejavnik se povezuje s prejšnjim, saj je tudi ta vezan na družino, in sicer je to *struktura družine*. Kriminološke teorije prestopniško vedenje razlagajo z nepopolnostjo družine. Družine, kjer sta prisotna oba starša, naj bi najbolje varovale pred prestopništvom, ki nastane do 14. leta starosti. Seveda moramo tudi tukaj opozoriti, da enostarševstvo in reorganizirane družine same po sebi niso razlog za prestopništvo. Do tega lahko pripeljejo dejavniki, ki so pripeljali do take oblike družine. Razlogi so lahko psihične stiske zaradi ločitve od biološkega starša, napeti odnosi med starši ter med starši in otroki, dolgotrajni in nasilni prepiri med staršema itd. Še en pomemben dejavnik, ki lahko vpliva, so življenjske razmere. Na primer, enostarševske družine živijo v najtežjih razmerah, saj imajo nižje dohodke (Tivadar 2000, v Ule 2000: 160–161). V Piranu je to lahko velik problem, saj je zaradi svoje obmorske lege zelo drago mesto, ko govorimo o višini najemnin stanovanja. Poleg tega je mesto staro in je razmerje med ceno, kakovostjo in velikostjo stanovanja zelo slabo. To ter majhna možnost zaposlitve v mestu vplivajo, da enostarševske družine živijo v težkih razmerah.

Tudi naslednji dejavnik oz. skupina dejavnikov so tesno povezani z zadnjima dvema –*starševska podpora, družinski problemi in izpostavljenost nasilju*. Kriminološke teorije ugotavljajo, da slabi odnosi med starši in otroki ter slabo ravnanje z otroki ponujajo vsaj tri razloge za pojav prestopništva. (1) Zmanjšujejo navezanost otrok na starše, kar pomeni, da bistveno manj tvegajo s prestopništvom, saj se ne bojijo njihovega obsojanja. (2) Implicitno sporočajo, da je normalno in sprejemljivo odkrito izražati sovražnost ali prezir do drugih ter ignorirati njihove želje in interese. (3) Povzročajo močna negativna čustva, kot so frustracija, jeza in sovraštvo. Te pa vodijo v željo po maščevanju, kar se lahko kaže v obliki prestopništva (Tivadar 2000, v Ule 2000: 161–162).

Naslednji dejavnik se navezuje na izobraževanje mladih, in sicer je to *doživljanje šole in šolski uspeh*. Tega Blanka Tivadar opredeli ko enega od dejavnikov prestopniškega vedenja, saj je za njegov nastanek v veliki meri odvisen odnos do formalnih avtoritet, zlasti do šole in učiteljev. Zmožnost prilagajanja šolskemu redu igra velikokrat večjo vlogo pri dobrem šolskem uspehu kot pa intelektualne sposobnosti. Otroci, ki se dobro prilagodijo in

upoštevajo šolska pravila, so uspešnejši in učitelji od njih več pričakujejo. Tisti, ki pa se jim zdi šolski red preveč omejujoč, se slabše podredijo pravilom in učiteljevi avtoriteti in so zato manj uspešni. Na odnos do formalnih avtoritet vpliva tudi mnenje o njenih pravičnostih. Učenci, ki se počutijo, da niso enakovredno obravnavani, so bolj nagnjeni k prestopništvu (Tivadar 2000, v Ule 2000:165–166).

Ti dejavniki niso zapisano pravilo ali recept za nastanek prestopniškega vedenja in slab šolski uspeh ali nižja izobrazba staršev še ne pomenita, da bo mladostnik vandal. So le dejavniki, ki k takemu vedenju lahko pripomorejo, vsak mladostnik pa je tudi posameznik.

1.6. Vrstniki

Kot sem že v prejšnjem sklopu ob citiranju Postraka omenila, je dejavnike tveganja potrebno razumeti v kontekstu treh sklopov, ki definirajo vsakega posameznika. To so dednost, okolje ter samodejavnost (Postrak 2007, v Kristančič 2007: 149). Vrtniki ter vrstniška skupina tako spadata v sklop okolja in menim, da sta pomembna dejavnika, ki vplivata na vedenje mladostnikov.

Vsi imamo vrstnike, pa vendar besedo uporabljamo skoraj izključno, ko govorimo o mladih. Zakaj tako močno povezujemo besedi mladina ter vrstniki? Mogoče je kot odgovor najbližja definicija mladosti, kot nam jo ponuja Mirjana Ule – da je mladost življenjsko obdobje prehoda posameznika iz otroštva v odraslost – kjer pa poudarja, da ta prehod ni samo stvar posameznika. Je prehod, ki združi mlade v generacijsko socialno enoto (mladino) ter ustvari posebni socialni prostor, kjer se mladi združujejo in oblikujejo na poseben način, ustvarjajo posebne oblike kulture, preživljanja prostega časa in zabave (Ule in Mihelj 1995: 35).

Vrstniki imajo tako veliko vlogo v vsakdanjem življenju mladostnika, še posebej pri odločitvah, ki vodijo v tvegana dejanja in eksperimentiranje (Spear 2000, v Kwon *et al.* 2014: 1). Poleg tega pa je v adolescenci prisotna velika želja po medvrstniški pripadnosti (Crone in Dahl 2012, v Kwon *et al.* 2014: 1). Razne raziskave so pokazale, da se mladostniki odločajo za tvegana vedenja že zgolj ob prisotnosti vrstnikov (Gardner in Steinberg 2005, v Kwon *et al.* 2014: 1). Vse to znanstveniki povezujejo z delovanjem možganov, ki se v mladosti drastično spreminja. Motivacijski sistem, še posebej mehanizem nagrajevanja, je v mladosti zelo razvit, v nasprotju s kognitivnim, kar mladostnike privede v bolj tvegane odločitve (Kwon *et al.* 2014).

Tudi sociologi so opazili, da so vrstniki pomemben dejavnik pri mladih. Na primer Parsons, Bell, Coleman idr. so eni izmed prvih, ki so opazili, da se je v mladih generacijah izoblikovala specifična vrstniška skupinska pripadnost, vrstniška kultura mladih. Pri njihovih raziskovanjih so odkrili, da vrstniške skupine, ki nastajajo pri mladih, segajo čez razlike med družbenimi razredi in matičnimi kulturami ter da tudi vse bolj prevzemajo funkcije družine, šole ter tudi socializacijske funkcije (Ule in Mihelj 1995:36).

1.7. Mladinska kultura, subkultura

Mladinske kulture so na koncu šestdesetih ter sedemdesetih let dvajsetega stoletja bile zelo raznovrstne v vedenjskih vzorcih. S tem imamo v mislih različne stile oblačenja, oblike uživanja v prostem času, zavračanje običajnih norm vedenja ter predvsem drugačen odnos do erotike, religije, drog, politične dejavnosti (Ule in Mihelj 1995:37). Brake (1984 v Postrak 1994 a: 36) v razlagi o subkulturi poudarja, da s stilom izražamo, kateri simbolični skupini pripadamo ter nas hkrati loči od prevladujočega toka. K mladinskim kulturam se je tako prištevala hipijevska kultura, rock glasba, skupine športnih navijačev, kulture uživalcev mamil in še mnogo drugega (Ule 1995: 37). Za posameznike pa je imela različne pomene. Nekaterim je bila to glavna sestavina življenja, drugim pa lahko le rahel odklon oziroma sprostitev od realnega sveta, ki ga sestavljajo šola, služba in dom (Hebdige 1980, v Postrak 1994 b: 310).

Pri razlagi in delitvi pojmov, povezanih z mladinsko kulturo, si avtorji še vedno niso enotni. Večinska razlaga pojmov pa je naslednja: *Mladinska kultura* naj bi predstavljala komercialno dostopno in nezahtevno vsakdanjo zabavo večine mladih vseh družbenih slojev. *Subkultura* naj bi zajemala mladinske kulture delavskega razreda, nižjih družbenih slojev in marginalnih skupin. *Kontrakultura* pa gibanja mladih iz srednjih slojev, ki so se upirala dominantni meščanski kulturi, porabništvu, naivni veri v napredek, tehnologijo, razumnost trga itd. Te delitve pa se v realnem svetu ne da tako strogo ločiti, saj se v življenju mladih lahko križa vse troje (Ule in Mihelj 1995: 27).

Mladinska kultura je danes postala institucija socialne regulacije življenjskega poteka mladostnikov. S tem avtorica želi povedati, da izhaja iz mladih samih, torej se sami organizirajo in nadzorujejo, mladinska kultura kot vrstniška kultura postavlja in utrjuje socialne in kulturne povezave med mladimi in jim pomaga v vsakdanjem obvladanju skupnih delovanskih problemov (Ule in Mihelj 1995: 38).

Eno najbolj razširjenih definicij o subkulturi nam ponudi Brake (1984 v Poštrak 2007), ki pravi, da so subkultura ravnanja neke vrste poskusi razrešitve kolektivno izkušenih problemov, ki nastajajo zaradi protislovij v družbeni strukturi, ter istočasno ponujajo obliko kolektivne identitete, iz katere je mogoče doseči individualno identiteto, ki pa ni določena z razredom, izobrazbo ali poklicem. Poštrak (2007, v Kristančič 2007: 158) dodaja, da so po tem pojmovanju subkulture tako rekoč simbolizirane manifestacije neke vrste samorefleksije položaja mladostnikov. Te so seveda lahko različne glede na položaj mladostnika v širšem okolju, torej so vezane na družbeni položaj, spol ter druge dejavnike. Podobno tudi Tomc v eni izmed razlag subkulturo opiše kot obliko komunikacije ter kot lastno obliko ustvarjanja in življenjskega stila (Poštrak 1994 b: 310).

Ponovno pa bi opozorila tudi na pojem *kontrakultura*, ki ga ne smemo zamenjati z definicijo, ki nam jo ponudi Roszak (1969 v Poštrak 2007: 158), saj je ta izraz uporabil za označitev tistih pojmov, ki so jih nato opredeljevali kot subkultura. Večina sociologov pa s tem izrazom označuje kulturo oziroma ravnanja kriminalnih združb. Pomembno je, da izraza znamo ločiti, saj nekatera ravnanja mladih označujemo kot inovativna ali pa vsaj neškodljiva, druga pa kot prestopniška ali delikventna (na primer Skinheadi) (Poštrak 2007, v Kristančič 2007: 158).

Danes pa se subkulture razlikujejo od tistih, ki so se pojavile v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in so bile včasih protestne in izzivalne. Te so se danes spremenile v modni stil, zamenjale pa so jih oblike mladinskih subkultur in stilov, ki velikokrat vključujejo potrošniške oblike zabave ter pasivno izkoriščanje prostega časa (Ule 2000: 68). Zadnje se mi zdi še posebej aktualno tudi zadnjih nekaj let, saj so mladi zelo aktivni na socialnih omrežjih, preko računalnika ali mobilnega telefona.

1.8. Prosti čas

Če bi morali podati natančen opis pojma prosti čas, bi rekli, da je to tisti čas, ki ni zapolnjen z obveznostmi s področja dela, šole, družine in drugimi družbenimi obveznostmi. To je čas, ko se posameznik na osnovi osebne izbire hoče izraziti in se razvijati. Pojavlja se v treh oblikah; v obliki počitka, razvedrilu in razvijanju osebnosti (učenju za življenje). Vse te oblike so med seboj tesno povezane, se prepletajo in dopolnjujejo (Kristančič 2007: 39).

Mladostniki v prostem času izbirajo dejavnosti, ki jim prinašajo zadovoljstvo, so jim zanimive ter v njih uživajo. Ker jih sami izbirajo, jih ne doživljajo kot dolžnost, ampak so

zanje notranje motivirani. To vpliva tudi na to, da posameznik pri določeni dejavnosti vztraja ter se tako uči premagovati ovire, reševati probleme ter ostale življenjsko pomembne spretnosti (Gril 2006).

Prosti čas ima tudi tri temeljne funkcije. Prva je *neformalno izobraževanje*, pri katerem mladostnik skozi različne dejavnosti preizkuša svoje spretnosti in sposobnosti ter pridobiva nove. Če dejavnosti niso prestrogo strukturirane, lahko mladostnik razvija samoiniciativnost, ki pa je ključna za razvoj ustvarjalnosti, spretnosti vodenja in javnega delovanja. Druga funkcija je *vrstniška socializacija*. Mladi veliko časa preživljajo s prijatelji in vrstniki in imajo zato veliko možnosti za socialno učenje in razvijanje medosebnih spretnosti, pomembnih pri vzpostavljanju osebnih odnosov z drugimi. Vrstniške skupine predstavljajo varno okolje za izražanje svojih idej ter eksperimentiranje s socialnimi vlogami. Tako si mladi izoblikujejo svojevrsten življenjski slog in razumevanje sveta. Tretja funkcija prostega časa pa je *razvoj societalnih kompetenc*. Te pridobijo z vključevanjem v dejavnosti, ki so javnega pomena (na primer prostovoljno delo), kjer si mladi pridobivajo znanja in spretnosti za družbeno participacijo. Z javnim delovanjem si pridobijo znanja o odnosih v širši družbi, strukturah in funkcijah raznih institucij ipd. (Gril 2006).

Prosti čas je za nekatere lahko polje svobode z veliko izbiro dejavnosti in hkrati pobeg od realnosti, drugi pa so lahko tudi v prostem času različno omejeni in obremenjeni tako na materialni kot tudi na čustveni ravni. To pomeni, če je naš gmotni položaj dober, potem bomo imeli v prostem času na razpolago več različnih možnosti, kot če bi bili brez sredstev. Prav tako, če je naše primarno okolje čustveno revno, bomo imeli temu primerno manjšo izbiro dejavnosti (Poštrak 2007, v Kristančič 2007:147).

Glede na to, kako nekdo preživlja prosti čas, pa ni odvisno le od tega. Tukaj je vredno omeniti tri dejavnike, ki na to vlivajo. To so: dednost, okolje in samodejavnost. To je razlog, zakaj lahko mladostniki, ki živijo v isti soseski, imajo podobne življenjske izkušnje, zgodovino in gmotni položaj, prosti čas preživljajo na različne načine (Poštrak 2007, v Kristančič 2007:154).

Še en zelo pomemben dejavnik lahko naštejemo, in sicer ustvarjalnost. Ker je to prostor svobode, je tukaj možnost ustvarjalnosti, inovacije. Gre za deviacijo, za odstopanje od družbenih norm in pravil. Pri tem gre lahko za pozitivno odstopanje, torej za ustrezno in kakovostno obliko preživljanja prostega časa. Lahko pa gre tudi za negativno odstopanje, v tem primeru to imenujemo delinkvenca ali prestop. Torej, prepoznati moramo, kdaj se

mladostnik vede kot inovator, kdaj pa kot delinkvent in s tem škodi sebi ali drugim (Poštrak 2007, v Kristančič 2007: 155).

Svoboda pa ponuja tudi prostor za eksperimentiranje z alkoholom, drogami in spolnostjo. Zato moramo poudariti, da je prosti čas poleg nešteti možnosti za osebno rast tudi prostor tveganja. Pod to štejemo tudi dolgočasje in pasivnost (Gril 2006). Ule (2000: 67) to vrsto prostega časa poimenuje kot nekreativni prosti čas. Sem spadajo vse dejavnosti, ki dajejo malo oziroma le kratkoročno zadovoljstvo, ne prispevajo k pozitivni samopodobi ter imajo majhen socialni pomen (gledanje televizije, igranje računalniških iger, nakupovanje, pitje alkohola, zloraba drog, branje lahkega čtiva itd.).

Neustrezni načini preživljanja prostega časa so znaki stiske, ki jo doživlja mladostnik. Kar je za strokovne in mladinske delavce pomembno, je, da lahko z ustreznimi in načrtovanimi dejavnostmi v mladostnikovem prostem času blažijo njegove stiske ali mu pomagajo pri njegovem soočanju z njimi (Poštrak 2007, v Kristančič 2007:149). Pri tem se moramo zavedati, da prosti čas mladostniku pomeni tudi čas zmanjšane nadzora in skrbno načrtovane dejavnosti s strani odraslih lahko povzročijo konflikt, namesto da bi bile v pomoč (Ule 2000: 63). Prav tako preveč strukturirane dejavnosti, v katerih ima mladostnik malo ali nič možnosti odločanja, negativno vplivajo na razvijanje spretnosti in odkrivanje lastnih sposobnosti (Gril 2006). Da bi se temu izognili, pa je pomembno, da pri načrtovanju sodelujejo tudi mladi. Potrebno je najti pravo pot pri spremljanju mladih, ter jim hkrati dajati dovolj svobode, ki je pomembna, saj gradi mladostnikovo avtonomijo (Metelko Lisec 2003: 441)

Kot sem že omenila, lahko v prostem času pridejo do izraza stiske, ki jih doživljajo mladostniki, zato lahko strokovnjaki (če so v prosti čas mladostnika vključeni) prepoznajo simptome, ki opozarjajo na stisko. Zato je v načrtovanje in organiziranje dejavnosti potrebno vključiti take programe, ki podpirajo pozitivne potenciale mladih. To so na primer preventivni programi. Posebna vrsta teh programov, ki je namenjena ogroženim mladim, je ulično delo in kot že samo ime pove, se izvaja prav tam, kjer se mladi zadržujejo, na ulici (Poštrak 2007, v Kristančič 2007).

1.9. Ulično delo

1.9.1. Pomen ulice

Ulica kot prostor preživljanja prostega časa, kot priložnost za oblikovanje identitete, kot možnost za pridobivanje socialne moči..., ki otroke in mladostnike usmerja na pot kriminalitete, je lahko tudi prostor za vzpostavljanje in ohranjanje osebnih odnosov – odnosov pomoči. Gre namreč za okolje, v katerem se mladi čutijo varne, močne, kjer niso uporabniki, ampak so protagonisti in s tem bolj dojemljivi za procese spreminjanja. (Možina 2004: 287)

Začela sem s tem odstavkom, saj se mi zdi pomembno, da na mlade na ulici ne gledamo kot nekaj problematičnega ampak ravno nasprotno – kot protagoniste svojega življenja, ulico pa kot prostor, kjer imamo priložnost spoznati njihov življenjski svet ter jo vzeti »kot izhodišče za ustvarjanje in pospeševanje individualnih in kolektivnih odnosov« (Caliman 1998: 61).

Campadelli (1998 v Metelko Lisec 2003: 435) ulico poimenuje kot »ožilje socialnosti«, saj gre za prostor navezovanja medsebojnih stikov ter stikov z okoljem. Ko govorimo o ulici, lahko naštejemo nekaj skupin ljudi, ki jih tako ali drugače povežemo z njo. To so brezdomci, odvisniki nedovoljenih substanc, zločinci, prestopniki ter mladi. Skratka, skupine ljudi, ki so na robu družbe. Čeprav se vsi ti ljudje znajdejo na ulici, pa jo vsak od njih doživlja drugače. Torej geografsko si jo te skupine ljudi lahko tudi delijo, simbolično pa ima za njih lahko povsem drugačen pomen (Metelko Lisec 2003: 435). Razlogov, zakaj se mladi znajdejo na ulici, je veliko. Gre za osebne odločitve, ki pa so odvisne od veliko dejavnikov, ki kažejo na nezadovoljene potrebe bodisi na osnovni ali višji ravni – na primer čustvene, po pripadnosti, po smislu itd. (Caliman 1998: 59). Vsekakor pa bi rada opozorila, da na ulici ne najdemo le mladostnikov, ki so »rizični«, »osamljeni ali prepuščeni sami sebi«, »nepopravljivi« ter »nevarni, negativni leaderji«, kot jih našteva Caliman (1998), pomembno je, da mladostnike spoznamo ter jih vnaprej ne kategoriziramo.

Ulica torej predstavlja velik del neformalne vzgoje v otrokovem in mladostnikovem življenju, pa vendar v Sloveniji mladinsko ulično delo ne cveti (Metelko Lisec 2003). V Ljubljani, kjer se je ulično delo v Sloveniji začelo razvijati, najdemo nekaj organizacij, ki delajo na tem področju, v manjših mestih pa je teh manj ali pa jih sploh ni.

1.9.2. Začetki in razvoj mladinskega uličnega dela

Ulično delo kot metoda socialnega dela ima svoje začetke v Združenih državah Amerike kot odziv na povečanje mladinskih tolp (*youth gangs*) proti koncu dvajsetih let prejšnjega stoletja. Iz pisarn se je tako delo preselilo na kraje, kjer so se mladi zbirali ter tudi živeli. Po drugi svetovni vojni pa se je tak način dela začel pojavljati tudi v Evropi ter ostalih kontinentih (Specht2012:9).

Veliko pionirjev mladinskega dela je bilo že pred uradnim pojavom "uličnega dela" angažiranih v vzpostavljanju stika z mladimi na ulicah. Njihov cilj je bil spodbuditi mlade, da se pridružijo (že obstoječim) klubom ali zavodom, za katere so delali. Nekateri klubi pa so se razvili prav iz iniciative mladih, ki so prišli v stik z mladinskimi delavci.

Kljub temu pa velik del literature označuje pozna petdeseta in začetek šestdesetih kot leta, v katerih se pojavi ulično delo ("Detached youth work" ali "Outreach youth work") v Britaniji (Smith 2005) ter drugod po Evropi s podobnimi poimenovanji ("Street corner work" na Nizozemskem, "Travail de la Rue" v Franciji ter "Mobile youth work" v Nemčiji in Avstriji). Po letih 1989/1990 pa se je zaradi političnih sprememb ulično mladinsko delo pojavilo tudi v srednji in vzhodni Evropi, na primer v Rusiji in Ukrajini kot "Mobilnaja Rabota s Molodjeschju" (Specht 2012: 10). En izmed razlogov ter interesov, da se razvija ulično delo, je bila tudi moralna panika nad mladimi, podkrepljena s poročanjem medijev o njihovem prestopništvu, potrošniških navadah, stališčih in vedenjih. Jasno je bilo, da je veliko število mladih, ki niso vključeni v nobeno organizirano skupino za mlade (Smith 2005).

1.9.3. Začetki uličnega dela v Sloveniji

V Sloveniji se je kot ena izmed prvih organizacij z uličnim delom pričela ukvarjati nevladna in neprofitna organizacija Skala². Moj prvi korak pred začetkom pisanja ter zbiranja literature o uličnem delu je bil prav obisk Skale v Ljubljani. Tako sem iz prve roke lahko slišala, kako je nastala, ter videla, kako deluje, kakšne dejavnosti imajo in kako jih izvajajo. Skala spada pod Zavod Salesianum, ki je bil ustanovljen leta 1996. Za pričetek projekta Skala so bili odgovorni prostovoljci, študentje socialnega dela, ki so se leto prej odločili poiskati mlade, o katerih študirajo ter poslušajo na faksu. Hoteli so narediti nekaj

²Skala – mladinska ulična vzgoja, www.skala.je.

za mlade, ki niso vključeni v razne ustanove ali organizirane dejavnosti, temveč se združujejo na ulicah. Poimenovali so se skupina Skala in tako začeli projekt uličnega dela v Ljubljani. Natančneje na ulicah Novih Jarš in Novih Fužin. Lotili so se tudi projekta mobilni mladinski center, poimenovan »Bus veselja«, s katerim so si pomagali pri uličnem delu. Avtobus je bil preurejen tako, da je imel vlogo učilnice, igralnice, svetovalnice ter info točke hkrati. In ta avtobus imajo ter uporabljajo še danes za ulično delo. Tudi mene so povabili zraven, da sem lahko videla, kako deluje. Križanič (ki je bil eden izmed študentov, ki so pobudniki tega projekta), opisuje model, ki so ga razvili pri delu, v petih fazah: (1) faza *vstopanja* v neformalni prostor mladih ter vzpostavljanje prvega stika; (2) faza *prvih izmenjav* informacij med mladostniki in uličnimi delavci. Poglobitev stika ter spoznavanje življenjskega sveta mladostnika, kakšni so njegovi interesi, družina, prijatelji, ter zanimanje mladih za življenje uličnih delavcev; (3) faza *utelešanja*. Tukaj gre predvsem za konkretiziranje projektov in akcij ter njihovo izvedbo. V vse to pa so mladi tudi aktivno vključeni; (4) faza *mrtvega teka*. Gre za čas mirovanja, razmisleka ter iskanja novih poti in rešitev; (5) faza *soočenja* s problemi, katere mladostniki zaupajo uličnim delavcem, ker imajo dovolj poglobljene odnose, da jim lahko zaupajo (Križanič 2009).

1.9.4. Ulično delo kot metoda dela z mladimi

Ulično delo kot metoda dela z mladimi je posebne vrste program pomoči, namenjene ogroženim mladim. Posebnost pri tej metodi je, da mlade poišče na ulici oz. javnem prostoru, kjer se združujejo (Poštrak 2007, v Kristančič 2007). Ravno ulično delo razlikuje od ostalih oblik pomoči, saj mladinski delavci presegajo prostorske ovire in se mladim pridružijo v njihovem okolju. Kar pa je zelo pomembno, saj veliko mladih ne obiskuje institucij ali mladinskih organizacij, ki ponujajo razne vrste oblik pomoči. Iz tega sledi, da je velik del mladih za to prikrajšan.

Na to, da se mladi ne vključujejo v razne organizacije, nas opozarjata tudi Hočevar in Mesec (1981: 54 v Poštrak 2007:163): »Na eni strani se mladostniki ne želijo včlaniti, ker bi se morali podrežati redu v teh organizacijah, po drugi pa jih organizacije in mladinci sami zavračajo, ker vnašajo nered in motijo ustaljeno delovanje teh organizacij.« Prav to se je zgodilo v EPI centru v Piranu – mladi so prenehali obiskovati mladinski center, ko so delavci postavili pravila, da bi se znebili nereda.

Pri mladinskem uličnem delu gre za širok spekter dejavnosti, ki zajemajo socialne, dobrodelne, kreativne in vzgojne procese z namenom izboljšanja položaja mladih (Metelko

Lisec 2003: 437). Lahko bi rekli, da velja tudi za druge prakse dela z mladimi, vendar pa se mladinsko ulično delo razlikuje od ostalih praks. Metelko Lisec (2003: 437) našteva naslednje elemente, ki so nujno potrebi, da lahko dejavnost poimenujemo kot mladinsko ulično delo. Eden glavnih elementov je *okolje*. Kar je jasno že iz samega imena, aktivnosti se izvajajo na terenu, na »ulici«, na prostem in ne v raznih institucijah. Prav tako je pomemben element *metoda dela*, ki določa način in obliko stikov med mladinskim delavcem in mladostniki. Torej pod mladinsko delo lahko štejemo vse, kar se dogaja na ulici in ima »vzgojni« namen. Kot primer lahko navedemo razdeljevanje informativnih gradiv, igel, kondomov, pa tudi dejavnosti z bolj osebnim stikom, z namenom spodbuditi pozitivne procese pri posameznikih na ulici (Metelko Lisec 2003: 437). Torej je ulično delo lahko preventivno (informiranje, navezovanje stikov, kreativno preživljanje prostega časa ali pa kurativno (na področju uporabe nedovoljenih drog ali prekomernega pitja alkohola v obliki razdeljevanja igel, plastenk vode itd.)).

1.9.5. Preventivno in kurativno ulično delo

Malo avtorjev piše o kurativnem delu kot o metodi mladinskega uličnega dela. Ta pojem se bolj ali manj uporablja v zdravstvu, povezujemo ga z boleznijo, saj beseda sama pomeni nekaj ozdraviti oz. zdravljenje (Fran 2016: Kurativa). Pri tem gre za podporo in pomoč tistim, ki se želijo ozdraviti, prav tako pa je namen preprečiti poslabšanje zdravstvenega stanja. Iz tega lahko razberemo, da pri kurativi gre za interveniranje potem, ko zaznamo, da je nekdo v stiski. Kot primer lahko postavimo ulično delo na področju nedovoljenih drog, ki poteka v obliki kurative. Najpogosteje je na tem področju uporabljen pojem »zmanjševanje škode na področju drog« (Fojan 2005). Ta se pojavi kot alternativa k abstinenci usmerjenih programov ter kaznovanju uporabnikov nedovoljenih substanc. Prvi poskusi zmanjševanja škode so bili zagotavljanje kakovosti, čistosti ter varnih odmerkov v obliki terenskega dela, zamenjevanja igel. V Sloveniji se je prvi tak program pojavil šele v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, izvajalo pa ga je Društvo Stigma. Še danes imamo le malo programov, katerih osnovna dejavnost je prav zmanjševanje škode na področju drog (tri v Ljubljani in enega v Kopru), bolj pogosto se to metodo uporablja kot dopolnilno dejavnost ostalim strategijam spopadanja s pojavom drog (Fojan 2005: 179-181).

Ulično delo se največkrat pojavi v obliki preventivnega dela. Izraz preventiva izhaja iz angleške besede »prevention« in v slovenščini pomeni preprečevanje. Pri tem gre za to, da

v naprej predvidimo ter razumemo dogajanja, ki lahko vodijo k kasnejšim socialnim ali duševnim problemom (Dekleva 1990). Definicija se sliši enostavna, problem nastane le pri besedi »predvideti«. Dekleva (1990: 2) opozarja na dvom, ki se poraja pri tem, ali so teorije v psihologiji ter drugih sorodnih vedah razvite do te mere, da lahko dogodke v naprej predvidevamo. Pri omenjenih vedah je tudi značilno, da vedenja razlagajo in s temi razlagami na vedenja tudi vplivajo in jih spreminjajo, kar tudi poraja dvom v možnost napovedovanja (Dekleva 1990: 3). Upoštevajoč te ugotovitve nas Poštrak (1998 v Mesec 1998: 10) opozori na to, da ima lahko preventivni program tudi obratne posledice, kot smo jih želeli. Kot primer postavi informiranje o posledicah uporabe nedovoljenih drog, katerega namen je opozoriti mlade na negativne posledice ter jih s tem odvrniti od uporabe. Učinek pri tem je lahko tudi obraten, saj pri mladih vzbudi radovednost do prepovedanega. Še en primer je obiskovanje svetovalnih služb ali programov. Kljub temu, da so ti namenjeni preprečevanju, imajo lahko obraten učinek, saj imajo ljudje predstavo, da če mladostnik take programe obiskuje, pomeni, da je »problematičen«. To lahko na mladostnika vpliva tako, da tudi sam ponotranji oznako, ki so mu jo pripisali drugi. Pri omembi takih zagat, ki lahko nastanejo pri preventivnih programih, se mi zdi ulično delo eno izmed metod, kako se temu izogniti, saj s tem, ko se mladinski delavec postavi v okolje mladih, izniči negativen vidik institucije.

Ker je preventiva širok pojem in se ga uporablja za opisovanje veliko različnih programov, je smiselno, da pogledamo njegovo delitev; to je na primarno, sekundarno in terciarno preventivo (Dekleva 1990). Primarna preventiva je namenjena preprečevanju nezaželenih dogodkov, ravnanj in je usmerjena na posameznika in okolje. Kot zgoraj omenjeno »napovedovanje« poskuša primarna preventiva preprečiti dogodke preden se sploh zgodijo. Sekundarna preventiva se izvaja, ko se neželeni dogodek ali ravnanje že vzpostavlja. Pri tem je pomembno, da znamo zgodaj prepoznati kazalce težav. Ramovš definira sekundarno preventivo kot »konkretno socialno delo s posameznikom, z družino ali drugo skupino, ki je posebej ogrožena« (Mesec 1998). Ulično delo bi lahko uvrstili tako v primarno kot sekundarno preventivo, saj je namenjeno vsem mladim, ki se zbirajo na ulicah. Vseeno pa moramo vedeti, da samo zbiranje mladih na ulicah ne pomeni, da so podvrženi neželenim vedenjem. Terciarna preventiva pa je namenjena preprečevanju in zmanjševanju škode, ki je že nastala (Poštrak 1998, v Mesec 1998). Pri tej definiciji vidimo izredno podobnost z definicijo kurative in lahko sklepamo, da je meja med terciarno preventivo in kurativo zelo tanka, ali pa celo, da govorita o enakih pristopih,

vendar z različnimi poimenovanji (kurativa pri zdravstvu, preventiva pa v družbenih vedah).

1.9.6. Mladinski delavci

Naloga mladinskih delavcev je, da skupaj z mladimi poskušajo soustvariti primerne programe preživljanja prostega časa. S tem, ko mladi sodelujejo pri odločitvah, imajo priložnost, da izrazijo svoje potrebe, želje in pričakovanja. Mladinski delavci oziroma strokovnjaki, ki delajo z mladimi, pa morajo pri delu prepoznati potrebe in oblike ravnanja ter mlade podpreti pri razvijanju ustreznih oblik prostega časa ter življenjskega sloga. Zelo pomembno je torej, da strokovnjak spozna življenjski svet mladih, to pa najbolje stori z metodo uličnega dela, saj je tako z njimi in v njihovem okolju. Delavec si pri tem lahko pomaga z dogovornim pristopom oziroma načinom vodenja. Ta pristop je izmed vseh najprimernejši, saj omogoča, da z mladimi vzpostavi komunikacijo v obliki razgovora (Poštrak 2007, v Kristančič 2007).

Med raziskovanjem teme mladinskega uličnega dela ter vloge mladinskih delavcev se mi je zdelo smiselno pridobiti podatke tudi pri delujočih praksah. Tako je Ingrid Kristančič Šomen, strokovna vodja združenja New Prevent opisala vlogo mladinskega delavca kot »opazovalca, raziskovalca terena (prepoznavanje potreb), kot neformalnega sogovornika, uličnega vzgojitelja, informatorja (preventiva, varovanje zdravja), animatorja, zaupnika (mladostnik v stiski)« (I. K. Š., intervju z dne 9.6.2017³).

1.9.7. Ulično delo v Sloveniji

1.9.7.1. Skala

O Skali sem že pisala, zato bom v tem delu le na kratko opisala njihov program uličnega dela. Tega so mi podrobneje opisali vodja Skale, Rudi Tisel, ter mladinska delavca Andrej in Polona, ki sta me vzela s seboj na teren. Naslednji sestavek bom zato zapisala s pomočjo lastnih izkušenj, pridobljenih z obiski Skale. Projekt uličnega dela so poimenovali Minibus veselja in je mobilni mladinski center. Mobilni zato, ker so za projekt preuredili kombi ter se z njim trikrat na teden odpravijo na igrišče v Fužinah.

³Intervju je priložen v prilogi E.

Kombi parkirajo na igrišče in iz njega povlečejo mize ter razne igre. Na tak način ustvarijo stik z mladimi in otroci (med mojim obiskom so v dogajanje bili udeleženi le starejši osnovnošolci). Stik z njimi vzpostavijo s pomočjo iger, filmov, ustvarjalnih in poučnih delavnic ter drugih vzgojno-izobraževalnih aktivnosti. Med mojim obiskom sem z mladimi tudi aktivno sodelovala. Vzpostavila sem stik z dvema fantoma, in sicer ob učenju cirkuških akrobacij (žongliranje ter druge cirkuške igre). Ostale dejavnosti in aktivnosti, ki smo jih počeli, so bile namizne igre ter športne in timske igre (med dvema ognjema).

Na Minibusu veselja je tudi »info točka«, kjer lahko mladi pridobijo pomembne informacije glede šolanja, zaposlitve, reševanja osebnih težav in druge informacije (Skala – mladinska ulična vzgoja 2016: Minibus veselja).

1.9.7.2. Mreža Mlada ulica

Mreža Mlada ulic (Zavod BOB 2016: Mreža Mlada Ulica) je program zavoda BOB, v katerem izvajajo neformalno izobraževanje, mladinsko ulično delo, kulturne dejavnosti, socialno podjetništvo in si prizadevajo za zagotavljanje aktivne udeležbe mladih v družbenem dogajanju. Mladinsko ulično delo opredelijo takole:

je oblika zagotavljanja mladinskega dela, ki poteka na ulici, tj. na ustaljenih in novo nastajajočih zbirališčih mladih. Mladinsko ulično delo zajema delo mladih na ulici za mlade. S takim načinom dela se vzpostavlja stik tudi z mladimi, ki niso organizirani v formalno skupino oz. formalne skupine, obenem pa so kot skupina oz. skupine izključeni iz javnega družbenega diskurza, ki se nanje nanaša (Zavod BOB 2014: 1)

Glavni namen je reševanje problematike zbiranja mladih na javnih površinah. V projektu sodelujejo mladi ulični delavci, ki se ob koncu tedna z mladimi družijo na različnih javnih površinah v Ljubljani. Cilji njihovega dela so zmanjševanje vrstniškega nasilja in kršenja Zakona o javnem redu in miru, zmanjševanje škode zaradi zlorabe alkohola in drugih psihoaktivnih substanc, vzpostavljanje pogojev za dialog med mladimi, prebivalci lokalne skupnosti in odločevalci, širjenje zavesti o javnih površinah in odgovorni (so)uporabi javnih površin, širjenje zavesti o spoštljivem odnosu do soljudi in okolja, socialna vključenost mladih, delovanje, ki jim bo dalo glas in problematiko osvetlilo z njihove strani. Zelo pomembno se mi zdi vzpostavljanje pogojev za dialog z mladimi, kamor bi rada dodala še vzpostavljanje osebnega stika, saj je to pogoj, s katerim

se mladostniku lahko približaš ter tako ustvariš odnos, na katerem lahko gradiš spremembe. Dialog se mi zdi še posebej pomemben z vidika spoznavanja življenjskega sveta mladih. Za vzpostavitev prvega stika z mladimi imajo dva načina, in sicer deljenje košev za smeti skupinam mladih, ki se zbirajo in pijejo na javnih površinah, ter z deljenjem brezplačnih palačink. Oboje pa spremlja sporočilo: »Sedaj imate možnost, da prevzamete odgovornost za svoja (ne)dejanja.« (Zavod BOB 2016: Mreža Mlada ulica)

1.9.7.3. Ulično delo na primorskem

Začetke uličnega dela na obali beleži Društvo Svit, ki se je leta 1997 vključilo v projekt Evropske Unije, imenovan »Umbrella« (Društvo SVIT 2009: Zgodovina). Od maja 2013pa pod okriljem Društva Svit Koper deluje skupnost New Prevent, program mladinskega uličnega dela. Začetki projekta segajo v leto 2011, ko so izvajali Podporni program za družine, otroke in mladostnike, prednostno namenjen družinam iz socialno šibkega okolja (priseljenci, odvisniki od drog...) (K. Š., intervju z dne 9.6.2017). New Prevent je združenje prostovoljnih mladinskih uličnih delavcev. Ker delo ni financirano v okviru redne dejavnosti društva, je delo mladih prostovoljcev bistvenega pomena (Pišot in Kristančič 2014). Intervju Ingrid Kristančič poudarja, da delujejo »kot samostojen, vsebinsko, kadrovsko in prostorsko ločen program društva. Predmet dela je preventivno delo z mladimi na sedežu društva pa delajo z aktivnimi uživalci drog« (K. Š., intervju z dne 9.6.2017).⁴

New Prevent izvaja dva projekta v okviru uličnega dela, in sicer »Žoga skače« ter »Netopir«. Oba projekta izvajajo po vzoru Skale, in sicer so za terensko delo kombi preuredili tako, da je primeren za delo z otroki in mladimi. Prvi projekt (Žoga skače) izvajajo na eni lokaciji, in sicer na igrišču ob blokovskem naselju nad Kopro. Z različnimi aktivnostmi poskušajo mladim omogočiti aktivno preživljanje prostega časa in učenje socialnih veščin. Ker na projektu delajo vsaj trije, se lahko dva sprehodita po soseski ter osebno povabita otroke in mladostnike. Prav tako v projekt vključujejo tudi starše ter ostale lokalne prebivalce (Pišot in Kristančič 2014: 52). Ingrid Kristančič še dodaja:

⁴Intervju je priložen v prilogah (Priloga E).

Skozi terensko prisotnost, organizacijo prostočasnih vsebin intematskih pogovorov je cilj učenje socialne veščine in izboljšanje komunikacijskih spretnosti, omogočanje pridobivanja občutka pripadnosti, krepitev samopodobe, prepoznavanje in sprejemanje drugačnosti v neposrednem okolju (brezdomci, priseljenci), ustvarjanje podpornega okolja za posamezne rizične mladostnike s težavami v odraščanju ali mladostnike, ki prihajajo iz neurejenih družinskih razmer v sodelovanju s koordinativno skupino na lokalnem nivoju (K. Š., intervju z dne 9.6.2017).

Drugi program (Netopir) pa je mobilno ulično delo, ki poteka predvsem v večernem ali nočnem času na lokacijah, kjer se mladi združujejo z namenom prekomernega pitja alkohola. Take vrste druženja na obali poimenujemo »*hauba party*«. Mladinski delavci so tu prisotni na čim bolj nemoteč način ter mladim nudijo razne informativne materiale, nasvete, kondome pa tudi plastenke vode (Pišot in Kristančič 2014: 52–53).

Obe vsebini se še vedno izvajata, vendar so letos (2017) »imeli zaradi letnega financiranja krajši premor in so trenutno v ponovnem vzpostavljanju obeh vsebin, v celoti bodo ponovno delovali septembra, v kolikor bodo uspešni na zadnjem razpisu« (K. Š., intervju z dne 9.6.2017).

2. Problem

2.1. Pobuda za raziskavo

Prakso v četrtem letniku sem opravljala na EPI centru v Piranu⁵. Tukaj se mladi lahko družijo, ustvarjajo, se učijo, iščejo informacije, se obveščajo in osveščajo. V EPI centru torej ponujajo naslednje dejavnosti, pri katerih sem tudi sama sodelovala: (1) učna pomoč – kjer pomagajo učencem OŠ pri učenju in opravljanju domačih nalog in je ena izmed glavnih dejavnosti EPI centra; (2) svetovanje; (3) ustvarjalne delavnice; (3) klubski program – namizni nogomet, namizni tenis, družabne in druge igre, na katere se vključujejo predvsem starejši osnovnošolci.

Zgoraj naštetih dejavnosti pa se praviloma udeležujejo le osnovnošolci. Mladi, ki obiskujejo srednjo šolo, pa na EPI center skorajda ne zahajajo več. Odkar je EPI center na novi lokaciji ter z novimi pravili (zelo osnovna pravila, kot so na primer prepoved uničevanja lastnine ter kajenja v prostorih), mladi, ki so prej sem zahajali, EPI centra ne obiskujejo več. Prav zaradi tega je prišlo med delavci do pobude za ulično delo. Ker mladi niso več prihajali tja, so se odločili pristopiti do njih na ulicah. Vendar se ta projekt ni izšel, kot je bilo pričakovano, in po dveh letih so z uličnim delom prenehali.

Tako sem med svojo prakso s pomočjo delavcev prišla do ugotovitve, da v Piranu ni več nobene organizacije, ki bi izvajala mladinsko ulično delo. Bolj natančno, v celotni občini Piran ni nobene take organizacije. To sem zaznala kot problem, saj se mi zdi, da je ulično delo pomembno in potrebno tudi tukaj. Ker so v EPI centru s tem že poskusili, so se mi zdeli odlično izhodišče za raziskovanje uličnega dela v Piranu. Odločila sem se opraviti raziskavo, kjer bi ugotovila razloge za neuspešnost tega projekta. Primerno se mi je zdelo opraviti evalvacijo projekta, saj bi tako lahko spoznala, kako so se projekta lotili, kaj so že poskusili ter zakaj se projekt ni izšel po pričakovanjih. To sem omenila vodji Epicentra in skupaj z ostalimi delavci je bil pripravljen sodelovati. Namen raziskave je torej ugotoviti, kaj ni delovalo ter kako bi lahko projekt izboljšali za ponoven poskus v prihodnosti, saj so vsi na EPI centru pripravljeni ponovno sodelovati. Za ponoven poskus so se tudi sami pripravljali, in sicer v smislu informiranja. Med mojo prakso so tako obiskali konferenco o

⁵ Epicenter; Epicenter zloženka 2016, http://epicenter.simcpiran.si/wp-content/uploads/2014/07/epicenter_zlozenka_2016.pdf

mladinskem uličnem delu, ki je potekala v Ljubljani, da bi izboljšali svoje znanje in poznavanje uličnega dela.

To diplomsko delo zato služi kot izhodišče novemu poskusu uličnega dela v Piranu ter sodelovanju z EPI centrom in njegovimi delavci.

2.2. Raziskovalna vprašanja

Z raziskavo sem želela ugotoviti, zakaj projekt Ulično učenje ni bil uspešen. S pomočjo evalvacije sem ugotavljala razloge o začetku projekta – kako so se ga lotili delavci – ter kako je bil izveden. Hotela sem ugotoviti, zakaj ni bilo odziva s strani mladih, ker pa je projekt prenehal že leta 2013, sem lahko pridobila le mnenja zaposlenih. S pomočjo ankete sem poskušala pridobiti mnenje mladih o projektu, vendar je vzorec, ki sem ga dobila, premajhen za raziskavo, a sem ga vseeno uporabila kot primer. S pomočjo raziskave sem želela ugotoviti predvsem, kaj bi lahko naredili drugače, da bi bil projekt uspešen.

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke

Raziskava je evalvacijska, saj je njen namen »oceniti in izboljšati konceptualizacijo, načrtovanje, implementacijo, uspešnost in učinkovitost socialnih intervencij ali programov« (Rossi in Freeman 1982, v Mesec 1998:18) oziroma v tem primeru projekta Ulično učenje. Namen je pridobiti ter posredovati podatke za izboljšanje projekta ter možnosti ponovitve tega v prihodnosti. Vrsta evalvacije, za katero sem se odločila, je formativna evalvacija, saj je ta namenjena prav »oblikovanju in izboljševanju programa« (Rossi in Freeman 1982, v Mesec 1998: 24). Raziskava je delno kvalitativna, saj sem uporabila metodo zbiranja podatkov, in sicer delno strukturiran intervju. Gradivo sestavlja besedni opis – odgovori delavcev EPI centra. »Obdelano in analizirano je na beseden način, brez uporabe merskih postopkov« (Mesec 1997, študijsko gradivo). Uporabila sem tudi poročilo vodje o projektu, ki je bilo prav tako obdelano in analizirano na beseden način.

3.2. Raziskovalni instrumenti in viri podatkov

Za merski instrument sem uporabila delno standardiziran intervju. Sestavila sem ga tako, da sem najprej preverila, katere podatke potrebujem pri evalvaciji. Vprašanja so se torej nanašala na opis projekta, konceptualno zasnovo in usmerjenost, na cilje, ciljno skupino ter izvedbo projekta. Vprašanja so bila odprtega tipa in so si sledila po določenemu predhodnemu razporedu ali pa so bila popolnoma prosta (Kordeš in Smrdu 2015). Vprašanja so torej pripravljena vnaprej, zapisala sem jih v obliki opornih točk, kdaj sem zapisala specifično vprašanje, kdaj pa le besedno zvezo, ki se nanaša na podatke, ki sem jih želela pridobiti. Odločila sem se za tak zapis, saj je bil intervju delno standardiziran in je intervju potekal v obliki pogovora, kjer sem vprašanja uporabila kot smernice. V prilogi⁶ dodajam seznam uporabljenih vprašanj.

Pripravila sem tudi spletno anketo, s katero sem želela pridobiti informacije s strani mladih. Vzorec ankete je bil premajhen (na anketo je odgovorilo le 24 mladih, čeprav jih je nanjo kliknilo 87), da bi jo lahko vključila v raziskavo, vendar sem se vseeno odločila v zaključku omeniti nekatere pridobljene podatke.

⁶Priloga 1.

3.3. Populacija in vzorčenje

Subjekti raziskave so mladinska delavca, ki sta projekt izvajala, vodja projekta ter mladi, ki prihajajo iz Pirana, občine Piran ali bližnjih mest (Beli Križ, Portorož, Strunjan, Izola, Koper), ki so sodelovali preko spletne ankete, čeprav vzorec ni bil dovolj velik, da bi ga upoštevali pri raziskavi.

3.4. Zbiranje podatkov oz. empiričnega gradiva

Gradivo za del evalvacije sem zbrala z metodo spraševanja. Uporabila sem delno standardiziran intervju, to pomeni, da je intervju potekal kot pogovor, kjer sem zapisana vprašanja uporabila kot smernice in dodajala vprašanja glede na odgovore sodelujočih.

Intervju je potekal v prostorih mladinskega EPI centra, prisotni so bili le sodelujoči (vodja mladinskega centra ter oba mladinska delavca, ki sta projekt izvajala). Da bi preprečila ponavljanje odgovorov, sem intervju opravila s vsemi sodelujočimi hkrati, tako so lahko odgovorom le dodajali informacije, brez da bi se preveč ponavljali. Intervju je potekal sproščeno, saj sem pri njih opravljala prakso in smo že vzpostavili zaupljiv odnos. Intervju sem opravila med delovnim časom, in sicer v petek, 4.12.2015 ob 9. uri. Posnela sem ga s pomočjo mobilnega telefona s predhodnim dovoljenjem vseh prisotnih. S pomočjo avdio posnetka sem lahko opravila dobesečni zapis intervjuja ter ga nato slovnično popravila in uredila tako, da se stavki in besede niso ponavljali. Urejen intervju sem nato poslala v vpogled sodelujočim, da nebi prišlo do nesporazuma v parafraziranju. Sodelujoči so tako imeli možnost dodatno obrazložiti svoje odgovore, če so menili, da se iz zapisanega ne da razbrati, kar so hoteli povedati. Popravljen odgovor so zapisali z drugo barvo in so označeni kot popravek. Tako urejen in popravljen intervju sem dodala v prilogo⁷ na koncu diplomskega dela.

Podatke sem zbrala tudi s pomočjo spletne ankete, a rezultatov nisem vključila v raziskavo. Anketo sem sestavila s pomočjo spletne strani EnKlikAnketa⁸. Objavljena je bila na spletu in namenjena mladim, ki živijo v Piranu ali okolici. Anketo je EPI center objavil na svoji Facebook strani, pri pridobivanju odgovorov pa sem si pomagala tudi z metodo snežne kepe.

⁷ Priloga B

⁸ Www.1ka.si.

3.5. Obdelava in analiza

Urejeno besedno gradivo intervjujev sem kvalitativno analizirala in obdelala. Najprej sem gradivo obdelala z metodo odprtega kodiranja. Zapisan intervju sem razčlenila na enote kodiranja ter jim pripisala pojme. Nato sem s pomočjo osnega kodiranja združila sorodne pojme v kategorije. Tako sem lahko izbrane in relevantne pojme oziroma kategorije zapisala v tabelo rezultatov, s katero sem si nato pomagala pri evalvaciji projekta. Ves postopek analize je pregledno prikazan in zapisan v prilogah⁹ diplomskega dela.

Podatke, ki sem jih zbrala s pomočjo spletne ankete, sem vključila le v prilogo¹⁰. Anketa je bila sestavljena s pomočjo spletne strani EnKlikAnketa, ki podatke tudi obdelava. Rezultati so prikazani v osnovnih tabelah, ki vsebuje številčne šifre odgovorov vsake osebe na vsa vprašanja.

⁹ Priloga Č, Kodirano kratko poročilo o projektu in intervju z delavci. Priloga D, Odprto in osno kodiranje kratkega poročila o projektu ter intervjuja

¹⁰ Priloga F

4. Rezultati

V tem poglavju bom opisala rezultate, pridobljene z evalvacijo. Pri predelavi podatkov sem uporabila postopek kompleksne evalvacije, kot ga opisuje Mesec (1998). Ta vsebuje naslednje komponente: evalvacijo strategije projekta, ki ocenjuje opredelitev problema, kako je bil ta opredeljen, kakšni so bili razlogi za začetek projekta. Ocenjuje tudi opredelitev ciljev ter ciljne skupine, koliko se projekt sklada s teoretičnimi izhodišči (Mesec 1998: 28). Druga komponenta je evalvacija vloženega navora. Ta vsebuje oceno števila sodelujočih, njihovo usposobljenost, število opravljenih delovnih ur ter sestankov, koliko je primeren prostor, kjer se izvaja projekt, ter ali zadostujejo finančna sredstva (Mesec 1998: 32). Pri evalvaciji procesa, opisujemo proces dela od priprave in načrtovanja vse do izvedbe (Mesec 1998: 33). Zadnji dve komponenti kompleksne evalvacije sta evalvacija doseganja ciljev in evalvacija učinkov oz. posledic (namernih in nenamernih). Ti dve sem v svoji evalvaciji združila pod eno točko –evalvacijo ciljev in učinkov. Pri teh komponentah ugotavljam, v kolikšni meri je projekt dosegal zastavljene cilje, do kakšnih učinkov so pripeljali (Mesec 1998: 33). V nadaljevanju sledi evalvacija projekta »ulično učenje«, ki sledi primeru kompleksne evalvacije, kot jo navaja Mesec (1998).

4.1. Kratek opis projekta

Ulično učenje je projekt, ki ga izvaja Mladinski EPI center Piran (Mladinski Evropski projektni in informacijski center). Ta je potekal od leta 2012 do leta 2013 oziroma tri šolska leta, saj je potekal v treh intervalih. Kraj, kjer se je projekt izvajal, je kraj srečevanja za otroke in mladostnike in nudi izhodišče za nadaljnje delo s posamezniki. Prisotni so bili na Tartinijevem trgu v Piranu. Sprva so delavci bili prisotni tedensko, kasneje pa dvakrat mesečno. Projekt je mladim ponujal prostor za konstruktivno preživljanje prostega časa preko raznih aktivnosti (skozi igro, pogovor, sprostitev, učenje, ustvarjalnost itd.). S svojo redno dejavnostjo deluje preventivno na mnoge dejavnike tveganja. Poteka po načelih ulične vzgoje, predvsem neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici. Otroci in mladostniki se prostovoljno udeležujejo in lahko v programu sodelujejo kot soizvajalci, torej delijo svoje ideje, želje in potrebe.

4.2. Konceptualna zasnova in usmerjenost projekta

4.2.1. Razlogi za začetek

Na EPI centru so s projektom pričeli, da bi ponovno pridobili mladostnike k sodelovanju, saj so jih mladi po menjavi lokacije prenehali obiskovati. Sklenili so, da grejo sami do njih, na ulico, kjer se mladi zadržujejo. To je bil razlog, da so se odločili za projekt narave uličnega dela. Na tak način bi imeli neposreden stik z mladimi na ulici, kjer bi lahko vzpostavili zaupanje in dober medosebni odnos ter jih na ta način lahko povabili v druge programe ali aktivnosti, ki jih organizirajo v centru. Projekt so ocenili kot potrebo, saj so opazili delikventna dejanja mladostnikov v mestu. Odločili so se za ulično delo, katerega namen je kreativno preživljanje prostega časa, saj kot pravi Patricija Lovišček (intervju z dne 4. 12. 2015), vodja centra, »otroci in mladostniki nimajo nekih podpornih okolij, ki bi jih usmerjali v kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa.«

4.2.2. Kronologija

Projekt Ulično učenje je potekal tri šolska leta, in sicer 2011/12, 2012/13 in 2013/14. Začetek projekta je bil februarja 2012, zaključek pa decembra 2013. Torej je projekt trajal dve koledarski leti s poletnimi pavzami. Prvo šolsko leto je potekal od februarja do maja enkrat na teden po dve uri, od dveh do štirih popoldan. Drugo šolsko leto je potekal od septembra do decembra. V septembru je potekal enkrat na teden po dve uri popoldan, od oktobra do decembra pa dvakrat na mesec po uro in pol, torej od dveh do pol štirih, prav tako v popoldanskem času. Razlog za krajši čas je zima, saj je v tem letnem času bolj mrzlo, prav tako hitreje zaide sonce, pred drugo uro popoldne pa so otroci ter mladostniki v šoli. Tretje šolsko leto so s projektom pričeli oktobra in je trajal do decembra, prav tako dvakrat na mesec po uro in pol popoldan, kot v prejšnjem šolskem letu.

Skozi vsa leta je bilo v projekt vključenih 5–10 otrok (tudi do 15 čez celo dogajanje, eni so prišli, drugi odšli), velikokrat pa manj. Natančnih podatkov o številu ni, zato ne morem opisati kronologije obiskovanja otrok (mladostniki se po poročanju delavcev niso vključili), s katero bi lahko prikazala naraščanje oziroma upadanje udeležbe.

Tabela 4.1. Prikaz kronologije poteka projekta glede na leto, mesece izvajanja, pogostost ter čas

Šolsko leto	Leto izvedbe	Meseci izvajanja	Pogostost izvajanja	Ure dejavnosti
2011/2012	2012	Februar–maj	1-krat na teden	2 uri
2012/2013	2012	September	1-krat na teden	2 uri
		Oktober–december	2-krat na mesec	1 uro in pol
2013/2014	2013	Oktober–december	2-krat na mesec	1 uro in pol

4.2.3. Teoretična izhodišča

Projekt temelji na načelih ulične vzgoje, predvsem na principu neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici. Glavni namen pa je kreativno preživljanje prostega časa. Dejavnosti, ki so jih izvajali, so tako temeljile na tem. Ulično delo lahko služi tudi kot preventivni program, kot pravi Patricija Lovišček (intervju z dne 4. 12. 2015): »že s ponujanjem programov, v katere so otroci in mladostniki vključeni, da preživljajo svoj prosti čas v neki družbi, lahko je to strukturiran čas, lahko je to prosta igra, že to je preventiva.«

4.3. Cilji in ciljna skupina

4.3.1. Cilji projekta

Cilji projekta Ulično učenje so bili predvsem:

- ponovni stik z mladimi;
- da bi v programe povabili tudi tiste, ki v EPI center niso hodili iz različnih razlogov (ker je predaleč, ker jih ni imel kdo pospremiti sem, če so prvi, drugi razred);
- sodelovanje mladih v programu kot soizvajalci;
- organiziranje in razvijanje aktivnosti na ulici;
- kvalitativno in kreativno preživljanje prostega časa;
- razvijanje ustvarjalnosti;
- vzpostavljanje zaupanja in dobrih medosebnih odnosov z mladostniki;
- spremljanje in spodbujanje mladostnikov na njihovi življenjski poti;
- preventiva dejavnikov tveganja;
- povabiti mlade tudi v druge programe, ki jih izvajajo na centru.

4.3.2. Ciljna skupina

Projekt je bil namenjen mladim, ki niso vključeni v organizirane prostočasne dejavnosti, so izključeni iz rednega programa ter večino svojega časa preživijo v okolju. V osnovi je bil torej namenjen osnovnošolski in srednješolski populaciji oziroma otrokom in mladim do 29. leta starosti. V praksi pa so projekt obiskovali pretežno mlajši osnovnošolci.

4.4. Izvedba projekta

4.4.1. Organizacija

Vodenje projekta

Projekt je potekal na eni lokaciji, in sicer na Tartinijevem trgu v Piranu. Odgovorna nosilka projekta je Patricija Lovišček, vodja mladinskega EPI centra, po izobrazbi socialna pedagoginja. Njeno sodelovanje omogoča lažjo evalvacijo opravljenega dela. Projekt vodita dva mladinska delavca, Simon in Suzana, ki sta hkrati tudi izvajalca. Vsi trije so v EPI centru redno zaposleni. Simon in Suzana imata izkušnje na področju dela z mladimi. Naloge vodje so redni sestanki z izvajalci ter tudi prostovoljci, ki so prisotni ter vključeni v projekt.

Izvajalci

a) Sestava: Patricija Lovišček, ki je vodja centra ter supervizorka projekta. Dva mladinska delavca, Simon in Suzana, ki sta odgovorna za izpeljavo projekta ter sta tudi vodji le-tega. Občasno so v projekt bili vključeni tudi prostovoljci.

Uporabniki projekta so bili mlajši osnovnošolci, zaradi pomanjkanja dokumentacije o številu prisotnih na projektu lahko omenim le okvirno število udeležениh, in sicer 5–10 otrok na srečanje (tudi do 15 otrok čez celotno potekanje).

b) Dolžnosti izvajalcev: izvajalci projekta delajo v njihovem rednem delovnem času. Na izvajanje projekta se pripravijo pred pričetkom, tako da s seboj vzamejo material, ki je potreben za posamezne aktivnosti, ki jih imajo v mislih za tisti dan. Prav tako imajo sestanke s prostovoljci ter vodjo centra o potekanju ter potrebah projekta.

c) Izobraževanje: na projekt so se pripravljali na mladinskem EPI centru v smislu poteka projekta. Ena izmed priprav je bil ogled prakse uličnega dela na mladinskem centru Skala v Ljubljani. Tako so pripravili vsebino, jo priredili tako, da je bila bolj primerna okolju, v katerem je bila izvedena, in sicer Piranu.

Lokacija

Sestanki in priprave na projekt so potekali v prostorih mladinskega EPI centra v Piranu. Projekt so izvajali na Tartinijevem trgu v Piranu. Nekaj materiala, potrebnega za izvedbo projekta, kot so na primer gasilske mize in klopi, imajo shranjenega v prostorih zraven Tartinijevega trga. Glede na to da se projekt izvaja na javni površini, je bilo potrebno za vsako gibanje tam pridobiti soglasje Okolja za uporabo in dovoljenje Občine za uporabo javne površine, pri čemer niso nikoli imeli težav.

Financiranje

Projekt je bil financiran s strani mladinskega EPI centra, dodatnega financiranja niso potrebovali, saj v zvezi z izvedbo niso imeli nobenih finančnih stroškov. Stroški, ki jih je pokrila mladinski EPI center, so bili: pisarniški material in material za ustvarjanje, pijača (čaj ali sok), hrana (keksi), družabne igre.

4.4.2. Izvedene projektne dejavnosti

Oblike dela

Delo je potekalo predvsem z osnovnošolci. V obliki skupinskega dela so izvajali razne aktivnosti na prostem. Na Tartinijev trg so prinesli razne družabne igre, poulične igre (na primer balince, kegljanje, badminton, krede). Otroci so se skozi aktivnosti med seboj družili, spoznavali ter ustvarjali nove stike. To je oblika konstruktivnega in kreativnega preživljanja prostega časa. Potekalo je tudi individualno delo, če je kdo želel pomoč pri domači nalogi ali pogovor.

4.5. Evalvacija uspešnosti in učinkovitosti

4.5.1. Postopek evalvacije

V postopku evalvacije je potrebno opisati problem ter metodo raziskave. Pod metodo raziskave je potrebno opisati vrsto raziskave, merske instrumente in vire podatkov, subjekt raziskave ter zbiranje podatkov. Ta del sem v celoti izpustila, saj sem omenjeno že podrobno opisala v poglavju o metodologiji.

4.5.2. Evalvacija vloženega napora

4.5.2.1. Tradicija

Mladinski EPI center deluje že od leta 2001 in je v začetku svojega delovanja gostil tudi mlade. Po spremembi lokacije in poostrenju pravil mladi tja praviloma več ne zahajajo. S projektom Ulično učenje so prvič poskusili leta 2012. V mestu Piran ni veliko mladinskih organizacij in ulično delo v občini Piran nima dolge tradicije (MISC infopeka 2017: Mladinski centri, klubi, info točke / Slovenija).

4.5.2.2. Znanje

Delavci so znanje pridobili z dolgoletnimi izkušnjami pri delu z mladimi ter s podporo v znanju socialne pedagogike.

4.5.2.3. Kadri

Izvajalci uličnega dela imajo dolgoletne izkušnje z delom z mladimi in so usposobljeni za dejavnosti, ki so jih izvajali na ulici. To so bile dejavnosti, usmerjene v aktivno preživljanje prostega časa. Za druge vrste dejavnosti delavci niso dovolj kompetentni ter usposobljeni, zato so v nekaterih primerih koga usmerili k osebi, ki je bila za to usposobljena. Za delo na projektu so se pripravili tako, da so obiskali organizacijo, ki se že vrsto let ukvarja z mladinskim delom in je prva organizacija, ki je v Sloveniji pričela z uličnim mladinskim delom. Z njihovo pomočjo so pripravili program, prilagojen razmeram Pirana.

4.5.2.4. Delo

Delo je potekalo na Tartinijevem trgu v obliki individualnega ali skupinskega dela. Izvajali so dejavnosti, s katerimi so otroci lahko konstruktivno preživljali prosti čas. Evidenca o številu otrok, ki so se udeleževali projekta, ni bila vodena, prav tako niso bili zapisani cilji projekta ter končno poročilo o doseganju ciljev.

4.5.2.5. Organizacijska struktura, prostor in oprema

Projekt se izvaja na terenu, in sicer na Tartinijevem trgu v Piranu. Prostori, namenjeni za sestanke, hranjenje materiala ter pripravo na delo, se nahajajo v mladinskem EPI centru. Oprema, potrebna za izvajanje projekta, so gasilske mize in klopi, ki so že bile v lasti mladinskega EPI centra in so hranjene v prostorih v bližini Tartinijevega trga. Ostale pisarniške materiale ter material za ustvarjanje hranijo v prostorih mladinskega EPI centra.

4.5.2.6. Finančna sredstva

Za izpeljavo projekta ni bilo dodatnega financiranja.

4.5.3. Evalvacija procesa

Evalvacijo procesa sem v diplomskem delu lahko zapisala le delno, saj se pri tej vrsti evalvacije »podrobno opiše, kako je potekal proces socialne interakcije med socialno delavko ter uporabnikom, da bi iz značilnosti procesa sklepali na možne učinke« (Mesec 1998: 24), teh podatkov pa ni bilo moč pridobiti, saj je projekt že prenehal. To je eden izmed razlogov, zakaj ni bilo mogoče izvesti evalvacije interakcije, v tem primeru med mladinskimi delavci ter otroki ali mladostniki. Drugi razlog pa je pomanjkanje dokumentacije in dnevninskih zapisov, iz katerih bi bilo mogoče dobiti vpogled na te procese. Vseeno pa »evalvacija procesa vključuje tudi druge opise, ne le odnos med strokovnim delavcem in uporabnikom, temveč celotno izvajanje projekta, vključno s pripravo, načrtovanjem in upravljanjem ter evalvacijo poteka projektnih dejavnosti« (Mesec 1998: 33). Najprej bom s pomočjo pridobljenega pisnega gradiva (urejen in kodiran zapis intervjuja) opisala potek projekta od priprave in načrtovanja, nato pa potek dejavnosti, ki so jih izvajali na ulici. Pisno gradivo sem za lažje razumevanje predstavila tudi v tabelah 4.2. in 4.3.

Celotno izvajanje projekta, vključno s pripravo, načrtovanjem in upravljanjem

Na projekt so se mladinska delavca ter vodja pripravili tako, da so obiskali ustanovo, ki se je kot prva v Sloveniji začela ukvarjati z uličnim delom. Takole je v intervjuju poročala vodja projekta ter EPI centra, Patricija Lovišček (intervju z dne 4. 12. 2015): »šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani«. Priprave so nato potekale v prostorih EPI centra, po obisku Skale so imeli več idej ter so lahko pripravili program oz. »naredili neko

vsebinsko», poroča Patricija Lovišček in še: »mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili, da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako«. Suzana poroča podrobneje o pripravah na projekt in izbiri aktivnosti, ki so jih kasneje izvajali na ulici: »smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili«, ter »vidiš tudi sam, kaj bi se rad igral«.

Tabela 4.2. Potek priprave na delo

REZULTATI KODIRANEGA INTERVJUJA		
Intervju	PATRICIJA	SUZANA
Priprave na delo	– mi smo se tukaj pripravljali (97) – šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani (98) – naredili smo neko vsebino (99) – mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili, da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako (101)	– smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili (128) – vidiš tudi sam, kaj bi se rad igral (129)

Potek projektne dejavnosti

Projekt »Ulično učenje« je potekal na prostem; in sicer na Tartinijevem trgu v Piranu. Ta kraj so si izbrali, saj kot pravi Simon (intervju z dne 4.12.2015) »je na Tartinijevem trgu velik pretok ljudi«. Na trgu so najprej pripravili gasilske klopi ter mize in nanje postavili vse igre ter materiale, ki so jih prinesli s seboj. Torej na razpolago so imeli »družabne igre, poulične igre, na primer balince, bowling, badminton, krede« (Patricija, intervju z dne 4. 12. 2015). Otroci so se večinoma igrali, nekateri pa so prišli le sedet ter se pogovarjat: »Lahko si sedel in se pogovarjal z njimi«, »nekateri so prišli zraven, pa so kaj vprašali ali pa se samo pogovarjali« (Suzana, intervju z dne 4.12.2015).

Tabela 4.3. Izvedene aktivnosti in dejavnosti

Pisno gradivo	Poročilo o projektu	Intervju: PATRICIJA	Intervju: SUZANA	Intervju: SIMON
Aktivnosti	– igra, pogovor, sprostitev, učenje, ustvarjalnost (7) – poteka po načelih ulične vzgoje (9) – igra, pogovor, druženje (39)	– družabne igre (125) – poulične igre, na primer balinci, bowling (126) – badminton, krede (127) – če je hotel kdo sedeti in se pogovarjati (135) – drugače so se tam igrali (136)	– lahko si sedel in se pogovarjal z njimi (131) – nekateri so prišli zraven, pa so kaj vprašali ali pa se samo pogovarjali (132)	– na Tartinijevem trgu je velik pretok ljudi (218) – je šel kdo samo mimo ravno iz šole (219) – kdaj pa kdaj so prišli zato, ker nas poznajo (220)

4.5.4. Evalvacija ciljev in učinkov

Cilji projekta niso bili zapisani pred pričetkom projekta, zato se evalvacija nanaša na cilje projekta, pridobljene iz intervjuja ter poročila o projektu. Te sem z namenom večje preglednosti zapisala v tabelo 4.4.

Cilji projekta so bili naslednji: ponovni stik z mladimi, da bi v programe povabili tudi tiste, ki sicer v EPI center niso hodili iz različnih razlogov, sodelovanje mladih v programu kot soizvajalci, kvalitativno in kreativno preživljanje prostega časa, razvijanje ustvarjalnosti, vzpostavljanje zaupanja in dobrih medosebnih odnosov z mladostniki, spremljanje in spodbujanje mladostnikov na njihovi življenjski poti, preventiva dejavnikov tveganja.

V večji meri, kot so doseženi zastavljeni cilji, bolj uspešen je projekt (Mesec 1998:33). V primeru tega diplomskega dela je bilo že od začetka jasno, da projekt ni bil uspešen, saj je bila prav neuspešnost razlog, da sem se lotila evalvacije. Veliko ciljev ni bilo doseženih, še posebej eden izmed glavnih, ki je bil približati se ter vzpostaviti ponoven stik z mladimi, jih povabiti k sodelovanju tako pri projektu kot v drugih aktivnostih centra. Po poročanju delavcev so k projektu pristopali le otroci in ne mladostniki, kot so si zastavili.

Tabela 4.4. Cilji projekta »Ulično učenje«

Pisno gradivo	Poročilo o projektu	Intervju: PATRICIJA	Intervju: SUZANA
Cilji	– neposredni stik z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici (10) – vzpostavljamo zaupanje in dober medosebni odnos z njimi (16) – organizirati in razvijati aktivnosti na ulici (20) – popestriti mladostnikov vsakdanjik in njihov prosti čas (21) – spremljati in spodbujati na njihovi življenjski poti (22) – mladi sodelujejo v programu kot soizvajalci (23) – izražajo svoje ideje, želje in potrebe (24)	– ponovno pridobiti mlade k sodelovanju (41) – da v programe povabimo tudi tiste, ki sicer v EPI center niso zahajali iz različnih razlogov (44)	– gremo k njim, da se jim približamo (173) – malo sem pretiravala s svojimi željami, da bi se to razširilo, da bi se igrali, da bi pritegnila tudi malo starejše mlade (179)

Učinki na uporabnike

Mnenje izvajalcev projekta je, da so bili učinki na sodelujoče dobri, vendar niso opazili nobene spremembe, ko so z delovanjem prenehali. V intervjuju so izrazili naslednja mnenja:

– mnenje izvajalke projekta, Suzane:

»Ti, ki so prišli, jim je bilo v redu tam, tako smo domnevali, sicer ne bi z nami ostali.«

»[...] ko smo prenehali s projektom, ni noben rekel, da mu manjkamo«;

– mnenje vodje projekta ter EPI centra, Patricije:

»Bile so dobre (učinki in posledice), ampak brez posebnosti.«

»Učinek je bil dober, ampak ko nas ni bilo več, je bilo tudi v redu.«

Ker je projekt prenehal z delovanjem že nekaj let nazaj, ni bilo mogoče pridobiti mnenja uporabnikov s pomočjo intervjuja, kot sem lahko storila z delavci. Prav tako ni nobenega dnevniškega zapisa o poteku in dogajanju projekta, zato sem se odločila te podatke pridobiti s spletno anketo. Želela sem izvedeti, ali so mladi vedeli za obstoj tega projekta, saj so nekateri v času trajanja hodili na srednjo šolo (Gimnazijo Piran), ki se nahaja v bližini.

Projekt sem v anketi opisala takole: »Ulično učenje je projekt, namenjen druženju mladih. Potekal je na Tartinijevem trgu v Piranu, kjer so delavci EPI centra postavili mize ter s seboj prinesli razne družabne igre (tako namizne kot ulične). K sebi so povabili otroke in mlade, ki so se družili v bližini«. Nato pa sem postavila vprašanje, ali so slišali za projekt »Ulično učenje«. Le dva anketiranca sta odgovorila, sta za projekt že slišala, ostalih 21 pa za projekt še ni slišalo. Vzorec ankete je premajhen, da bi lahko posploševali, ampak glede na rezultate projekta, torej glede na to, da projekt ni bil uspešen s tega vidika, da se mladi niso vključili ali se približali dogajanju projekta »Ulično učenje«, lahko sklepam, da so tudi odgovori ankete dokaj zanesljivi.

Učinki na izvajalce

Med izvajanjem projekta je prišlo tudi do frustracij izvajalcev, saj se mladi v projekt niso vključili, pa čeprav so bili v bližini dogajanja. Tako opisuje izvajalka projekta Suzana(intervju z dne 4. 12. 2015):»mladi so bili na drugih koncih Tartinijevega trga in ni variante, da bi prišli zraven. Tu včasih nisi pameten, pa čeprav sem tu doma.« Kljub temu pa so eni glavnih učinkov, ki jih je projekt pustil na izvajalcih, upanje, zanimanje in iskanje novih možnosti. Tokrat so s projektom poskusili, ker pa ni bilo odziva, so prenehali. Kar pa ne pomeni, da nimajo namena ponovno poskusiti. Vodja EPI centra tako v intervjuju

pravi:»nimamo ovir, nismo rekli nikoli več ter mogoče je včasih treba narediti pavzo, pa potem nadaljevati« (Patricija, intervju z dne 4.12.2015).

Zanimanje za ulično delo in iskanje novih informacij ter dobrih praks jih je pripeljalo do obiska konference o mladinskem uličnem delu, ki jim je dal kakšno novo idejo o tem, kako bi lahko projekt izboljšali. Kot je razvidno iz tabele 4.5., je ena od idej, ki so jo izrazili vsi trije udeleženci projekta, potreba po novem delavcu, ki bi bil mlajši. Ta bi v projekt prinesel novo dinamiko, ideje in zorni kot.

Tabela 4.5.Ideje za prihodnost

Intervju	Patricija	Suzana	Simon
Ideje za prihodnost –kaj bi potrebovali, da bi bil projekt uspešnejši?	– mlajšega človeka v ekipi (204) – bolj v stiku s trenutnim dogajanjem (205) – mi smo tukaj vsi čez 35 (206) – mlajša oseba, ki bi bila zraven pri pripravi vsebine (207) – drugi zorni kot gledanja na ta projekt (208) – kakšno idejo (209) – nimamo ovir, nismo rekli »nikoli več« (210) – ne gledamo na take stvari skozi prizmo denarja (211) – lahko narediš z minimalnim vložkom, ker veliko stvari že imamo (212)	– fajn bi bilo, da bi bil mlada ekipa (213) – mi smo res že stari (214) – saj jih poznamo, ampak ni isto (215)	– menjava lokacije (216) – da bi »pobirali« otroke na ulici in se premikali (217) – če bi bil še kdo nov, bi jim bilo še bolj zanimivo (221)

4.5.5. Zaključek evalvacije

Evalvacija je bila v veliki meri posredna, saj nisem imela možnosti priti v stik z uporabniki oz. otroki, ki so v projektu sodelovali, da bi izvedela kakšne učinke je imel projekt nanje. Ocene projekta sem dobila le od izvajalcev, Simona in Suzane, ter vodje projekta in EPI centra, Patricije. Mnenje, ki so ga podali o učinkih projekta, je, da so bili učinki pozitivni, saj so otroci prihajali ter sodelovali v aktivnostih, ki so jih ponujali, čeprav je bilo število udeleženih malo. Vendar glavni cilj, ki je bil privabiti in ponovno navezati stik s starejšimi mladostniki, ni bil dosežen in projekt v celoti ocenjujejo kot

neuspešen in so zato z njim tudi prenehali. Kot razloge, zakaj je bil projekt neuspešen, so našli: »lastnost mesta, ljudi ali pa tudi države«, »ker je poplava dejavnosti«, »ogromno stvari se dogaja v popoldnevu, še posebej za otroke«, »včasih si, po mojem, prenatrpan«, »varnost je tista, za katero je treba poskrbeti, z ulico ni nič narobe. Problem je takrat, kadar se bojiš, da se kaj ne zgodi« (Patricija, intervju z dne 4.12.2015). »Večina otrok je vsepovsod, razen tam, kjer bi pa morali bit, in sicer na trgu in na ulici. Skozi igro se marsičesa naučiš. Tega pa ni [...] starši vozijo otroke na več različnih organiziranih oblik preživljanja prostega časa in potem zmanjka časa za prosto igro« (Suzana, intervju z dne 4.12.2015).

S pomočjo evalvacije pa sem prišla tudi do drugih razlogov, zakaj projekt ni deloval. Ugotovitve predstavim v naslednjem poglavju.

5. Razprava in sklepi

Razprava vsebuje povzetek ugotovitev, pridobljenih s kompleksno evalvacijo. Torej bom zapisala ugotovitve ter sklepe, povzete iz evalvacije uspešnosti in učinkovitosti (ta vsebuje evalvacijo vloženega navora, evalvacijo procesa ter evalvacijo ciljev in učinkov). Pri evalvaciji vloženega navora začnemo s tradicijo. Ugotovila sem, da mladinsko ulično delo v Piranu nima dolge tradicije, ravno nasprotno. EPI center je leta 2012 prvič poskusil z uličnim delom, ki bi bilo namenjeno otrokom in mladostnikom. Ulično delo se je sicer na Obali (Piran, Izola, Koper) začelo že pred mnogimi leti, vendar s populacijo aktivnih uživalcev drog in s prostitutkami (Projekt Umbrella), kar je danes zamenjalo terensko delo z izmenjavo sterilnega pribora Društva Svit (I.K. Š., intervju z dne 9.6.2017). Glede na to, da trenutno mladinskega uličnega dela v Piranu ne izvaja nihče, menim, da je mladinsko ulično delo, ki je usmerjeno v preventivo in v aktivno preživljanje prostega časa, potrebno. Poštrak (2007) nas pri tem opozarja, da so delinkventa dejanja ali druge vrste neustreznega preživljanja prostega časa znak mladostnika v stiski. Pri tem lahko igrajo pomembno vlogo mladinski ulični delavci, saj so vključeni v prosti čas mladostnika in lahko te znake stiske tudi prepoznajo. Vsekakor vloga delavca na terenu ni biti učitelj in dirigirati, kako naj mladostnik preživlja prosti čas, temveč pri načrtovanju in organiziranju dejavnosti vključuje tudi mladostnike. Njegova vloga je biti odgovoren in spoštljiv zaveznik, le na tak način ga bo mladostnik lahko sprejel v svoje okolje.

Znanje in kadri sta naslednji komponenti evalvacije vloženega navora. Ugotovila sem, da imata izvajalca projekta dolgoletne izkušnje z delom z mladimi, kar vsekakor pripomore k spoznavanju življenjskega sveta mladih (Poštrak 2007, v Kristančič 2007) ter k prepoznavanju potreb in oblik ravnanja mladih z namenom, da bi jih lažje podprli pri razvijanju ustreznih oblik prostega časa ter življenjskega sloga (Poštrak 2007, v Kristančič 2007). Glede na dejavnosti, ki so jih izvajali pri projektu »Ulično učenje«, so ustrezno usposobljeni, veliko kompetenc za ulično delo pa se pridobi na terenu (I.K. Š., intervju z dne 9.6.2017), vsekakor pa bi k lažjemu delovanju pripomogla kakšna nova oseba, s strokovno izobrazbo na področju mladinskega dela. Glede na to, da oba izvajalca ne spadata več v kategorijo mladih, bi projekt potreboval še kakšno osebo, ki bi bila mlajša in tako bolj v stiku z današnjo mladino. To pa zato, ker se mladina s časom spreminja, spreminjajo se vrednote, načini preživljanja prostega časa itd. (Šaponja 2006), nova oseba bi k projektu tako prinesla sveže znanje, nove ideje ter dinamiko.

Sledila je evalvacija dela, organizacije, opreme ter prostora. Projekt je potekal na terenu, in sicer na Tartinijevem trgu. To je kraj zbiranja in druženja vseh generacij in tukaj je pretok ljudi velik. Veliko otrok in mladostnikov gre tu mimo, ko odhaja iz šole, zato je z vidika razpoznavnosti projekta kraj primeren. Če bi želeli, da bi se v projekt vključili tudi mladi oz. da bi uspeli vzpostavili stik z mladimi, pa prostor morda ni najprimernejši. Moramo upoštevati, da mladostniku prosti čas pomeni tudi čas zmanjšanega nadzora s strani odraslih (Ule 2000: 63) in Tartinijev trg predstavlja prostor druženja vseh generacij – tukaj so tudi starši, katerim se mladostniki v svojem prostem času skušajo izogniti.

Opremo, ki so jo uporabili pri izvedbi delavnic, so nosili s sabo (razne igre in materiale za aktivnosti), gasilske mize in klopi pa so lahko hranili v mestnih prostorih v bližini Tartinijevega trga. Prav tako niso imeli nikakršnih problemov pri pridobivanju dovoljenj za izvajanje dejavnosti na javni površini (za vsako gibanje je potrebno pridobiti soglasje Okolja in dovoljenje Občine). Na podlagi tega lahko sklepam, da občina Piran ter prebivalci podpirajo projekt (ter na svoj način sodelujejo).

Zadnja točka evalvacije vloženega npora so finance. Pri izvedbi tega projekta niso zaprosili za dodatno financiranje, vse kar so potrebovali za izvedbo projekta, so imeli že v centru. Vsekakor pa menim, da bi z dodatnimi finančnimi sredstvi lahko nadgradili projekt in tudi tako pripomogli k uspešnosti.

Sledijo ugotovitve, pridobljene z evalvacijo procesa. Tukaj sem ugotavljala potek dejavnosti. Aktivnosti, ki so jih izvajali, se ujemajo s temo projekta, ki je aktivno preživljanje prostega časa. Vsebinsko so pripravili izvajalci, kar je lahko en izmed razlogov, zakaj se mladi niso vključili v dogajanje. Namreč, niso bili del priprave in načrtovanja. Gril (2006) trdi, da dejavnosti, v katerih ima mladostnik malo ali nič možnosti odločanja, negativno vplivajo na razvijanje spretnosti in odkrivanje lastnih sposobnosti. Takega mnenja je tudi Metelko Lisec (2003), ki pravi, da je pri načrtovanju pomembno, da sodelujejo tudi mladi. Pri lažji evalvaciji aktivnosti, bi prav prišli podrobni zapisi izvedenih dejavnosti, odzivov otrok ter morebitne opombe. Na tak način bi izvajalci imeli vpogled, katere dejavnosti v projektu pripomorejo k večjemu uspehu (Rihter 2007). Pomanjkanje zapisov dogajanja med projektom je bil tudi eden izmed razlogov, zakaj ni bilo mogoče evalvirati procesa interakcije med mladinskimi delavci ter mladostniki ali otroci.

Iz evalvacije ciljev izhaja naslednja ugotovitev: cilji so sicer bili definirani pred pričetkom projekta, vendar niso bili zapisani, zapis ciljev pa bi vsekakor pripomogel k uspešnosti projekta. Zelo pomembno je, da projekt načrtujemo ter načrtovanje zapišemo. Zidar (2011/2012) navaja, da je za uresničitev zastavljenih ciljev potrebno načrtovati

aktivnosti za dosego vsakega zastavljenega cilja in to zapisati v zaporedju ter na pregleden način. Na tak način je med izvedbo projekta možno spremljati, ali se doseajo vsi zastavljeni cilji in rezultati ter po potrebi prilagoditi načrt nastalim okoliščinam.

6. Predlogi

Iz ugotovitev ter sklepov izhajajo naslednji predlogi, ki so lahko uporabljeni za nadaljnjo raziskovanje z možnostjo ponovitve projekta:

- zapis načrta projekta po vzoru metode projektnega načrtovanja. Pred pričetkom projekta je potrebno cilje jasno definirati in zapisati, kako jih doseči – zapis aktivnosti za doseg določenega cilja;
- sprotno zapisovanje in dokumentiranje projekta, zapisovanje dogajanja med aktivnostmi v obliki dnevniških zapisov – za lažje sprotno evalviranje projekta;
- v projekt vključiti mlajšega delavca, ki bi deloval znotraj svoje vrstniške skupine ter sodelovanje z rednimi prostovoljci;
- poiskati vsebine in aktivnosti, ki pritegnejo mlade. Poiskati način, kako vključiti mlade v sodelovanje pri pripravi aktivnosti;
- povezati se z ustanovami, ki jih mladi obiskujejo z namenom razpoznavnosti projekta;
- določiti ciljno skupino projekta in delati samo z eno populacijo, saj se delo z otroki in delo z mladostniki razlikujeta.

7. Uporabljena literatura

- Bajzek, J. (1998), Teritorialna preventiva. V: Baligač, A. (ur.), *Mladi, ulica, prihodnost*. Ljubljana: Salve (36–58).
- Caliman, G. (1998), Ulica kot izhodiščna točka. V: A. Baligač (ur.), *Mladi, ulica, prihodnost*. Zbornik predavanj. Ljubljana: Salve.
- Dekleva, B. (1990), *Oblike preventivnega dela*. Ljubljana: Društvo psihologov Slovenije.
- (2010), Mladinsko prestopništvo v Sloveniji v mednarodni primerjavi. *Socialna pedagogika*, 14, 4: 383–493. Dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-K5KSDTVD/> (20. junij 2017).
- Divjak, T., Šporar, P. (2005), *Primerjalno pravna analiza mladinske zakonodaje v Evropi*. Ljubljana: Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC. Dostopno na www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/PRIMERJALNO_PRAVNA_ANALIZA_MLADINSKE_ZAKONODAJE_V_EVROPI.doc (20. junij 2017).
- Društvo SVIT (2009), *Zgodovina*. Dostopno na [Http://www.svit-kp.org/Zgodovina](http://www.svit-kp.org/Zgodovina) (20. junij 2017).
- Epicenter. Mladinski center Piran. Dostopno na <http://epicenter.simcpiran.si/about-us/> (20. junij 2017).
- (2016), Epicenter zloženka. Dostopno na http://epicenter.simcpiran.si/wp-content/uploads/2014/07/epicenter_zlozenka_2016.pdf (20. junij 2017)
- Filipčič, K. (1998), *Obravnavanje mladoletnih delinkventov: Primerjalno pravni vidik*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Fojan, D. (2005), Zmanjševanje škode na področju drog. *Socialna pedagogika*, 9, 2: 177–192.
- Fran (2016), *Kurativa*. Dostopno na <http://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3556991/kurativa?page=3&Query=skrb&View=1&All=skrb&FilteredDictionaryIds=130> (20. junij 2017).
- Gril, A. (2006), *Prosti čas mladih v Ljubljani*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Kordeš, U., Smrdu, M. (2015), *Osnove kvalitativnega raziskovanja*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- Kristančič, A. (2007), *Svoboda izbire: moj prosti čas*. Ljubljana: A. A. Inserco d.o.o. svetovalna družba Ljubljana.
- Kwon, M. S., Vorobyev, V., Moe, D., Parkkola, R., Hämäläinen, H. (2014), Brain Structural Correlates of Risk-Taking Behavior and Effects of Peer Influence in

- Adolescents. *PLoS one*, 9, 11: e112780. Dostopno na <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/detail/detail?sid=db607543-34cf-42d0-b6b1-39368ca88b27%40sessionmgr4010&vid=0&hid=4208&bdata=Jmxhbmc9c2wmc2l0ZT1lZHMtGl2ZQ%3d%3d#db=edswsc&AN=000349144400126> (20. junij 2017).
- Lavrič, M., Flere, S., Tavčar Krajnc, M., Klanjšek, R., Musli, B., Naterer, A., Kibriš, A., Divjak, M., Lešek, P. (2011), *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino, Založba Aristej.
- Mesec, B. (1998), *Evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo 1995-1998*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- (2009), *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- (1997), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (študijsko gradivo, druga izdaja).
- Metelko Lisec, T. (2003), Ulica – izhodišče vzgojnih procesov. *Socialna pedagogika*, 7, 4: 431–443. Dostopno na <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-PARVFFBI> (20. Junij 2017).
- Križanič, M. (2009), Ulično socialno delo.V: Milošević Arnold, V., Urh, Š. (ur.), Terensko delo: Institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno.
- MISCinfopeka (2017), *Mladinski centri, klubi, info točke / Slovenija*. Dostopno na <http://www.infopeka.org/web/?cat=56> (20. Junij 2017).
- Movit (2016), *O programu E+*. Dostopno na <http://www.movit.si/erasmus-mladi-v-akciji/splosno-o-programu/> (20. Junij 2017).
- Možina, K. (2004), Pristop k mladim na ulici. *Socialno delo*, 43, 5/6: 287–289. Dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-966ELOKM> (20. Junij 2017).
- Mrgole, A. (1999), *Malopridna mladež med zaščitniki in preganjalci: k nastajanju mladinskega prava*. Ljubljana: Založba /*cf.
- Pišot, D., Kristančič, Šomen, I. (2014). *New Prevent: Ulično delo v Mestni občini Koper*. V: Keserič, N. (ur.), *Konferenca o mladinskem uličnem delu: zbir prispevkov*. Ljubljana: Stara mestna elektrarna (52-53).
- Poštrak, M. (1994 a), Kje so subkulture danes? (I). *Socialno delo*, 33, 1: 35–38.
- (1994 b), Kje so subkulture danes? (IV). *Socialno delo*, 33, 4: 309–315.

- (2003), Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. *Šolsko svetovalno delo*, 8, 3/4: 26–33.
- (2007), Preventivna funkcija prostega časa. V: Kristančič, A. (2007), Svoboda izbire: moj prosti čas. Ljubljana: A. A. Inserco d.o.o. svetovalna družba Ljubljana (147–166).
- Rihter, L. (2003), Pomen kvalitativnih metod pri evalvaciji projektov prostovoljnega dela: primer evalvacije projekta prostovoljnega dela na šolskem centru Velenje. *Socialno delo*, 42, 1: 19–26.
- (2007 a), Evalvacija na področju socialnega varstva v Sloveniji. *Socialno delo*, 46, 4/5: 207–212.
- Rode, N., Rihter, L., Kobal, B. (2006), *Evalvacija programov v socialnem varstvu: model in postopek izvedbe*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Inštitut RS za socialno varstvo.
- Skala – mladinska ulična vzgoja (2016), *Minibus veselja*. Dostopno na <http://www.skala.je/minibus-veselja> (20. junij 2017).
- Smith, M. K. (2005), *Detached, street-based and project work with young people*. Dostopno na <http://infed.org/mobi/detached-street-based-and-project-work-with-young-people/> (1. junij 2016).
- Specht, W. (2012), Social crime pervention by mobile youth work in Europe a holistic community-based approach to include children and youth at risk and their families. *Studies of Changing Societies: Comparative & Interdisciplinary*, 1, 5: 4–14. Dostopno na <http://connection.ebscohost.com/c/articles/87316836/social-crime-prevention-by-mobile-youth-work-europe-holistic-community-based-approach-include-children-youth-risk-their-families> (1. junij 2016).
- Statistični urad Republike Slovenije (2009), *Mladi v Sloveniji*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/mladi2009-SLO.pdf> (20. junij 2017).
- Šaponja, D. (2006), Mladina v sodobni družbi. V: Čuk, V. (ur.), *Obravnava mladostnika s psihozo: zbornik prispevkov*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije (11–17).
- Ule, M. (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, Založba Artisej.
- (2008), *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., Miheljak, V. (1995), *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: DZS.

Urad Republike Slovenije za mladino (2016), *Osnovne definicije*. Dostopno na http://www.ursm.gov.si/si/delovna_podrocja/osnovne_definicije/ (20. junij 2017).

Zavod BOB (2014), *Mreža Mlada ulica: namen in cilji, ciljni skupini, mladinsko ulično delo, način delovanja*. Dostopno na <http://www.zavod-bob.si/wp-content/uploads/2014/12/Usp-MUD-info-paket-o-MMU.doc.pdf> (20. junij 2017).

- (2016), *Mreža Mlada ulica*. Dostopno na <http://www.zavod-bob.si/mreza-mlada-ulica/> (20. junij 2017).

Tivadar, B. (2000), *Mladost kot problem: Dejavniki prestopniškega vedenja*. V: Ule, M. (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Maribor: Aristej.

Zidar, R. (2011/2012), *Od projektne ideje do načrta*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (priročnik za pripravo projektnih načrtov).

8. Priloge

Priloga A: Seznam vprašanj/smernic za intervju

- Ime projekta
- Kdo je dal pobudo za nastanek?
- Kakšni so bili cilji?
- Nameni
- Kako bi opredelili problem, ki ga obravnava projekt?
- Lahko določite model uličnega dela?
- Koliko časa je trajal projekt?
- Komu je bil projekt namenjen?
- Kako so zanj izvedeli otroci?
- Kdo je sodeloval oz. delal na projektu?
- Kako ste bili pripravljeni na to delo (izobraževanja, seminarji, usposabljanja, izkušnje)
- Je kdo že prej delal na podobnem projektu?
- Mi lahko opišete kako je projekt potekal, kaj ste delali?
- Potek projekta: koliko krat na teden
- Ob kateri uri, trajanje
- Število otrok
- Kako ste se pripravili na projekt, na to kaj boste delali (načrt)
- Materiali, oprema
- Ste dobili kakšno dodatno pomoč (finančna sredstva)
- S kakšnimi težavami ste se srečevali?
- Kakšen je bil odziv otrok? Kako se jim je zdel projekt?
- So kdaj predlagali sami, kaj bi počeli?
- Ste jih poznali, so hodili redno ali so bili vsakič drugi?
- Kakšni so bili kriteriji za uspešnost, koliko ciljev ste dosegli?
- Kakšne učinke ali vplive je imel projekt (kateri so bili pričakovani, so bili kakšni ki jih niste pričakovali?)
- Po vašem mnenju kakšni so razlogi, da ni bilo odziva?
- Kaj bi potrebovali, da bi bil projekt bolj uspešen?
- Se vam zdi da bi v Piranu še naprej potrebovali ulično delo?

Priloga B: Urejen intervju z delavci

Kako je bilo ime projektu uličnega dela, ki ste ga izvajali?

PATRICIJA: Projekt smo poimenovali Ulično učenje.

Kdo je dal pobudo za nastanek projekta?

P: Želeli smo ponovno pridobiti mlade k sodelovanju, saj nas nekateri niso več obiskovali, ko smo menjali lokacijo. Zato smo sklenili, da gremo mi do njih, na ulico.

Kakšni so bili vaši cilji? Prej ste omenili kvalitetno in kreativno preživljanje prostega časa, pa tudi ponovni stik z mladimi.

P: Da v programe povabimo tudi tiste, ki sicer v Epicenter niso hodili iz različnih razlogov. Ker je predaleč, ker jih ni imel kdo pospremiti sem, če so bili mlajši (obiskovali prvi, drugi razred).

Kako bi opredelili problem, ki ga obravnava ta projekt?

P: Beseda problem ima zame negativno konotacijo, ampak dajmo reči vsebina, zaradi katere smo se odločili za ta projekt je to, da eni otroci in mladostniki nimajo nekih podpornih okolij, ki bi jih usmerjali v kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa, kar pomeni, da so na primer 5 ur na trgu in brcajo žogo, ali pa niti to ne, se samo sprehajajo.

SUZI: Po mojem, če brcajo žogo je to super, če pa se sprehaja sem ter tja in ne ve kam bi se dal, to je potem problem.

Za mojo generacijo, beseda »Pirančan« ima negativno konotacijo. Stereotipno je to nekdo, ki nima narejene šole, kadi travo, občasno kaj ukrade. Mislite, da mladi v Piranu ne vidijo smisla?

SUZI: Ja, večina ga po mojem res ne, ne vem kako je pri mlajših generacijah, ampak za to ni krivo Piran kot mesto. Jaz bi rekla, da je za to odgovorna družina, ker se začne vse tam.

P: Mi vsekakor zaznavamo, da je izjemno težko pridobiti otroke in mlade. Dobro, otroci so vezani na starše, če so majhni, morajo starši bit tisti, ki vidijo smisel. Medtem ko mladi se odločajo sami.

Mladi ponavadi nočejo hodit na institucije.

P: Ja je res. Zelo težko jih je motivirati. Mi smo poskusili veliko načinov, kaj bi še naredili, kako itd. ampak uspeh oz. dosežen cilj pa je bolj slab. Slaba tolažba je, da nismo edini. Ko se pogovarjamo z drugimi sorodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnem principu kot mi, vidimo, da se soočajo z istimi težavami. To se mi zdi zelo globalen problem. Da so mladi ali zelo kreativni, delajo, se udeležujejo, kreirajo itd ali pa sploh niso. Da ni več neke vmesne variante, ki smo jo po mojem poznali mi.

Če se vrnemo nazaj, pa če lahko določite model uličnega dela

P: Mislim, da bo najbolj primeren model prostega časa in druženja, ki je usmerjen v aktivno preživljanje prostega časa. Mi v osnovi nismo kompetentni in usposobljeni, za izvajati kakšne hude strokovne posege. Mi

smo lahko šli do točke, da smo nekoga usmerili, če je bila priložnost, potreba ali želja nekoga, drugače, naš osnovni namen je bil kreativno preživljanje prostega časa.

Glede tega, usmerjanja in svetovanja, bi lahko bil tudi preventivni model?

P: Ja, vsekakor. Saj že s ponujanjem programov, v katere so otroci in mladostniki vključeni, da preživljajo svoj prosti čas v neki družbi, lahko je to strukturiran čas, lahko je to prosta igra, že to je preventiva.

Ta projekt ste rekli, da je trajal 3 leta?

P: Ja, tri šolska leta in sicer, šolsko leto 2011/12, 2012/13 in 2013/14. Ampak, začeli smo februarja 2012 in zaključili decembra 2013. Torej je trajal dve koledarski leti. S poletnimi pavzami.

Kako je potekal, koliko krat na teden ste ga izvajali?

P: Potekal je tedensko, enkrat na teden po dve uri. Pozimi po uro in pol. Prvič zato, ker je pozimi mrzlo in je hitro tema ter tudi, ker pred drugo uro ni imelo smisla hodit na trg, ker so otroci še v šoli. Tako da pozimi smo bili po navadi od dveh do pol štirih. V tretjem letu, smo sicer hodili dvakrat mesečno, glede na izkušnje ki smo jih dobili oziroma glede na to, da odziv ni bil takšen kot smo pričakovali da bo. Potem pa smo zaključili s projektom.

Kakšna je bila starostna skupina, komu je bil namenjen?

P: V osnovi je bil namenjen osnovnošolski in srednješolski populaciji. Oziroma tako bom rekla, otrokom in mladim do 29. leta. V resnici pa so hodili ... koliko so bili stari Suzi?

SUZI: Mlajši osnovnošolci pretežno.

Koliko otrok pa je prihajalo?

Simon in Suzi: Odvisno od dneva. Od 5 do 10. Kdaj tudi do 15 čez celo dogajanje. Eni so prišli, drugi so odšli.

Pa so bili stalni ali je vsakič prišel nekdo drug?

SUZI: Ne spomnim se točno, ampak mislim, da so bili več ali manj vedno drugi.

SIMON: Jaz mislim da so bili več ali manj stalni. Oziroma, vse smo poznali, eni so hodili tudi v EPI center. Ampak, so se pa kdaj tudi menjali, ja.

Torej so prišli tudi kdaj z vami dol iz tukaj centra?

SIMON: Bolj ali manj so nekateri šli z nami gor (v EPI center), ko smo zaključili s terenom.

Torej so za dogajanje izvedeli tako, da so vas videli tam, pa so prišli pogledat?

SUZI: Ja. Takrat tudi nismo imeli spletne strani.

Na tem projektu pa sta delala Suzi in Simon?

P: Ja, na terenu sta bila ona dva.

Kako ste bili pripravljeni na to delo? V smislu izobraževanja, seminarjev ali izkušnje z delom?

SUZI: Več ali manj izkušnje.

P: Mi smo se tukaj pripravljali. Šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani. Naredili smo neko vsebino, nismo mogli prekopirati v celoti njihov program, ravno zato, ker ni bilo moč to narediti. Ljubljani je druga zgodba. Tam ulično delo funkcionira na blokovskih igriščih, kar je super. Saj Tartinijev trg tudi tako funkcionira. Če greš na Tartinijev trg, zagotovo srečaš sošolca ali prijatelja, tako da trg kot tak je lahko na nek način primerljiv.

Mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako. Včasih so bile tudi kakšne prostovoljke zraven, na projektu. Nekih posebnih izobraževanj na to temo pa nismo imeli. Šli smo na konferenco o mladinskem uličnem delu, ampak to je bilo, ko nismo več izvajali projekta.

SUZI: Ja to je bilo kasneje, ampak konferenca je bila fenomenalna. Izveš izkušnje drugih in kako in kaj lahko kje kaj nastaja. Meni je bila predstavitev iz Velenja super. Tam počnejo veliko stvari in deluje. Midva s Simonom sva bila dol na trgu in so bili ti mladi, ki so prej hodili v Epicenter, čisto na drugih koncih Tartinijevega trga. In ni variante da bi prišli zraven. In smo spet tam. Tu včasih nisi pameten, pa čeprav sem tu doma.

Če bi bila ta konferenca preden ste se lotili uličnega dela, mislite, da bi bil rezultat boljši, bi vam pomagala?

SUZI: Mogoče tudi, kaj pa vem. Na primer v Velenju imajo, pa tudi še kje drugje verjetno, imajo voziček in pečejo palačinke. Ampak tukaj, kdo bi prišel zraven, ti mladi najmanj; vsi ostali, ki so na trgu, bi prihajali. Tisti ki jim ni namenjeno. Saj tudi na našem projektu so prišli zraven tudi ostali, si poklepetal z kom, kar je normalno, ne morem mu reč pojd stran, to je za mlade. Ker so tukaj doma. To je eno majhno gnezdo, zaprto in ne smeš se zamerit, ker potem si pa pečen. Že itak smo se zamerili, ker smo šli na drugo lokacijo (ko smo se preselili iz mesta na hrib).

P: Dejstvo je, da je Piran majhen. Zelo je zaprt.

Mi lahko opišete, kako je potekal projekt, kaj ste delali?

P: S sabo smo imeli čaj ali pa sok, včasih kekse. Kdaj jih je tudi kakšna mama spekla. Imeli smo družabne igre. Jaz sem druge igre poimenovala poulične igre, na primer balinci, bowling, Simon je keglje sam naredil iz plastenke (sej veš, Simon je kreativen), badminton, krede.

Kako ste se pripravili na projekt, na to kaj boste delali?

SUZI: Mi smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili. Veš kako se tudi pripraviš, bistvu vidiš tudi sam, kaj bi se rad igral. Pa tudi imajo vedno možnost izbire, pri nas. Imeli smo žoge, barvice, liste, družabne igre, karte. Lahko si sedel in se pogovarjal z njimi. Včasih so nekateri prišli zraven pa so kaj vprašali, ali pa se samo pogovarjali.

P: Mogoče še glede opreme. Mi imamo naše lastne gasilske komplete, mize in klopi. In smo imeli dol po eno mizo in dve klopi. Če je hotel kdo sedeti in se pogovarjat. Drugače so se tam igrali. In so nam dovolili, da te mize hranimo, dol na ulici v enem prostoru, da jih ne vozimo vsakokrat nazaj v EPI center. In jih še vedno hranimo tam.

Torej ta oprema je bila že od prej vaša, niste dobili za materiale kakšno dodatno finančno pomoč?

P: Ne, ker nismo potrebovali. Ker smo imeli vse od prej.

SUZI: Vse smo uporabili kar že imamo. Kar imamo za njih tukaj na centru, smo nesli dol.

P: Mi nismo imeli nobenih finančnih stroškov v zvezi s tem. Ker vse to že imamo. Samo lokacijo smo spremenili. Mogoče je pomembno omeniti še, glede na to da gre za javno površino, je bilo potrebno za vsako gibanje tam pridobiti soglasje Okolja za uporabo in dovoljenje Občine za uporabo javne površine. Pri čemer nikoli nismo imeli problema. Za razliko od Ljubljane, ki so nam povedali, da imajo silne težave z pridobivanjem dovoljenj.

Ste se mogoče srečali s kakšnimi drugimi problemi?

P: Ne, s problemi, ki nam bi ovirali delovanje ne. Problem je bil samo ne-odzivnost, ampak drugače, kakšnih tehničnih ali formalnih ovir, nismo imeli. No, enkrat so nas prijazno opozorili, da z voščenkami ne smemo risati po tleh, ker tega dež ne spere, ampak to (da smo risali z voščenkami namesto s kredami) je bila pomota, ni bilo namerno.

Suzi se ti kaj spomniš?

SUZI: Ne, nič takega mi ni ostalo v spominu.

Glede na to, da so bili vedno drugi otroci, verjetno od njih niste pridobili kakšnega feedback-a kako je bilo, kako se jim je zdel projekt ali pač?

SUZI: Ti, ki so prišli, jim je bilo v redu tam, tako smo domnevali, sicer ne bi z nami ostali. Eni so res prišli sicer za manj, drugi za več časa. Ampak tudi, ko smo prenehali s projektom, ni noben rekel, da mu manjkamo.

P: Točno tako sem si tudi jaz zapisala učinke in posledice. Bile so dobre (učinki in posledice), ampak brez posebnosti. Učinek je bil dober, ampak ko nas ni bilo več, je bilo tudi v redu.

Kakšen, menite, da je bil razlog, da ni bilo odziva?

P: Ker je to lastnost mesta, ljudi ali pa tudi države. Mogoče tudi zaradi tega, ker je poplava dejavnosti. Ogromno stvari se dogaja v popoldnevu, še posebej za otroke. Včasih si, po mojem, prenatrpan.

SUZI: Tudi to je, ja. Večina otrok je vse povesod, razen tam kjer bi pa morali bit, in sicer na trgu in na ulici. Ne plesat tako kot drugi dirigirajo. Se igrat, skozi igro se marsičesa naučiš, tega pa ni. Vsi govorijo o kreativnem preživljanju prostega časa, in jih vozijo sem in tja ampak to ni to. (V pojasnilo: ker gre za transkript, ga ne morem popravljat, lahko pa pojasnim, kaj je bilo mišljeno: starši vozijo otroke na več različnih organiziranih oblik preživljanja prostega časa in potem zmanjka časa za prosto igro (npr. na trgu, ulici), ki je žal danes ni več. Se pa prav skozi tako spontano igro otrok lahko veliko nauči.)

Saj ravno na ulici se največ naučiš, stikov z okoljem z drugimi..

P: Varnost je tista za katero je treba poskrbet, z ulico ni nič narobe. Problem je takrat, kadar se bojiš, da se kaj ne zgodi. Tega se starši bojijo, ne tega, da se igrajo zunaj. Ker se igrajo, prosta igra je super. Bistveno bolj, kot organizirana. Prosta igra je tista, skozi katero spoznaš sebe, predvsem pa se učiš komunikacije z drugimi.

Na začetku, pred projektom: ste imeli kakšne kriterije, kaj se mora zgoditi, da bo projekt uspešen?

SUZI: Mi si nismo tega tako zastavili. Mi smo si zastavili, da gremo dol k njim, da se jim mi približamo, tako kotje rekla Patricija.

Na primer, da bi si rekli, če bo danes prišlo 5 otrok, potem smo dosegli en cilj za danes?

SUZI: Ne, mislim da ni bilo to tako. Smo šli dol, da si jim približamo in smo upali, da sčasoma, ker nas poznajo, jih bo vedno več. Ampak to se ni zgodilo. Tako, da tega kriterija si nismo postavili.

Tako, jaz sem šla v to. Meni je bilo to všeč, se mi je zdelo fajn to ulično delo. In jaz sem to videla že cel film v naprej. Malo sem pretiravala, v svojih željah, da bi se to razširilo, da bi se dol igrali, da bi pritegnila tudi te malo starejše mlade, ki smo jih »kao« zapustili, jaz sem jih imela rada in jih imam še danes, ne glede na to, kaj se je z njimi dogajalo, nič niso zanalašč delali ampak iz neke jeze in žalosti. Samo nismo uspeli, ne vem zakaj, jaz ne razumem, to je kot eno mafijsko gnezdo. Ne, Patricija, nismo mi imeli nekih kriterijev, ko smo začeli?

P: Ne. Mi smo šli zelo tako: probat. Mi smo sicer sumili, da se bo zgodilo to, kar se je, glede na to, da smo takrat, na novi lokaciji funkcionirali že tri leta in ti starejši mladi nas niso več obiskovali, zaradi strožjih pravil (nismo dovolili, da tukaj kadijo travo in razbijajo stvari). Ampak smo vztrajali dve leti, potem smo pa rekli: dajmo zaključit. Kar ne pomeni, da ne bomo nikoli več začeli, niti približno ne. Mogoče včasih je treba naredit pavzo, pa potem nadaljevat. Tudi generacija se obrne, tisti otroci, ki so bili takrat prvi, so zdaj peti ali šesti razred, je druga zgodba. Tudi tu vidimo, kako se spreminja klientela.

So starejši ali mlajši?

P: Ne. Vedno je naša populacija osnovnošolska. Ne glede na to, kaj delamo, kako delamo, kje delamo. Srednješolska ne. A sploh hodi kdo?

SUZI: Ne. Včasih, v starem Epiju, so prihajali, veš, kakšni, pa so probali kaj posnet (glasbo) pa kaj skuhat, kaj posebnega. Enkrat je bila tudi ena skupina break-dancerjev, ki so nekaj časa vadili tu. Eni mladi so hodili redno, samo si moral biti zraven in zelo pazit, da se ne bi kaj zgodilo. Ker so bili naši fantje zelo ljubosumni; veš, to je bil njihov dom in ne boš ti vdiral.

P: tukaj v novem prostoru je kdaj prišel eden (srednješolec) pogledat, pa sta prišla dva, pa tako. Ampak, mi imamo samo en večnamenski prostor. In ko srednješolec vidi, da desetletnik igra namizni nogomet, ne bo pristopil zraven, ker je on za njega premajhen. Če bi pa prišel noter in bi videl, aha tam so trije majhni, ki igrajo kalčet, tam so pa trije četrto-srednješolci pa igrajo karte, pa bi bila druga zgodba. Ampak v enem večnamenskem prostoru ti ne moreš družiti niti dveh generacij, niti dveh populacij. Tako pa imamo prakso, da zvečer imamo organizirane dejavnosti, da se Epi zapre in da lahko pridejo samo tisti, ki jih to zanima. Kljub

temu pa so udeleženci večinoma osnovnošolci. Tako, da srednješolcev sploh nimamo, razen izjemoma kdaj, ampak praviloma ne.

Kaj bi potrebovali, da bi bil projekt bolj uspešen?

P: Jaz mislim da mlajšega človeka v ekipi, ki je bolj v stiku s trenutnim dogajanjem. Mi smo tukaj vsi čez 35. V povprečju smo mi stari. Mislim, da bi koristila kakšna mlajša oseba, ki bi bila zraven, pri pripravi vsebine, zato, da bi nam dala še kakšen drugi zorni kot gledanja na ta projekt, kakšno idejo in tako naprej. In to bi bili pripravljeni narediti. Nimamo ovir, nismo rekli »nikoli več« in mi ne gledamo na take stvari skozi prizmo denarja. Ker to so stvari, ki jih lahko narediš z minimalnim vložkom, ker veliko stvari tudi že imamo ...

SUZI: Ja absolutno. Fanj bi bilo, da bi bila ena mlada ekipa, mi smo res že malo stari. Saj jih poznamo, ampak ni isto. Kljub vsemu so oni mladi in imajo svoje.

SIMON: Mogoče edino to, da bi mogli malo menjat lokacije. Mi smo bili na Tartinijevem trgu, pa bi lahko šli malo še na Prvi maj (sosednji manjši trg). Pa bi tam rekli, da bomo od zdaj naprej na trgu. Da bi malo »pobirali« (otroke na ulici) in se premikali. Drugače pa, na Tartinijevem trgu je velik pretok ljudi. Ko smo bili tam, je šel kdo samo mimo glih iz šole, eni so tekli na kosilo. Kdaj pa kdaj so prišli zato, ker nas poznajo, tako neki x ljudje niso neki hodili. Malo je bilo takih, ki so bili prvič ali da nas niso še poznali.

P: S Suzi sva komentirali, da bi verjetno koristila, če bi bila še kakšna mlajša oseba zraven. Ker ti si še najmlajši, pa tudi ti nisi več tako mlad, za to populacijo.

SIMON: Ja, možno. Pa tudi naši nas vidijo že tukaj na centru in potem še dol. OK saj te poznajo, pridejo prej zraven, ampak če bi bil še kdo nov, bi jim bilo še bolj zanimivo.

Se vam zdi, torej, da bi v Piranu še naprej potrebovali ulično delo?

P: Meni se zdi, da potrebujemo ulično delo, ja. Ne zaradi tega, ker otroci im mladostniki ne bi imeli kje bit. Ampak zaradi tega, da se jim zgodi še kaj drugega. Če ne, se vrtijo (na istem mestu) in jim je dolgčas. Kljub temu, da očitno ni potrebe, kot jo prebivalci izkazujejo, zakaj pa ne. Mislim da ni kraja, ki bi rekli: ah, oni pa tega ne potrebujejo.

Priloga C: Kratko poročilo o projektu

KRATKO POROČILO O PROJEKTU ULIČNO UČENJE

Kraj, kjer smo stacionirani, je kraj srečevanja za otroke in mladostnike in nudi izhodišče za nadaljnje delo s posamezniki. Prisotni smo na Tartinijevem trgu v Piranu. Sprva smo bili prisotni tedensko, kasneje 2x mesečno. Projekt ponuja mladim varen prostor za konstruktivno preživljanje prostega časa (igro, pogovor, sprostitve, učenje, ustvarjalnost...). S svojo redno dejavnostjo deluje preventivno na mnoge dejavnike tveganja. Poteka po načelih ulične vzgoje, predvsem neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici. Namenjen je mladim, ki niso vključeni v organizirane pristočasne dejavnosti ali pa so izključeni iz rednega programa, ter večino svojega časa preživijo v okolju, včasih obdanem z negativnimi vplivi ulice.

Tako imamo neposreden stik z mladimi na ulici, vzpostavljamo zaupanje in dober medosebni odnos z njimi, osebno vabimo v druge programe, ki jih organiziramo v centru, neposredno odgovarjamo na njihove konkretne potrebe, skupaj iščemo rešitve na dane situacije in težave, ki jih morebiti imajo. Namen projekta je organizirati in razvijati aktivnosti na ulici, ki bi popestrili mladostnikov vsakdanjik in njihov prosti čas jih spremljali in vzpodbujali na njihovi življenjski poti.

Mladi sodelujejo v programu kot soizvajalci: dajejo svoje ideje, želje in potrebe.

- koliko otrok je prihajalo: 5-10 (včasih do 15)

- kdo je bil na terenu: Simon, Suzana

- 3 šolska leta, vendar:

1. šolsko leto: februar, marec, april, maj 2012 tedensko na TT 2 uri popoldan

2. šolsko leto: september 2012 tedensko na TT 2 uri popoldan, oktober, november, december 2012, 2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan

3. šolsko leto: oktober, november, december 2013 2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan

Materiali s seboj: čaj ali sok v termovki (toplo, hladno), keksi, družabne igre, poulične igre, barvice, papir

Kaj: igra, pogovor, druženje

Priloga Č: Kodirano kratko poročilo o projektu in intervju z delavci

KRATKO POROČILO O PROJEKTU ULIČNO UČENJE

Kraj, kjer smo stacionirani, je /kraj srečevanja za otroke in mladostnike/(1) in /nudi izhodišče za nadaljnje delo s posamezniki/(2). Prisotni smo na /Tartinijevem trgu v Piranu/(3). /Sprva smo bili prisotni tedensko/(4), /kasneje 2x mesečno/(5). Projekt /ponuja mladim varen prostor za konstruktivno preživljanje prostega časa/(6) (/igro, pogovor, sprostitev, učenje, ustvarjalnost/(7)...). S /svojo redno dejavnostjo deluje preventivno na mnoge dejavnike tveganja/(8). /Poteka po načelih ulične vzgoje/(9), predvsem /neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici/(10). Namenjen je /mladim, ki niso vključeni v organizirane pristočasne dejavnosti/(11) ali pa so /izključeni iz rednega programa/(12), ter /večino svojega časa preživijo v okolju/(13), /včasih obdanem z negativnimi vplivi ulice/(14).

Tako imamo /neposreden stik z mladimi na ulici/(15), /vzpostavljamo zaupanje in dober medosebni odnos z njimi/(16), /osebno vabimo v druge programe, ki jih organiziramo v centru/(17), /neposredno odgovarjamo na njihove konkretne potrebe/(18), /skupaj iščemo rešitve na dane situacije in težave/(19), ki jih morebiti imajo. Namen projekta je /organizirati in razvijati aktivnosti na ulici/(20), ki bi /popostrili mladostnikov vsakdanjik in njihov prosti čas/(21) jih /spremljali in vzpodbujali na njihovi življenjski poti/(22).

/Mladi sodelujejo v programu kot soizvajalci/(23): /dajejo svoje ideje, želje in potrebe/(24).

- koliko otrok je prihajalo: /5-10 (včasih do 15)/(25)
- kdo je bil na terenu: /Simon, Suzana/(26)
- /3 šolska leta/(27), vendar:

/1. šolsko leto: februar, marec, april, maj 2012/(28) /tedensko na TT 2 uri popoldan/(29)

/2. šolsko leto: september 2012/(30) /tedensko na TT 2 uri popoldan/(31), /oktober, november, december 2012/(32), /2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan/(33)

/3. šolsko leto: oktober, november, december 2013/(34) /2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan/(35)

Materiali s seboj: /čaj ali sok v termovki/(36) (toplo, hladno), /keksi/(37), /družabne igre, poulične igre, barvice, papir/(38)

Kaj: /igra, pogovor, druženje/(39)

INTERVIJU S 3 DELAVCI (PATRICIJA, SUZANA, SIMON)

Kako je bilo ime projektu uličnega dela, ki ste ga izvajali?

PATRICIJA: **/Projekt smo poimenovali Ulično učenje/(40).**

Kdo je dal pobudo za nastanek projekta?

P: Želeli smo **/ponovno pridobiti mlade k sodelovanju/(41)**, saj nas nekateri **/niso več obiskovali, ko smo menjali lokacijo/(42)**. Zato smo sklenili, da **/gremo mi do njih, na ulico/(43)**.

Kakšni so bili vaši cilji? Prej ste omenili kvalitetno in kreativno preživljanje prostega časa, pa tudi ponovni stik z mladimi.

P: **/Da v programe povabimo tudi tiste, ki sicer v Epicenter niso hodili iz različnih razlogov/(44).** **/Ker je predaleč, ker jih ni imel kdo pospremiti sem, če so bili mlajši/(45)** (obiskovali prvi, drugi razred).

Kako bi opredelili problem, ki ga obravnava ta projekt?

P: Beseda problem ima zame negativno konotacijo, ampak dajmo reči vsebina, zaradi katere smo se odločili za ta projekt je to, da **/eni otroci in mladostniki nimajo nekih podpornih okolij, ki bi jih usmerjali v kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa/(46)**, kar pomeni, da so na primer 5 ur na trgu in brcajo žogo, ali pa niti to ne, se samo sprehajajo.

SUZI: Po mojem, če brcajo žogo je to super, če pa se **/sprehaja sem ter tja in ne ve kam bi se dal, to je potem problem/(47)**.

Za mojo generacijo, beseda »Pirančan« ima negativno konotacijo. Stereotipno je to nekdo, ki nima narejene šole, kadi travo, občasno kaj ukrade. Mislite, da mladi v Piranu ne vidijo smisla?

SUZI: **/Ja, večina ga po mojem res ne/(48)**, ne vem kako je pri mlajših generacijah, ampak za to/ **ni krivo Piran kot mesto/(49)**. Jaz bi rekla, da je za to **/odgovorna družina, ker se začne vse tam/(50)**.

P: Mi vsekakor **/zaznavamo, da je izjemno težko pridobiti otroke in mlade/(51)**. Dobro, **/otroci so vezani na starše, če so majhni, morajo starši biti tisti, ki vidijo smisel/(52)**. Medtem ko **/mladi se odločajo sami/(53)**.

Mladi po navadi nočejo hoditi na institucije.

P: **/Ja je res/(54)**. **/Zelo težko jih je motivirati/(55)**. Mi **/smo poskusili veliko načinov, kaj bi še naredili, kako/(56)** itd. ampak **/uspeh oz. dosežen cilj pa je bolj slab/(57)**. Slaba tolažba je, da nismo edini. **/Ko se pogovarjamo z drugimi sorodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnem principu kot mi, vidimo, da se soočajo z istimi težavami/(58)**. To se mi zdi zelo globalen problem. Da **/so mladi ali zelo kreativni, delajo, se udeležujejo, kreirajo/(59)** itd **/ali pa sploh niso/(60)**. Da **/ni več neke vmesne variante/(61)** ki smo jo po mojem poznali mi.

Če se vrnemo nazaj, pa če lahko določite model uličnega dela

P: Mislim, da bo najbolj primeren **/model prostega časa in druženja, ki je usmerjen v aktivno preživljanje prostega časa/(62)**. Mi v osnovi **/nismo kompetentni in usposobljeni, za izvajati kakšne hude strokovne posege/(63)**. **/Mi smo lahko šli do točke, da smo nekoga usmerili/(64)**, če je bila priložnost, potreba ali želja nekoga, drugače, **/naš osnovni namen je bil kreativno preživljanje prostega časa/(65)**.

Glede tega, usmerjanja in svetovanja, bi lahko bil tudi preventivni model?

P: **/Ja, vsekakor/(66)**. Saj **/že s ponujanjem programov, v katere so otroci in mladostniki vključeni, da preživljajo svoj prosti čas v neki družbi, lahko je to strukturiran čas, lahko je to prosta igra, že to je preventiva/(67)**.

Ta projekt ste rekli, da je trajal 3 leta?

P: Ja, **/tri šolska leta/(68)** in sicer, **/šolsko leto 2011/12, 2012/13 in 2013/14/(69)**. Ampak, **/začeli smo februarja 2012 in zaključili decembra 2013/(70)**. Torej je **/trajal dve koledarski leti/(71)**. S poletnimi pavzami.

Kako je potekal, koliko krat na teden ste ga izvajali?

P: **/Potekal je tedensko, enkrat na teden po dve uri/(72)**. **/Pozimi po uro in pol/(73)**. Prvič zato, ker je **/pozimi mrzlo in je hitro tema/(74)** ter tudi, ker **/pred drugo uro ni imelo smisla hoditi na trg, ker so otroci še v šoli/(75)**. Tako da **/pozimi smo bili po navadi od dveh do pol štirih/(76)**. **/V tretjem letu, smo sicer hodili dvakrat mesečno/(77)**, **/glede na izkušnje/(78)** ki smo jih dobili oziroma glede na to, da **/odziv ni bil takšen kot smo pričakovali da bo/(79)**. **/Potem pa smo zaključili s projektom/(80)**.

Kakšna je bila starostna skupina, komu je bil namenjen?

P: **/V osnovi je bil namenjen osnovnošolski in srednješolski populaciji/(81)**. Oziroma tako bom rekla, **/otrokom in mladim do 29. leta/(82)**. V resnici pa so hodili ... koliko so bili stari Suzi?

SUZI: **/Mlajši osnovnošolci pretežno/(83)**.

Koliko otrok pa je prihajalo?

Simon in Suzi: Odvisno od dneva. **/Od 5 do 10/(84)**. Kdaj tudi **/do 15 čez celo dogajanje/(85)**. **/Eni so prišli, drugi so odšli/(86)**.

Pa so bili stalni ali je vsakič prišel nekdo drug?

SUZI: Ne spomnim se točno, ampak mislim, da so bili **/več ali manj vedno drugi/(89)**.

SIMON: Jaz mislim da so bili **/več ali manj stalni/(88)**. Oziroma, **/vse smo poznali/(90)**, **/eni so hodili tudi v EPI center/(91)**. Ampak, **/so se pa kdaj tudi menjali/(92)**, ja.

Torej so prišli tudi kdaj z vami dol iz tukaj centra?

SIMON: Bolj ali manj so **/nekateri šli z nami gor (v EPI center)/(93)**, ko smo zaključili s terenom.

Torej so za dogajanje izvedeli tako, da so vas videli tam, pa so prišli pogledat?

SUZI: Ja. /**Takrat tudi nismo imeli spletne strani**/(94).

Na tem projektu pa sta delala Suzi in Simon?

P: Ja, /**na terenu sta bila ona dva**/(95).

Kako ste bili pripravljeni na to delo? V smislu izobraževanja, seminarjev ali izkušnje z delom?

SUZI: /**Več ali manj izkušnje**/(96).

P: /**Mi smo se tukaj pripravljali**/(97). /**Šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani**/(98). /**Naredili smo neko vsebino**/(99), nismo mogli prekopirat v celoti njihov program, ravno zato, ker ni bilo moč to narediti. Ljubljani je druga zgodba. Tam ulično delo funkcionira na blokovskih igriščih, kar je super. Saj Tartinijev trg tudi tako funkcionira. /**Če greš na Tartinijev trg, zagotovo srečaš sošolca ali prijatelja**/(100), tako da trg kot tak je lahko na nek način primerljiv.

/**Mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako**/(101). /**Včasih so bile tudi kakšne prostovoljke zraven, na projektu**/(102). Nekih /**posebnih izobraževanj na to temo pa nismo imeli**/(103). /**Šli smo na konferenco o mladinskem uličnem delu, ampak to je bilo, ko nismo več izvajali projekta**/(204).

SUZI: Ja to je bilo kasneje, ampak /**konferenca je bila fenomenalna**/(105). /**Izveš izkušnje drugih**/(106) in /**kako in kaj lahko kje kaj nastaja**/(107). Meni je bila predstavitev iz Velenja super. Tam počnejo veliko stvari in deluje. Midva s Simonom sva bila /**dol na trgu in so bili ti mladi, ki so prej hodili v Epicenter**/(108), čisto /**na drugih koncih Tartinijevega trga. In ni variante da bi prišli zraven**/(109). In smo spet tam. /**Tu včasih nisi pameten, pa čeprav sem tu doma**/(110).

Če bi bila ta konferenca preden ste se lotili uličnega dela, mislite, da bi bil rezultat boljši, bi vam pomagala?

SUZI: /**Mogoče tudi, kaj pa vem**/(111). Na primer v /**Velenju imajo, pa tudi še kje drugje verjetno, imajo voziček in pečejo palačinke**/(112). Ampak /**tukaj, kdo bi prišel zraven, ti mladi najmanj**/(113); /**vsii ostali, ki so na trgu, bi prihajali**/(114). Tisti ki jim ni namenjeno. Saj tudi /**na našem projektu so prišli zraven tudi ostali**/(115), /**si poklepetal z kom**/(116), kar je normalno, ne morem mu reč pojdi stran, to je za mlade. /**Ker so tukaj doma**/(117). /**To je eno majhno gnezdo, zaprto in ne smeš se zamerit**/(118), ker potem si pa pečen. Že itak /**smo se zamerili, ker smo šli na drugo lokacijo**/(119) (ko smo se preselili iz mesta na hrib).

P: Dejstvo je, da je /**Piran majhen**/(120). /**Zelo je zaprt**/(121).

Mi lahko opišete, kako je potekal projekt, kaj ste delali?

P: /**S sabo smo imeli čaj ali pa sok**/(122), /**včasih kekse**/(123). /**Kdaj jih je tudi kakšna mama spekla**/(124). Imeli smo /**družabne igre**/(125). Jaz sem druge igre poimenovala /**poulične igre, na primer balinci, bowling**/(126), Simon je keglje sam naredil iz plastenke (sej veš, Simon je kreativen), /**badminton, krede**/(127).

Kako ste se pripravili na projekt, na to kaj boste delali?

SUZI: Mi **/smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili/(128).** Veš kako se tudi pripraviš, bistvu vidiš **/tudi sam, kaj bi se rad igral/(129).** Pa tudi imajo vedno možnost izbire, pri nas. Imeli smo **/žoge, barvice, liste, družabne igre, karte/(130).** **/Lahko si sedel in se pogovarjal z njimi/(131).** Včasih so **/nekateri prišli zraven pa so kaj vprašali, ali pa se samo pogovarjali/(132).**

P: Mogoče še glede opreme. Mi **/imamo naše lastne gasilske komplete, mize in klopi/(133).** In **/smo imeli dol po eno mizo in dve klopi/(134).** **/Če je hotel kdo sedeti in se pogovarjat/(135).** **/Drugače so se tam igrali/(136).** In **/so nam dovolili, da te mize hranimo, dol na ulici v enem prostoru/(137),** da jih ne vozimo vsakokrat nazaj v EPI center. **/In jih še vedno hranimo tam/(138).**

Torej ta oprema je bila že od prej vaša, niste dobili za materiale kakšno dodatno finančno pomoč?

P: **/Ne, ker nismo potrebovali/(139).** **/Ker smo imeli vse od prej/(140).**

SUZI: **/Vse smo uporabili kar že imamo/(141).** **/Kar imamo za njih tukaj na centru, smo nesli dol/(142).**

P: Mi **/nismo imeli nobenih finančnih stroškov v zvezi s tem/(143).** Ker vse to že imamo. Samo lokacijo smo spremenili. Mogoče je pomembno omeniti še, **/glede na to da gre za javno površino, je bilo potrebno za vsako gibanje tam pridobiti soglasje Okolja za uporabo in dovoljenje Občine za uporabo javne površine/(144).** **/Pri čemer nikoli nismo imeli problema/(145).** Za razliko od Ljubljane, ki so nam povedali, da imajo silne težave z pridobivanjem dovoljenj.

Ste se mogoče srečali s kakšnimi drugimi problemi?

P: **/Ne, s problemi, ki nam bi ovirali delovanje ne/(146).** **/Problem je bil samo ne-odzivnost/(147),** ampak drugače, kakšnih **/tehničnih ali formalnih ovir, nismo imeli/(148).** No, enkrat so nas prijazno opozorili, da z voščenkami ne smemo risati po tleh, ker tega dež ne spere, ampak to (da smo risali z voščenkami namesto s kredami) je bila pomota, ni bilo namerno.

Suzi se ti kaj spomniš?

SUZI: **/Ne, nič takega mi ni ostalo v spominu/(149).**

Glede na to, da so bili vedno drugi otroci, verjetno od njih niste pridobili kašnega feedback-a kako je bilo, kako se jim je zdel projekt ali pač?

SUZI: **/Ti, ki so prišli, jim je bilo v redu tam/(150), /tako smo domnevali, sicer ne bi z nami ostali/(151).** **/Eni so res prišli sicer za manj, drugi za več časa/(152).** Ampak tudi, **/ko smo prenehali s projektom, ni noben rekel, da mu manjkamo/(153).**

P: Točno tako sem si tudi jaz **/zapisala učinke in posledice/(154).** **/Bile so dobre (učinki in posledice), ampak brez posebnosti/(155).** **/Učinek je bil dober/(156),** ampak **/ko nas ni bilo več, je bilo tudi v redu/(157).**

Kakšen, menite, da je bil razlog, da ni bilo odziva?

P: Ker je to **/lastnost mesta, ljudi ali pa tudi države/(158)**. Mogoče tudi zaradi tega, **/ker je poplava dejavnosti/(159)**. **/Ogromno stvari se dogaja v popoldnevu, še posebej za otroke/(160)**. **/Včasih si, po mojem, prenatrpan/(161)**.

SUZI: Tudi to je, ja. **/Večina otrok je vse povsod, razen tam kjer bi pa morali bit, in sicer na trgu in na ulici/(162)**. Ne plesat tako kot drugi dirigirajo. **/Se igrat, skozi igro se marsičesa naučiš/(163)**, **/tega pa ni/(164)**. Vsi govorijo o kreativnem preživljanju prostega časa, in jih vozijo sem in tja ampak to ni to. (V pojasnilo: ker gre za transkript, ga ne morem popravljat, lahko pa pojasnim, kaj je bilo mišljeno: **/starši vozijo otroke na več različnih organiziranih oblik preživljanja prostega časa in potem zmanjka časa za prosto igro/(165)** (npr. na trgu, ulici), ki je žal danes ni več. Se pa prav skozi tako spontano igro otrok lahko veliko nauči.)

Saj ravno na ulici se največ naučiš, stikov z okoljem z drugimi..

P: **/Varnost je tista za katero je treba poskrbet, z ulico ni nič narobe/(166)**. **/Problem je takrat, kadar se bojiš, da se kaj ne zgodi/(167)**. Tega se starši bojijo, ne tega, da se igrajo zunaj. **/Ker se igrajo, prosta igra je super/(168)**. **/Bistveno bolj, kot organizirana/(169)**. **/Prosta igra je tista, skozi katerospoznaš sebe/(170)**, predvsem pa **/se učiš komunikacije z drugimi/(171)**.

Na začetku, pred projektom: ste imeli kakšne kriterije, kaj se mora zgoditi, da bo projekt uspešen?

SUZI: **/Mi si nismo tega tako zastavili/(172)**. Mi smo si zastavili, da **/gremo dol k njim, da se jim mi približamo/(173)**, tako kotje rekla Patricija.

Na primer, da bi si rekli, če bo danes prišlo 5 otrok, potem smo dosegli en cilj za danes?

SUZI: Ne, mislim da ni bilo to tako. Smo šli dol, da si jim približamo in **/smo upali, da sčasoma, ker nas poznajo, jih bo vedno več/(174)**. **/Ampak to se ni zgodilo/(175)**. Tako, da **/tega kriterija si nismo postavili/(176)**.

Tako, **/jaz sem šla v to/(177)**. Meni je bilo to všeč, **/se mi je zdelo fajn to ulično delo/(178)**. In jaz sem to videla že cel film v naprej. **/Malo sem pretiravala, v svojih željah, da bi se to razširilo, da bi se dol igrali, da bi pritegnila tudi te malo starejše mlade/(179)**, ki smo jih »kao« zapustili, jaz sem jih imela rada in jih imam še danes, ne glede na to, kaj se je z njimi dogajalo, nič niso zanalašč delali ampak iz neke jeze in žalosti. Samo **/nismo uspeli, ne vem zakaj/(180)**, jaz ne razumem, **/to je kot eno mafijsko gnezdo/(181)**. Ne, Patricija, nismo mi imeli nekih kriterijev, ko smo začeli?

P: **/Ne/(182)**. **/Mi smo šli zelo tako: probat/(183)**. Mi **/smo sicer sumili, da se bo zgodilo to, kar se je/(184)**, glede na to, da smo **/takrat, na novi lokaciji funkcionirali že tri leta in ti starejši mladi nas niso več obiskovali/(185)**, **/zaradi strožjih pravil (nismo dovolili, da tukaj kadijo travo in razbijajo stvari)/(186)**. **/Ampak smo vztrajali dve leti/(187)**, potem smo pa rekli: dajmo zaključit. Kar **/ne pomeni, da ne bomo nikoli več začeli/(188)**, niti približno ne. **/Mogoče včasih je treba naredit pavzo, pa potem nadaljevat/(189)**. Tudi generacija se obrne, tisti otroci, ki so bili takrat prvi, so zdaj peti ali šesti razred, je druga zgodba. Tudi tu vidimo, kako se spreminja klientela.

So starejši ali mlajši?

P: Ne. **/Vedno je naša populacija osnovnošolska/(190).** Ne glede na to, kaj delamo, kako delamo, kje delamo. **/Srednješolska ne/(191).** A sploh hodi kdo?

SUZI: Ne. Včasih, **/v starem Epiju, so prihajali/(192),** veš, kakšni, pa **/so probali kaj posnet (glasbo) pa kaj skuhat, kaj posebnega/(193).** Enkrat je bila tudi ena **/skupina break-dancerjev, ki so nekaj časa vadili tu/(194).** **/Eni mladi so hodili redno/(195),** samo **/si moral biti zraven in zelo pazit, da se ne bi kaj zgodilo/(196).** Ker so bili naši fantje zelo ljubosumni; veš, **/to je bil njihov dom in ne boš ti vdiral/(197).**

P: Tukaj v novem prostoru je **/kdaj prišel eden (srednješolec) pogledat, pa sta prišla dva, pa tako/(198).** Ampak, mi **/imamo samo en večnamenski prostor/(199).** In **/ko srednješolec vidi, da desetletnik igra namizni nogomet, ne bo pristopil zraven/(200), /ker je on za njega premajhen/(201).** **/Če bi pa prišel noter in bi videl, aha tam so trije majhni, ki igrajo kalčet, tam so pa trije četrto-srednješolci pa igrajo karte, pa bi bila druga zgodba/(202).** Ampak **/v enem večnamenskem prostoru ti ne moreš družiti niti dveh generacij, niti dveh populacij/(203).** Tako pa imamo prakso, da zvečer imamo organizirane dejavnosti, da se Epi zapre in da lahko pridejo samo tisti, ki jih to zanima. Kljub temu pa so udeleženci večinoma osnovnošolci. Tako, da srednješolcev sploh nimamo, razen izjemoma kdaj, ampak praviloma ne.

Kaj bi potrebovali, da bi bil projekt bolj uspešen?

P: Jaz mislim da **/mlajšega človeka v ekipi/(204),** ki je **/bolj v stiku s trenutnim dogajanjem/(205).** **/Mi smo tukaj vsi čez 35/(206).** V povprečju smo mi stari. Mislim, da bi koristila kakšna mlajša oseba, ki bi **/bila zraven, pri pripravi vsebine/(207),** zato, da bi nam dala še kakšen **/drugi zorni kot gledanja na ta projekt/(208), /kakšno idejo/(209)** in tako naprej. In to bi bili pripravljene narediti. **/Nimamo ovir, nismo rekli »nikoli več«/(210)** in mi **/ne gledamo na take stvari skozi prizmo denarja/(211).** Ker to so stvari, ki jih **/lahko narediš z minimalnim vložkom, ker veliko stvari tudi že imamo/(212) ...**

SUZI: Ja absolutno. **/Fanj bi bilo, da bi bila ena mlada ekipa/(213), /mi smo res že malo stari/(214).** **/Saj jih poznamo, ampak ni isto/(215).** Kljub vsemu so oni mladi in imajo svoje.

SIMON: Mogoče edino to, da bi mogli malo **/menjat lokacije/(216).** Mi smo bili na Tartinijevem trgu, pa bi lahko šli malo še na Prvi maj (sosednji manjši trg). Pa bi tam rekli, da bomo od zdaj naprej na trgu. **/Da bi malo »pobirali« (otroke na ulici) in se premikali/(217).** Drugače pa, **/na Tartinijevem trgu je velik pretok ljudi/(218).** Ko smo bili tam, **/je šel kdo samo mimo glih iz šole/(219),** eni so tekli na kosilo. **/Kdaj pa kdaj so prišli zato, ker nas poznajo/(220),** tako neki x ljudje niso neki hodili. Malo je bilo takih, ki so bili prvič ali da nas niso še poznali.

P: S Suzi sva komentirali, da bi verjetno koristila, če bi bila še kakšna mlajša oseba zraven. Ker ti si še najmlajši, pa tudi ti nisi več tako mlad, za to populacijo.

SIMON: Ja, možno. Pa tudi naši nas vidijo že tukaj na centru in potem še dol. OK saj te poznajo, pridejo prej zraven, ampak **/če bi bil še kdo nov, bi jim bilo še bolj interesantno/(221).**

Se vam zdi, torej, da bi v Piranu še naprej potrebovali ulično delo?

P: Meni se zdi, da **/potrebujemo ulično delo, ja/(222).** **/Ne zaradi tega, ker otroci im mladostniki ne bi imeli kje bit/(223).** Ampak **/zaradi tega, da se jim zgodi še kaj drugega/(224).** Če ne, se vrtijo (na istem

mestu) in jim je dolgčas. /**Kljub temu, da očitno ni potrebe, kot jo prebivalci izkazujejo, zakaj pa ne/(225). /Mislim da ni kraja, ki bi rekli: ah, oni pa tega ne potrebujejo/(226).**

Priloga D: Odprto in osno kodiranje kratkega poročila o projektu ter intervjuja

Odprto kodiranje

Kratko poročilo o projektu ulično učenje

- (1) /kraj srečevanja za otroke in mladostnike/ → kraj dogajanja
- (2) /nudi izhodišče za nadaljnje delo s posamezniki/ → prednosti kraja dogajanja
- (3) /Tartinijevem trgu v Piranu/ → kraj dogajanja
- (4) /Sprva smo bili prisotni tedensko/ → kronologija
- (5) /kasneje 2x mesečno/ → kronologija
- (6) /ponuja mladim varen prostor za konstruktivno preživljanje prostega časa/ → namen
- (7) /igro, pogovor, sprostitev, učenje, ustvarjalnost/ → aktivnosti
- (8) /svojo redno dejavnostjo deluje preventivno na mnoge dejavnike tveganja/ → namen
- (9) /Poteka po načelih ulične vzgoje/ → aktivnosti
- (10) /neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici/ → cilj
- (11) /mladim, ki niso vključeni v organizirane prostočasne dejavnosti/ → ciljna skupina
- (12) /izključeni iz rednega programa/ → ciljna skupina
- (13) /večino svojega časa preživijo v okolju/ → ciljna skupina
- (14) /včasih obdanem z negativnimi vplivi ulice/ → pobuda za nastanek
- (15) /neposreden stik z mladimi na ulici/ → namen
- (16) /vzpostavljamo zaupanje in dober medosebni odnos z njimi/ → cilj
- (17) /osebno vabimo v druge programe, ki jih organiziramo v centru/ → namen
- (18) /neposredno odgovarjamo na njihove konkretne potrebe/ → namen
- (19) /skupaj iščemo rešitve na dane situacije in težave/ → namen
- (20) /organizirati in razvijati aktivnosti na ulici/ → cilj
- (21) /popestrili mladostnikov vsakdanjik in njihov prosti čas/ → cilj
- (22) /spremljali in vzpodbujali na njihovi življenjski poti/ → cilj
- (23) /Mladi sodelujejo v programu kot soizvajalci/ → cilj
- (24) /dajejo svoje ideje, želje in potrebe/ → cilj
- (25) /5-10 (včasih do 15)/ → številoudeležencev
- (26) /Simon, Suzana/ → izvajalci
- (27) /3 šolska leta/ → kronologija
- (28) /1. šolsko leto: februar, marec, april, maj 2012/ → kronologija
- (29) /tedensko na TT 2 uri popoldan/ → kronologija
- (30) /2. šolsko leto: september 2012/ → kronologija
- (31) /tedensko na TT 2 uri popoldan/ → kronologija
- (32) /oktober, november, december 2012/ → kronologija
- (33) /2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan/ → kronologija
- (34) /3. šolsko leto: oktober, november, december 2013/ → kronologija
- (35) /2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan/ → kronologija
- (36) /čaj ali sok v termovki/ → oprema

(37) /keksi/ →oprema

(38) /družabne igre, poulične igre, barvice, papir/ →oprema

(39)/igra, pogovor, druženje/→aktivnosti

Intervju

1. Ime projekta *(Kako je bilo ime projektu uličnega dela, ki ste ga izvajali?)*

PATRICIJA

(40) /Projekt smo poimenovali Ulično učenje/→ Ime projekta

2. Pobuda za nastanek *(Kdo je dal pobudo za nastanek projekta?)*

PATRICIJA

(41) /ponovno pridobiti mlade k sodelovanju/ → cilj projekta

(42) /niso več obiskovali, ko smo menjali lokacijo/ → razlog za nastanek projekta

(43) /gremo mi do njih, na ulico/ → rešitev problema

3. Kakšni so bili cilji? *(Kakšni so bili vaši cilji? Prej ste omenili kvalitetno in kreativno preživljanje prostega časa, pa tudi ponovni stik z mladimi.)*

PATRICIJA

(44) /Da v programe povabimo tudi tiste, ki sicer v Epicenter niso hodili iz različnih razlogov →cilj projekta

(45) /Ker je predaleč, ker jih ni imel kdo pospremiti sem, če so bili mlajši/ →razlogi zaradi katerih ni obiska v EPI centru

4. Problem projekta *(Kako bi opredelili problem, ki ga obravnava ta projekt?)*

PATRICIJA

(46) /eni otroci in mladostniki nimajo nekih podpornih okolij, ki bi jih usmerjali v kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa/ → razlog za nastanek projekta

SUZI

(47) /sprehaja sem ter tja in ne ve kam bi se dal, to je potem problem/→ problem

5. Ali mladi v Piranu ne vidijo smisla? *(Za mojo generacijo, beseda »Pirančan« ima negativno konotacijo. Stereotipno je to nekdo, ki nima narejene šole, kadi travo, občasno kaj ukrade. Mislite, da mladi v Piranu ne vidijo smisla?)*

SUZI

(48) /Ja, večina ga po mojem res ne/→ problem

(49) / ni krivo Piran kot mesto/→hipoteza

(50) /odgovorna družina, ker se začne vse tam/→problem

PATRICIJA

(51) /zaznavamo, da je izjemno težko pridobiti otroke in mlade/→ problem

(52) /otroci so vezani na starše, če so majhni, morajo starši bit tisti, ki vidijo smisel/→obiskovanje centra/projekta

(53) /mladi se odločajo sami/→obiskovanje centra/projekta

6. Institucije (*Mladi po navadi nočejo hodit na institucije*)

PATRICIJA

(54)/Ja je res/→preživljanje prostega časa

(55)/Zelo težko jih je motivirat/→ iskanje načinov za pridobiti mlade

(56)/smo poskusili veliko načinov, kaj bi še naredili, kako/→iskanje načinov za pridobiti mlade

(57)/uspeh oz. dosežen cilj pa je bolj slab/→doseženi cilji

(58)/Ko se pogovarjamo z drugimi sorodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnem principu kot mi, vidimo, da se soočajo z istimi težavami/→problem

(59)/so mladi ali zelo kreativni, delajo, se udeležujejo, kreirajo/→mnenje o mladih

(60)/ali pa sploh niso/→mnenje o mladih

(61) /ni več neke vmesne variante/ →mnenje o mladih

7. Model uličnega dela (*Če se vrnemo nazaj, pa če lahko določite model uličnega dela*)

PATRICIJA

(62)/model prostega časa in druženja, ki je usmerjen v aktivno preživljanje prostega časa/→model uličnega dela

(63)/nismo kompetentni in usposobljeni, za izvajati kakšne hude strokovne posege/→kompetenca kadra

(64)/Mi smo lahko šli do točke, da smo nekoga usmerili/→kompetenca kadra

(65) /naš osnovni namen je bil kreativno preživljanje prostega časa/ →namen projekta

7.1. Model uličnega dela (*Glede tega, usmerjanja in svetovanja, bi lahko bil tudi preventivni model?*)

PATRICIJA

(66)/Ja, vsekakor/→preventivni model uličnega dela

(67) /že s ponujanjem programov, v katere so otroci in mladostniki vključeni, da preživljajo svoj prosti čas v neki družbi, lahko je to strukturiran čas, lahko je to prosta igra, že to je preventiva/ →namen projekta

8. Trajanje projekta (*Ta projekt ste rekli, da je trajal 3 leta?*)

PATRICIJA

(68)/tri šolska leta/→trajanje projekta/ kronologija

(69)/šolsko leto 2011/12, 2012/13 in 2013/14/→kronologija

(70)/začeli smo februarja 2012 in zaključili decembra 2013/→kronologija

(71)/trajal dve koledarski leti/→kronologija

9. Potek projekta (*Kako je potekal, koliko krat na teden ste ga izvajali?*)

PATRICIJA

- (72) /Potekal je tedensko, enkrat na teden po dve uri/ → trajanje projekta
- (73) /Pozimi po uro in pol/ → trajanje projekta
- (74)/pozimi mrzlo in je hitro tema/→razlog za trajanje
- (75)/pred drugo uro ni imelo smisla hodit na trg, ker so otroci še v šoli/→razlog za trajanje
- (76) /pozimi smo bili po navadi od dveh do pol štirih/ → trajanje projekta
- (77)/V tretjem letu, smo sicer hodili dvakrat mesečno/→ trajanje projekta/kronologija
- (78)/glede na izkušnje/→razlog za trajanje
- (79)/odziv ni bil takšen kot smo pričakovali da bo/→rezultati
- (80) /Potem pa smo zaključili s projektom/ →rezultati/konec projekta

10. Populacija (*Kakšna je bila starostna skupina, komu je bil namenjen?*)

PATRICIJA

- (81) /V osnovi je bil namenjen osnovnošolski in srednješolski populaciji/ → ciljna skupina
 - (82) /otrokom in mladim do 29. leta/ → ciljna skupina
- SUZI

- (83) [...v resnici pa so hodili]/Mlajši osnovnošolci pretežno/→ populacija

11. Obiskovanje projekta (*Koliko otrok pa je prihajalo?*)

SIMON, SUZI:

- (84) /Od 5 do 10/ →število udeležениh
- (85)/do 15 čez celo dogajanje/→število udeležениh
- (86)/Eni so prišli, drugi so odšli/→dinamika

11.1. Obiskovanje projekta(*Pa so bili stalni ali je vsakič prišel nekdo drug?*)

SUZI

- (89) /več ali manj vedno drugi/ →dinamika

SIMON

- (88)/več ali manj stalni/→dinamika
- (90) /Oziroma, vse smo poznali/→dinamika
- (91)/eni so hodili tudi v EPI center/→dinamika
- (92)/so se pa kdaj tudi menjali/ →dinamika

11.2. Obiskovanje projekta (*Torej so prišli tudi kdaj z vami dol iz tukaj centra?*)

SIMON

- (93) /nekateri šli z nami gor (v EPI center)/ →dinamika

12. Razpoznavnost projekta (Torej so za dogajanje izvedeli tako, da so vas videli tam, pa so prišli pogledat?)

SUZI

(94) /Ja. Takrat tudi nismo imeli spletne strani/ → pomanjkanje sredstev

13. Kdo je delal na projektu? (Na tem projektu pa sta delala Suzi in Simon?)

PATRICIJA

(95) /Ja, na terenu sta bila ona dva/ → izvajalci

14. Znanje (Kako ste bili pripravljeni na to delo? V smislu izobraževanja, seminarjev ali izkušnje z delom?)

SUZI

(96) /Več ali manj izkušnje/ → znanje

PATRICIJA

(97) /Mi smo se tukaj pripravljali/ → priprave na projekt

(98) /Šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani/ → priprave na projekt

(99) /Naredili smo neko vsebino/ → priprave na projekt

(100) /Če greš na Tartinijev trg, zagotovo srečaš sošolca ali prijatelja/ → dinamika

(101) /Mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako/ → priprave na projekt

(102) /Včasih so bile tudi kakšne prostovoljke zraven, na projektu/ → izvajalci

(103) /posebnih izobraževanj na to temo pa nismo imeli/ → znanje

(104) /Šli smo na konferenco o mladinskem uličnem delu, ampak to je bilo, ko nismo več izvajali projekta/ → znanje

SUZI

(105) /konferenca je bila fenomenalna/ → znanje

(106) /Izveš izkušnje drugih/ → znanje

(107) /kako in kaj lahko kje kaj nastaja/ → znanje

(108) /dol na trgu in so bili ti mladi, ki so prej hodili v Epicenter/ → opazovanje dogajanja med projektom

(109) /na drugih koncih Tartinijevega trga. In ni variante da bi prišli zraven/ → opazovanje dogajanja med projektom

(110) /Tu včasih nisi pameten, pa čeprav sem tu doma/ → opazovanje dogajanja med projektom

14.1. Znanje (Če bi bila ta konferenca preden ste se lotili uličnega dela, mislite, da bi bil rezultat boljši, bi vam pomagala?)

SUZI

(111) /Mogoče tudi, kaj pa vem/ → mnenje o uporabnosti konference

(112) /Velenju imajo, pa tudi še kje drugje verjetno, imajo voziček in pečejo palačinke/ → primer dobre prakse

(113) /tukaj, kdo bi prišel zraven, ti mladi najmanj/ → mnenje

- (114)/vsi ostali, ki so na trgu, bi prihajali/→ mnenje
 (115)/na našem projektu so prišli zraven tudi ostali/→ dinamika projekta
 (116)/si poklepetal z kom/→ dinamika
 (117)/Ker so tukaj doma/→ dinamika
 (118)/To je eno majhno gnezdo, zaprto in ne smeš se zamerit/→ mnenje o Piranu
 (119)/smo se zamerili, ker smo šli na drugo lokacijo/ → problem

PATRICIJA

- (120) /Piran je majhen/→ mnenje o Piranu
 (121) /Zelo je zaprt/ → mnenje o Piranu

15. Potek projekta *(Mi lahko opišete, kako je potekal projekt, kaj ste delali?)*

PATRICIJA

- (122)/S sabo smo imeli čaj ali pa sok/→ material
 (123)/včasih kekse/→ material
 (124) /Kdaj jih je tudi kakšna mama spekla/ → sodelovanje staršev
 (125)/družabne igre/→ material
 (126)/poulične igre, na primer balinci, bowling/→ material
 (127)/badminton, krede/→ material

16. Priprave na projekt *(Kako ste se pripravili na projekt, na to kaj boste delali?)*

SUZI

- (128)/smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili/→ priprave
 (129)/vidiš tudi sam, kaj bi se rad igral/→ priprave
 (130)/žoge, barvice, liste, družabne igre, karte/→ material
 (131)/Lahko si sedel in se pogovarjal z njimi/→ aktivnosti
 (132)/nekateri prišli zraven pa so kaj vprašali, ali pa se samo pogovarjali/→ aktivnosti

PATRICIJA

- (133)/imamo naše lastne gasilske komplete, mize in klopi/→ material/ oprema
 (134)/smo imeli dol po eno mizo in dve klopi/→ oprema
 (135)/Če je hotel kdo sedeti in se pogovarjat/→ aktivnosti
 (136) /Drugače so se tam igrali/ → aktivnosti
 (137)/so nam dovolili, da te mize hranimo, dol na ulici v enem prostoru/→ sodelovanje drugih
 (138)/In jih še vedno hranimo tam/ → sodelovanje drugih

17. Finančna pomoč *(Torej ta oprema je bila že od prej vaša, niste dobili za materiale kakšno dodatno finančno pomoč?)*

PATRICIJA

- (139)/Ne, ker nismo potrebovali/→ finančna pomoč
 (140)/Ker smo imeli vse od prej/→ razlog zakaj niso imeli finančne pomoči

(143)/nismo imeli nobenih finančnih stroškov v zvezi s tem/→ finančna pomoč

(144)/glede na to da gre za javno površino, je bilo potrebno za vsako gibanje tam pridobiti soglasje
Okolja za uporabo in dovoljenje Občine za uporabo javne površine/→ potrebna dovoljenja za izvajanje

(145) /Pri čemer nikoli nismo imeli problema/→ odsotnost problemov

SUZI

(141) /Vse smo uporabili kar že imamo/→ material

(142)/Kar imamo za njih tukaj na centru, smo nesli dol/→ material

18. Problemi pri izvajanju projekta (*Ste se mogoče srečali s kakšnimi drugimi problemi?*)

PATRICIJA

(146)/Ne, s problemi, ki nam bi ovirali delovanje ne/→ problemi pri izvajanju

(147) /Problem je bil samo ne-odzivnost/→ problemi pri izvajanju

(148) /tehničnih ali formalnih ovir, nismo imeli/ → problemi pri izvajanju

SUZI

(149) /Ne, nič takega mi ni ostalo v spominu/ → problemi pri izvajanju

19. Kakšen je bil odziv otrok? (*Glede na to, da so bili vedno drugi otroci, verjetno od njih niste pridobili kašnega feedback-a kako je bilo, kako se jim je zdel projekt ali pač?*)

SUZI

(150)/Ti, ki so prišli, jim je bilo v redu tam/→ domnevani učinki

(151)/tako smo domnevali, sicer ne bi z nami ostali/→ domnevani učinki

(152)/Eni so res prišli sicer za manj, drugi za več časa/→ dinamika

(153) /ko smo prenehali s projektom, ni noben rekel, da mu manjkamo/ → domnevani učinki, posledice

PATRICIJA

(154)/zapisala učinke in posledice/→ beleženje projekta

(155) /Bile so dobre (učinki in posledice), ampak brez posebnosti/→ domnevani učinki, posledice

(156) /Učinek je bil dober/ → domnevani učinki

(157) /ko nas ni bilo več, je bilo tudi v redu/ → domnevani učinki, posledice

20. Razlog da ni bilo odziva (*Kakšen, menite, da je bil razlog, da ni bilo odziva?*)

PATRICIJA

(158)/lastnost mesta, ljudi ali pa tudi države/→ razlogi za neodzivnost

(159)/ker je poplava dejavnosti/→ razlogi za neodzivnost

(160)/Ogromno stvari se dogaja v popoldnevu, še posebej za otroke/→ razlogi za neodzivnost

(161) /Včasih si, po mojem, prenatrpan/ → razlogi za neodzivnost

(166)/Varnost je tista za katero je treba poskrbet, z ulico ni nič narobe/→ razlogi za neodzivnost

(167)/Problem je takrat, kadar se bojiš, da se kaj ne zgodi/→ razlogi za neodzivnost

(168) /Ker se igrajo, prosta igra je super/→ preživljanje prostega časa

(169)/Bistveno bolj, kot organizirana/ → preživljanje prostega časa

(170) /Prosta igra je tista, skozi katero spoznaš sebe/→ preživljanje prostega časa

(171) /se učiš komunikacije z drugimi/→preživljanje prostega časa

SUZI

(162)/Večina otrok je vse povsod, razen tam kjer bi pa morali bit, in sicer na trgu in na ulici/→razlogi za neodzivnost

(163)/Se igrat, skozi igro se marsičesa naučiš/→razlogi za neodzivnost

(164)/tega pa ni/→razlogi za neodzivnost

(165)/starši vozijo otroke na več različnih organiziranih oblik preživljanja prostega časa in potem zmanjka časa za prosto igro/→razlogi za neodzivnost

21. Kriteriji za uspešnost *(Na začetku, pred projektom: ste imeli kakšne kriterije, kaj se mora zgoditi, da bo projekt uspešen?)*

SUZI

(172)/Mi si nismo tega tako zastavili/→postavitev ciljev

(173) /gremo dol k njim, da se jim mi približamo/→namen projekta, cilj projekta

(174)/smo upali, da sčasoma, ker nas poznajo, jih bo vedno več/→postavitev ciljev

(175)/Ampak to se ni zgodilo/→rezultati projekta

(176) /tega kriterija si nismo postavili/ →postavitev ciljev

(177) /jaz sem šla v to/ →pobuda za nastanek projekta

(178) /se mi je zdelo fajn to ulično delo/→pobuda za nastanek projekta

(179)/Malo sem pretiravala, v svojih željah, da bi se to razširilo, da bi se dol igrali, da bi pritegnila tudi te malo starejše mlade/→cilji projekta

(180)/nismo uspeli, ne vem zakaj/→rezultati projekta

(181) /to je kot eno mafijsko gnezdo/ → mnenje o Piranu

PARTICIJA

(182) /Ne/ →postavitev ciljev

(183)/Mi smo šli zelo tako: probat/→postavitev ciljev

(184) /smo sicer sumili, da se bo zgodilo to, kar se je/ →napoved

(185) /takrat, na novi lokaciji funkcionirali že tri leta in ti starejši mladi nas niso več obiskovali/→pobuda za projekt

(186) /zaradi strožjih pravil (nismo dovolili, da tukaj kadijo travo in razbijajo stvari)/→razlog da mladi ne obiskujejo več

(187) /Ampak smo vztrajali dve leti/ →motiviranost za projekt

(188)/ne pomeni, da ne bomo nikoli več začeli/→motiviranost za projekt

(189) /Mogoče včasih je treba naredit pavzo, pa potem nadaljevat/ →motiviranost za projekt

22. Populacija na EPI centru *(So starejši ali mlajši?)*

PATRICIJA

(190) /Vedno je naša populacija osnovnošolska/→populacija na Epiju

(191) /Srednješolska ne/ →populacija na Epiju

- (198) /kdaj prišel eden (srednješolec) pogledat, pa sta prišla dva, pa tako/ → populacija na Epiju
- (199) /imamo samo en večnamenski prostor/ → prostori
- (200) /ko srednješolec vidi, da desetletnik igra namizni nogomet, ne bo pristopil zraven/ → populacija na Epiju
- (201) /ker je on za njega premajhen/ → razlogi
- (202) /Če bi pa prišel noter in bi videl, aha tam so trije majhni, ki igrajo kalčet, tam so pa trije četrto-srednješolci pa igrajo karte, pa bi bila druga zgodba/ → razlogi
- (203) /v enem večnamenskem prostoru ti ne moreš družiti niti dveh generacij, niti dveh populacij/ → razlogi

SUZI

- (192) /v starem Epiju, so prihajali [mladi]/ → populacija na Epiju
- (193) /so probali kaj posnet (glasbo) pa kaj skuhat, kaj posebnega/ → dogajanje
- (194) /skupina break-dancerjev, ki so nekaj časa vadili tu/ → dogajanje
- (195) /Eni mladi so hodili redno/ → obiskovanje
- (196) /si moral biti zraven in zelo paziti, da se ne bi kaj zgodilo/ → dogajanje
- (197) /to je bil njihov dom in ne boš ti vdiral/ → dogajanje

23. Kaj bi potrebovali, da bi bil projekt bolj uspešen?

PATRICIJA

- (204) /mlajšega človeka v ekipi/ → možne izboljšave
- (205) /bolj v stiku s trenutnim dogajanjem/ → razlogi za novega delavca
- (206) /Mi smo tukaj vsi čez 35/ → razlogi za novega delavca
- (207) /mlajša oseba, ki bi bila zraven, pri pripravi vsebine/ → možne izboljšave
- (208) /drugi zorni kot gledanja na ta projekt/ → razlogi za novega delavca
- (209) /kakšno idejo/ → razlogi za novega delavca
- (210) /Nimamo ovir, nismo rekli »nikoli več«/ → možne izboljšave
- (211) /ne gledamo na take stvari skozi prizmo denarja/ → možne izboljšave
- (212) /lahko narediš z minimalnim vložkom, ker veliko stvari tudi že imamo/ → možne izboljšave

SUZI

- (213) /Fanj bi bilo, da bi bila ena mlada ekipa/ → možne izboljšave
- (214) /mi smo res že malo stari/ → razlogi za novega delavca
- (215) /Saj jih poznamo, ampak ni isto/ → razlogi za novega delavca

SIMON

- (216) /menjat lokacije/ → možne izboljšave
- (217) /Da bi malo »pobirali« (otroke na ulici) in se premikali/ → možne izboljšave
- (218) /na Tartinijevem trgu je velik pretok ljudi/ → dogajanje
- (219) /je šel kdo samo mimo glih iz šole/ → dogajanje
- (220) /Kdaj pa kdaj so prišli zato, ker nas poznajo/ → dogajanje
- (221) /če bi bil še kdo nov, bi jim bilo še bolj zanimivo/ → razlogi za novega delavca

24. Se vam zdi, torej, da bi v Piranu še naprej potrebovali ulično delo?

PATRICIJA

(222) /potrebujemo ulično delo, ja/ → mnenja o ulicnem delu

(223) /Ne zaradi tega, ker otroci im mladostniki ne bi imeli kje bit/ → mnenja o ulicnem delu

(224) /zaradi tega, da se jim zgodi še kaj drugega/ → mnenja o ulicnem delu

(225) /Kljub temu, da očitno ni potrebe, kot jo prebivalci izkazujejo, zakaj pa ne/ → mnenja o ulicnem delu

(226) /Mislim da ni kraja, ki bi rekli: ah, oni pa tega ne potrebujejo/ → mnenja o ulicnem delu

Oсно kodiranje

Kratko poročilo o projektu ulično učenje

→ Kraj dogajanja

- kraj srečevanja za otroke in mladostnike (1)
- Tartinijevem trgu v Piranu (3)

→ prednosti kraja dogajanja

- nudi izhodišče za nadaljnje delo s posamezniki (2)

→ kronologija

- Sprva smo bili prisotni tedensko (4)
- kasneje 2x mesečno (5)
- 3 šolska leta (27)
- 1. šolsko leto: februar, marec, april, maj 2012 (28)
- tedensko na TT 2 uri popoldan (29)
- 2. šolsko leto: september 2012 (30)
- tedensko na TT 2 uri popoldan (31)
- oktober, november, december 2012 (32)
- 2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan (33)
- 3. šolsko leto: oktober, november, december 2013 (34)
- 2x mesečno na TT 1,5 ure popoldan (35)

→ namen

- ponuja mladim varen prostor za konstruktivno preživljanje prostega časa (6)
- svojo redno dejavnostjo deluje preventivno na mnoge dejavnike tveganja (8)
- neposreden stik z mladimi na ulici (15)
- osebno vabimo v druge programe, ki jih organiziramo v centru (17)
- neposredno odgovarjamo na njihove konkretne potrebe (18)
- skupaj iščemo rešitve na dane situacije in težave (19)

→ aktivnosti

- igro, pogovor, sprostitev, učenje, ustvarjalnost(7)
- Poteka po načelih ulične vzgoje (9)
- igra, pogovor, druženje(39)

- ➔ cilji
 - neposrednega stika z mladimi v njihovem primarnem okolju, na ulici(10)
 - vzpostavljamo zaupanje in dober medosebni odnos z njimi (16)
 - organizirati in razvijati aktivnosti na ulici (20)
 - popestrili mladostnikov vsakdanjik in njihov prosti čas (21)
 - spremljali in vzpodbujali na njihovi življenjski poti (22)
 - Mladi sodelujejo v programu kot soizvajalci (23)
 - dajejo svoje ideje, želje in potrebe (24)
- ➔ ciljna skupina
 - mladim, ki niso vključeni v organizirane prostočasne dejavnosti(11)
 - izključeni iz rednega programa (12)
 - večino svojega časa preživijo v okolju (13)
- ➔ pobuda za nastanek
 - včasih obdanem z negativnimi vplivi ulice (14)
- ➔ steviloudelezenih
 - 5-10 (včasih do 15) (25)
- ➔ izvajalci
 - Simon, Suzana (26)
- ➔ oprema
 - čaj ali sok v termovki(36)
 - keksi(37)
 - družabne igre, poulične igre, barvice, papir(38)

Intrervju:

Pobuda za nastanek

- ➔ Cilj projekta
 - ponovno pridobiti mlade k sodelovanju (41)
- ➔ Razlog za nastanek projekta
 - niso več obiskovali, ko smo menjali lokacijo (42)
- ➔ Rešitev problema
 - gremo mi do njih, na ulico (43)

Cilji projekta

- ➔ Cilj projekta
 - Da v programe povabimo tudi tiste, ki sicer v Epicenter niso hodili iz različnih razlogov (44)
- ➔ razlogi zaradi katerih ni obiska v EPI centru
 - Ker je predalet, ker jih ni imel kdo pospremiti sem, če so bili mlajši (45)

Problem projekta

- ➔ razlog za nastanek projekta
 - /eni otroci in mladostniki nimajo nekih podpornih okolij, ki bi jih usmerjali v kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa (46)

- ➔ problem
 - sprehaja sem ter tja in ne ve kam bi se dal, to je potem problem (47)

Iskanje smisla (ali mladi ne vidijo smisla?)

- ➔ problem
 - Ja, večina ga po mojem res ne (48)
 - odgovorna družina, ker se začne vse tam (50)
 - zaznavamo, da je izjemno težko pridobiti otroke in mlade (51)
- ➔ hipoteza
 - ni krivo Piran kot mesto (49)
- ➔ obiskovanje centra/projekta
 - otroci so vezani na starše, če so majhni, morajo starši bit tisti, ki vidijo smisel (52)
 - mladi se odločajo sami (53)

Mladi in institucije

- ➔ preživljanje prostega časa
 - Ja je res (54)
- ➔ iskanje načinov za pridobiti mlade
 - Zelo težko jih je motivirati (55)
 - smo poskusili veliko načinov, kaj bi še naredili, kako (56)
- ➔ doseženi cilji
 - uspeh oz. dosežen cilj pa je bolj slab (57)
- ➔ problem
 - Ko se pogovarjamo z drugimi sorodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnem principu kot mi, vidimo, da se soočajo z istimi težavami (58)
- ➔ mnenje o mladih
 - so mladi ali zelo kreativni, delajo, se udeležujejo, kreirajo (59)
 - ali pa sploh niso (60)
 - ni več neke vmesne variante (61)

Model uličnega dela

- ➔ model uličnega dela
 - model prostega časa in druženja, ki je usmerjen v aktivno preživljanje prostega časa (62)
- ➔ kompetenca kadra
 - nismo kompetentni in usposobljeni, za izvajati kakšne hude strokovne posege (63)
 - Mi smo lahko šli do točke, da smo nekoga usmerili (64)
- ➔ namen projekta
 - naš osnovni namen je bil kreativno preživljanje prostega časa (65)
 - že s ponujanjem programov, v katere so otroci in mladostniki vključeni, da preživljajo svoj prosti čas v neki družbi, lahko je to strukturiran čas, lahko je to prosta igra, že to je preventiva (67)
- ➔ preventivni model uličnega dela
 - Ja, vsekakor (66)

Trajanje projekta

- ➔ trajanje projekta/ kronologija
 - tri šolska leta (68)
 - šolsko leto 2011/12, 2012/13 in 2013/14 (69)
 - začeli smo februarja 2012 in zaključili decembra 2013 (70)
 - trajal dve koledarski leti (71)

Potek projekta

- ➔ trajanje projekta
 - Potekal je tedensko, enkrat na teden po dve uri(72)
 - Pozimi po uro in pol (73)
 - pozimi smo bili po navadi od dveh do pol štirih (76)
 - V tretjem letu, smo sicer hodili dvakrat mesečno (77)
- ➔ razlog za trajanje
 - pozimi mrzlo in je hitro tema(74)
 - pred drugo uro ni imelo smisla hodit na trg, ker so otroci še v šoli(75)
 - glede na izkušnje(78)
- ➔ rezultati
 - odziv ni bil takšen kot smo pričakovali da bo (79)
- ➔ rezultati/konec projekta
 - Potem pa smo zaključili s projektom(80)

Populacija

- ➔ ciljna skupina
 - V osnovi je bil namenjen osnovnošolski in srednješolski populaciji (81)
 - otrokom in mladim do 29. Leta (82)
 - [...v resnici pa so hodili] Mlajši osnovnošolci pretežno (83)

Obiskovanje projekta

- ➔ število udeležениh
 - Od 5 do 10 (84)
 - do 15 čez celo dogajanje (85)
- ➔ dinamika
 - Eni so prišli, drugi so odšli (86)
 - več ali manj vedno drugi (89)
 - več ali manj stalni (88)
 - Oziroma, vse smo poznali (90)
 - eni so hodili tudi v EPI center (91)
 - so se pa kdaj tudi menjali(92)
 - nekateri šli z nami gor (v EPI center) (93)

Razpoznavnost projekta

- ➔ pomanjkanje sredstev
 - Ja. Takrat tudi nismo imeli spletnih strani (94)

Izvajalci projekta

- ➔ izvajalci
 - Ja, na terenu sta bila ona dva (95)

Znanje

- ➔ znanje
 - Več ali manj izkušnje (96)
 - posebnih izobraževanj na to temo pa nismo imeli (103)
- ➔ priprave na projekt
 - Mi smo se tukaj pripravljali (97)
 - Šli smo pogledat prakso na Skalo v Ljubljani (98)
 - Naredili smo neko vsebino (99)
 - Mi smo se tu skupaj usedli, se dogovorili da bi to počeli, kdo bo to počel, na kakšen način in kako (101)
- ➔ dinamika
 - Če greš na Tartinijev trg, zagotovo srečaš sošolca ali prijatelja (100)
- ➔ izvajalci
 - Včasih so bile tudi kakšne prostovoljke zraven, na projektu (102)
- ➔ znanje/pripravljenost za nadaljevanje
 - Šli smo na konferenco o mladinskem uličnem delu, ampak to je bilo, ko nismo več izvajali projekta(104)
 - konferenca je bila fenomenalna (105)
 - Izveš izkušnje drugih (106)
 - kako in kaj lahko kje kaj nastaja (107)
- ➔ opazovanje dogajanja med projektom
 - dol na trgu in so bili ti mladi, ki so prej hodili v Epicenter (108)
 - na drugih koncih Tartinijevega trga. In ni variante da bi prišli zraven (109)
 - Tu včasih nisi pameten, pa čeprav sem tu doma (110)
- ➔ mnenje o uporabnosti konference
 - Mogoče tudi, kaj pa vem (111)
- ➔ primer dobre prakse
 - Velenju imajo, pa tudi še kje drugje verjetno, imajo voziček in pečejo palačinke (112)
- ➔ mnenje o primeru dobre prakse
 - tukaj, kdo bi prišel zraven, ti mladi najmanj (113)
 - vsi ostali, ki so na trgu, bi prihajali (114)
- ➔ dinamika projekta
 - na našem projektu so prišli zraven tudi ostali (115)
 - si poklepetal z kom (116)
 - Ker so tukaj doma (117)

- ➔ mnenje o Piranu
 - To je eno majhno gnezdo, zaprto in ne smeš se zamerit (118)
 - Piran je majhen (120)
 - zelo je zaprt (121)
- ➔ problem
 - smo se zamerili, ker smo šli na drugo lokacijo (119)

Potek projekta

- ➔ material
 - S sabo smo imeli čaj ali pa sok (122)
 - včasih kekse (123)
 - družabne igre (125)
 - poulične igre, na primer balinci, bowling (126)
 - badminton, krede (127)
- ➔ sodelovanje staršev
 - Kdaj jih je tudi kakšna mama spekla (124)

Priprave na projekt

- ➔ priprave
 - smo vzeli stvari vedno s sabo in smo potem tam videli, kaj bi uporabili (128)
 - vidiš tudi sam, kaj bi se rad igral (129)
- ➔ material
 - žoge, barvice, liste, družabne igre, karte (130)
- ➔ aktivnosti
 - Lahko si sedel in se pogovarjal z njimi (131)
 - nekateri prišli zraven pa so kaj vprašali, ali pa se samo pogovarjali (132)
 - Če je hotel kdo sedeti in se pogovarjat (135)
 - Drugače so se tam igrali (136)
- ➔ oprema
 - imamo naše lastne gasilske komplete, mize in klopi(133)
 - smo imeli dol po eno mizo in dve klopi(134)
- ➔ sodelovanje drugih
 - so nam dovolili, da te mize hranimo, dol na ulici v enem prostoru (137)
 - In jih še vedno hranimo tam (138)

Finančna pomoč

- ➔ finančna pomoč
 - Ne, ker nismo potrebovali (139)
 - nismo imeli nobenih finančnih stroškov v zvezi s tem(143)
 - ➔ razlog zakaj niso imeli finančne pomoči
 - Ker smo imeli vse od prej (140)
 - ➔ potrebna dovoljenja za izvajanje
 - glede na to da gre za javno površino, je bilo potrebno za vsako gibanje tam pridobiti soglasje
- Okolja za uporabo in dovoljenje Občine za uporabo javne površine(144)

- ➔ odsotnost problemov
 - Pri čemer nikoli nismo imeli problema(145)
- ➔ material
 - Vse smo uporabili kar že imamo (141)
 - Kar imamo za njih tukaj na centru, smo nesli dol (142)

Problemi pri izvajanju projekta

- ➔ problemi pri izvajanju
 - Ne, s problemi, ki nam bi ovirali delovanje ne(146)
 - Problem je bil samo ne-odzivnost(147)
 - tehničnih ali formalnih ovir, nismo imeli (148)
 - Ne, nič takega mi ni ostalo v spominu (149)

Odziv otrok

- ➔ domnevani učinki/posledice
 - Ti, ki so prišli, jim je bilo v redu tam (150)
 - tako smo domnevali, sicer ne bi z nami ostali(151)
 - ko smo prenehali s projektom, ni noben rekel, da mu manjkamo (153)
 - Bile so dobre (učinki in posledice), ampak brez posebnosti (155)
 - Učinek je bil dober(156)
 - ko nas ni bilo več, je bilo tudi v redu(157)
- ➔ dinamika
 - Eni so res prišli sicer za manj, drugi za več časa(152)
- ➔ beleženje projekta
 - zapisala učinke in posledice(154)

Razlog da ni bilo odziva

- ➔ razlogi za neodzivnost
 - lastnost mesta, ljudi ali pa tudi države(158)
 - ker je poplava dejavnosti(159)
 - Ogromno stvari se dogaja v popoldnevu, še posebej za otroke(160)
 - Včasih si, po mojem, prenatrpan(161)
 - Varnost je tista za katero je treba poskrbet, z ulico ni nič narobe(166)
 - Problem je takrat, kadar se bojiš, da se kaj ne zgodi(167)
 - Večina otrok je vse povsod, razen tam kjer bi pa morali bit, in sicer na trgu in na ulici(162)
 - Se igrat, skozi igro se marsičesa naučiš(163)
 - tega pa ni(164)
 - starši vozijo otroke na več različnih organiziranih oblik preživljanja prostega časa in potem zmanjka časa za prosto igro (165)
- ➔ preživljanje prostega časa
 - Ker se igrajo, prosta igra je super(168)
 - Bistveno bolj, kot organizirana(169)
 - Prosta igra je tista, skozi katero spoznaš sebe(170)

- se učiš komunikacije z drugimi(171)

Kriteriji za uspešnost

- ➔ postavitev ciljev
 - Mi si nismo tega tako zastavili(172)
 - smo upali, da sčasoma, ker nas poznajo, jih bo vedno več (174)
 - tega kriterija si nismo postavili (176)
 - ne (182)
 - Mi smo šli zelo tako: probat (183)
- ➔ namen projekta, cilj projekta
 - gremo dol k njim, da se jim mi približamo(173)
 - Malo sem pretiravala, v svojih željah, da bi se to razširilo, da bi se dol igrali, da bi pritegnila tudi te malo starejše mlade(179)
- ➔ rezultati projekta
 - Ampak to se ni zgodilo(175)
 - nismo uspeli, ne vem zakaj(180)
- ➔ pobuda za nastanek projekta
 - jaz sem šla v to (177)
 - se mi je zdelo fajn to ulično delo(178)
 - takrat, na novi lokaciji funkcionirali že tri leta in ti starejši mladi nas niso več obiskovali (185)
- ➔ mnenje o Piranu
 - to je kot eno mafijsko gnezdo (181)
- ➔ napoved
 - smo sicer sumili, da se bo zgodilo to, kar se je (184)
- ➔ razlog da mladi ne obiskujejo več
 - zaradi strožjih pravil (nismo dovolili, da tukaj kadijo travo in razbijajo stvari) (186)
- ➔ motiviranost za projekt
 - Ampak smo vztrajali dve leti (187)
 - ne pomeni, da ne bomo nikoli več začeli(188)
 - Mogoče včasih je treba naredit pavzo, pa potem nadaljevat (189)

Populacija na Epicentru

- ➔ populacija na Epiju
 - Vedno je naša populacija osnovnošolska (190)
 - Srednješolska ne (191)
 - kdaj prišel eden (srednješolec) pogledat, pa sta prišla dva, pa tako (198)
 - ko srednješolec vidi, da desetletnik igra namizni nogomet, ne bo pristopil zraven(200)
 - v starem Epiju, so prihajali [mladi] (192)
- ➔ prostori
 - imamo samo en večnamenski prostor (199)
- ➔ razlogi
 - ker je on za njega premajhen(201)

-Če bi pa prišel noter in bi videl, aha tam so trije majhni, ki igrajo kalčet, tam so pa trije četrto-srednješolci pa igrajo karte, pa bi bila druga zgodba (202)

-v enem večnamenskem prostoru ti ne moreš družiti niti dveh generacij, niti dveh populacij(203)

➔ dogajanje

-so probali kaj posnet (glasbo) pa kaj skuhat, kaj posebnega(193)

-skupina break-dancerjev, ki so nekaj časa vadili tu (194)

-si moral biti zraven in zelo pazit, da se ne bi kaj zgodilo(196)

-to je bil njihov dom in ne boš ti vdiral(197)

➔ obiskovanje

-Eni mladi so hodili redno(195)

Ideje za prihodnost

➔ mozneizboljšave

- mlajšega človeka v ekipi(204)

- mlajša oseba, ki bi bila zraven, pri pripravi vsebine(207)

- Nimamo ovir, nismo rekli »nikoli več« (210)

- ne gledamo na take stvari skozi prizmo denarja(211)

- lahko narediš z minimalnim vložkom, ker veliko stvari tudi že imamo(212)

-Fanj bi bilo, da bi bila ena mlada ekipa (213)

-menjat lokacije (216)

-Da bi malo »pobirali« (otroke na ulici) in se premikali (217)

➔ razlogi za novega delavca

- bolj v stiku s trenutnim dogajanjem(205)

-Mi smo tukaj vsi čez 35 (206)

- drugi zorni kot gledanja na ta projekt(208)

- kakšno idejo(209)

- mi smo res že malo stari (214)

-Saj jih poznamo, ampak ni isto (215)

-če bi bil še kdo nov, bi jim bilo še bolj zanimivo(221)

➔ dogajanje

-na Tartinijevem trgu je velik pretok ljudi (218)

-je šel kdo samo mimo glih iz šole(219)

-Kdaj pa kdaj so prišli zato, ker nas poznajo (220)

Potreba po uličnem delu

➔ mnenja o ulicnem delu

-potrebujemo ulično delo, ja (222)

-Ne zaradi tega, ker otroci imajo mladostniki ne bi imeli kje biti (223)

-zaradi tega, da se jim zgodi še kaj drugega (224)

- Kljub temu, da očitno ni potrebe, kot jo prebivalci izkazujejo, zakaj pa ne (225)

- Mislim da ni kraja, ki bi rekli: ah, oni pa tega ne potrebujejo (226)

Priloga E: Intervju s Ingrid Kristančič Šomen

Ingrid Kristančič Šomen je strokovna vodja projekta New Prevent, ki izvaja mladinsko ulično delo v Mesti občini Koper. Intervju je bil opravljen preko elektronske pošte dne 9.6.2017 ter preko telefonskega klica, za dodatne informacije 16.6.2017.

1. Projekt New Prevent deluje pod okriljem društva Svit. Ali se lahko na kratko predstavite kdo ste?

Delujemo kot samostojen, vsebinsko, kadrovsko in prostorsko ločen program društva. Predmet našega dela je preventivno delo z mladimi, na sedežu društva pa delajo z aktivnimi uživalci drog. Med mladimi in v okolju smo prepoznavni kot New Prevent, kot smo sprva poimenovali našo FB stran.

NewPrevent- kratka predstavitev našega del oz. poslanstva

1. Na Obali od maja 2013izvajamo in razvijamo program **Mladinskega uličnega dela**, sami začetki pa segajo v leto 2011, ko smo izvajali Podporni program za družine, otroke in mladostnike, prednostno namenjen družinam iz socialno šibkega okolja(priseljenci, odvisniki od drog...) v skladu z vizijo razvoja socialne preventive.
2. Program ulične preventive je bil vzpostavljen izključno s pomočjo delavca v okviru APZ in štirih prostovoljcev, takratnih **študentov biopsihologije**, katerim so se kasneje pridružili še ostali. Zaradi vrstniškega pristopa pri delu z mladimi so prostovoljci nepogrešljivi del ekipe uličnih delavcev, ki se je na FB strani poimenovala **New Preventin** pod tem imenom smo med mladimi in v okolju tudi prepoznavni. Delujemo pod okriljem **Društva Svit**, kot vsebinsko in prostorsko ločena enota. Od leta 2015 smo bili **letno financirani** s strani MZ in MDDSZ.
3. Imamo naziv **mladim prijazna prostovoljska organizacija**, kjer mladi aktivno sooblikujejo programe za mlade.
4. Junija 2015 smo prejeli naziv«**Naj mladinski projekt 2014**» za promocijo zdravega življenjskega sloga mladih, ki ga podeljuje Mladinski svet Slovenije.
5. **Osnovna dejavnost je preventiva in promocija zdravja med mladimi.** Naše poslanstvo usmerjanja mladih v zdrav življenjski slog, ki izključuje vsakršno uporabo drog, uresničujemo med mladimi na ulici, igriščih, lokacijah nočne zabave in drugih zbirališčih mladih. **Poudarek je na selektivni preventivi in zgodnji intervenciji.** V ta namen smo na lokalni ravni po letih prizadevanj novembra 2016uspeli povezati posamezne službe v **koordinativno skupino za preventivo**. Poleg terenskega dela izvajamo še interaktivne delavnice za mlade, projektno in raziskovalno delo, promoviramo prostovoljstvo, medgeneracijsko sodelovanje in smo pobudniki skupnostnih akcij v lokalni skupnosti. V prostorih KS Za Gradomod januarja 2016 vodimo »četrtni«**dnevni center za otroke in mladostnike**, kjer smo vključno s terenskim delom dejavni tudi med poletnimi počitnicami.
6. Naše delo je odziv na potrebe lokalnega okolja in **na ulici zaznane probleme želimo prenesti v širšo javnost** z namenom skupnega iskanja rešitev in odgovorov na pojav drog med mladostniki.

2. Cilja projekta New Prevent sta predvsem dva: Usmerjanje mladih v zdrav življenjski slog ter ozaveščanje mladih o škodljivih posledicah uživanja prepovedanih substanc¹¹. Ali bi lahko rekli, da izvajate tako preventivno kot kurativno ulično delo?

Cilje je predvsem preventiva, zgodnja intervencija, zamik eksperimentiranja v kasnejše starostno obdobje. Vendar je pri mladostnikih, ki že imajo težave zaradi problematične uporabe drog, bolj smiselni pristop zmanjševanja škode.

3. V zbiru prispevkov iz "Konference o mladinskem uličnem delu" omenjajo dva projekta uličnega dela, ki ga izvajate. To sta »Žoga skače« ter »Netopir«. Ali še vedno izvajate da dva projekta (če je odgovor *ne*, zakaj *ne*)?

Obe vsebini še vedno razvijamo in izvajamo dalje, smo pa imeli zaradi letnega financiranja letos krajši premor in smo trenutno v ponovnem vzpostavljanju obeh vsebin, v celoti bomo ponovno delovali septembra, v kolikor bomo uspešni na zadnjem razpisu.

Če še vedno izvajate projekt »Žoga skače« nadaljujte s 4. Vprašanjem, sicer nadaljujte s 12.

4.-11. Ali lahko opišete projekt " Žoga skače"? Kakšni so cilji in nameni projekta? Komu je namenjen projekt " (ciljna skupina)? Ali projekt tudi obiskujejo tisti, katerim je bil namenjen? Koliko otrok / mladih obiskuje projekt? Ali so vedno novi, ali pa so "obiskovalci" stalni? Lahko opišete dejavnosti in dogajanje projekta "Žoga skače"? Od kje ideja za projekt ?

Popoldanske terenske vsebine »Žoga skače« so deloma pravzaprav prenos dobre prakse (salezijanski zavod, OE Skala, Ljubljana).

Osnovni namen je mlade v blokovskem naselju, ki je prepoznano kot visoko tvegano za mlade (odprta scena drog,...) z ustvarjanjem dobrega in varnega okolja za preživljanje prostega časa usmerjati v zdrav življenjski slog.

Skozi terensko prisotnost, organizacijo prostočasnih vsebin in tematskih pogovorov je cilj učenje socialne veščine in izboljšanje komunikacijskih spretnosti, omogočanje pridobivanja občutka pripadnosti, krepitev samopodobe, prepoznavanje in sprejemanje drugačnosti v neposrednem okolju (brezdomci, priseljenci), ustvarjanje podpornega okolja za posamezne rizične mladostnike s težavami v odraščanju ali mladostnike, ki prihajajo iz neurejenih družinskih razmer v sodelovanju s koordinativno skupino na lokalnem nivoju. Vključuje tudi info-svetovalno točko za starše na terenu.

Pri mladostnikih, ki v bližnji okolici eksperimentirajo z drogami (največkrat alkohol in kanabis) spodbujamo opuščanje eksperimentiranja in motiviranje za izbiro bolj zdravih vsebin.

Namenjen je predvsem osnovnošolski populaciji in mladostnikom, ki se zadržujejo v bližini našega terenskega vozila ali v bližnji garažni hiši in gozdičku.

Z aktivnim vključevanjem v aktivnosti ali drugo (prinesejo sadje, podarijo športne rekvizite...) sodelujejo tudi starši in okoliški prebivalci, kar daje programu dodatno vrednost – vpetost v lokalno okolje, kar je pri tovrstnih preventivnih programih izredno pomembno.

¹¹https://www.famnit.upr.si/sl/novice_studenti/skupnost-new-prevent

Poleg terenskega dela in skupnostnega pristopa(zgodnja intervencija) so osnovne metode dela pogovor, igra (skozi igro otroci lažje izrazijo svojo stisko), informiranje. Svoje pripomore tudi pozitiven zgled mladinskih uličnih delavcev, ki lahko postanejo pomembni posamezniki v življenju mladostnika.

Program se izvaja okvirno med aprilom in oktobrom(vreme!), povprečno se v aktivnosti vključuje do 40 različnih otrok in mladostnikov mesečno. Nekatere poznamo že od vsega začetka našega terenskega dela, predvsem poleti pa spoznamo veliko novih.

13.- 18. Ali lahko opišete projekt " Neropir"?Kakšni so cilji in nameni projekta? Komu je namenjen? Ali projekt tudi obiskujejo tisti, katerim je bil namenjen? Koliko mladih pristopi zraven? Lahko opišete dejavnosti in dogajanje projekta "Netopir"?

Večerno terensko delo »Netopir««smo poimenovali program dela z mladimi v večernem in nočnem času na lokacijah nočne zabave mladih in drugih zbirališčih(garaže, gozdček, zapuščen igrišče...)kot del preventive v lokalnem okolju oz. odziv na naša opažanja opijanja mladih na javnih površinah v lokalnem okolju.

Temelji na vrstniškem pristopu – vzpostavitev osebnega stika in komunikacije z mladimi.

Mladinski ulični delavci delujejo znotraj svoje vrstniške mreže.

Cilj je informiranje in ozaveščanje mladih o škodljivih posledicah drog na zdravje, ozaveščanje o varni in odgovorni spolnosti, ugotavljanje in prepoznavanje potreb mladih z neposrednim osebnim stikom na terenu, opozarjanje na varno vrnitev domov, pomoč mladostniku v stiski(svetovalno razbremenilni razgovor)

Pri mladih, ki imajo težave zaradi problematične uporabe alkohola ali druge droge in jih pogosteje opazamo na specifičnih lokacijah je bolj smiselna uporaba ukrepov zmanjševanja škode – informiramo, kako zmanjšati škodo in droge uporabljati manj tvegano.

Z mladimi poskušamo biti na nemoteč način skupaj prisotni na javni površini oz.zabavi.

V pivsko okolje skušamo vnašati možnosti izbire bolj zdravih načinov zabave(športne aktivnosti...), kar so nekateri mladi dobro sprejeli.

Sodelujemo v preventivnih akcijah MZ (furam 0,0), s projektnim delom(Bodi kul,napolni ful) namenjenemu večji odgovornosti souporabe javnih površin pa smo mlade aktivno vključili v akcijo čiščenja površine po zabavi. Naša izkušnja je, da mladi niso neodzivni na tovrstne »vrstniške intervencije«.

19. Od kod ideja za projekt "Neropir"?

Nastal je poleti 2013 kot odziv na opaženo nočno dogajanje na parkirišču Bonifika in bližnji okolici ob dogodkih v bližnjem Tuš Planetu, ko nikomur v skupnosti ni bilo nič mar, kaj se tam dogaja – popivanje(tudi mladoletnih) na prostem, steklovina in smeti po zaključku zabave..Na terenu smo ugotavljali, da je alkohol glede na količino in pogostost uporabe zagotovo droga, po kateri seže največ mladih, tudi mladoletnikov.

Bili smo mnenja, da je potrebno mladim dati jasno sporočilo o odgovorni (so)uporabi javnih površin(Projekt »Bodi kul,napolni ful«), predvsem pa si postavili vprašanje, kaj lahko razen prepovedi še naredimo, kajti neproduktivno bi bilo razmišljanje v smeri prepovedi združevanja mladih na javni površini.

20. Kako mladi na "ulici"/kraju delovanja reagirajo na vaš kombi? Ali mladi pristopijo sami zraven?

Po tolikem času smo že prepoznavni z različnih lokacij, tako da mladi večinoma tudi na bolj odročnih lokacijah pristopijo do vozila morda samo po kondom ali plastenko vode. To je lahko vstopni moment za razvoj pogovora in ohranitve stikov v prihodnje..

21. Kdo izvaja dejavnosti teh projektov?

Strokovna delavka kot vodja (mentor, delo v skupnosti, s starši) in mladinski ulični delavci različnih strokovnih profilov oz. prostovoljci – študentje, ki se permanentno izobražujejo na področju preventivnega dela in promocije zdravja(trije imajo naziv promotorji zdravja).Zavzemamo se, da to delo opravljajo mladi in tako predvsem na lokacijah zabav, delujejo znotraj svojih vrstniških mrež.(mladi za mlade).

22. Kakšna je vloga mladinskega delavca?

Zagotovo ne nadzornika mladih v prostem času, policista, učitelja...Ker je naše vodilo izhajanje iz potreb mladih in skupnosti, v kateri živijo, je mladinski ulični delavec najprej v vlogi opazovalca, raziskovalca terena(prepoznavanje potreb). Neformalni sogovornik, ulični vzgojitelj,informator(preventiva, varovanje zdravja), animator, zaupnik(mladostnik v stiski), mediator v smislu prenosa na ulici zaznanega v širši prostor.

23. Kako se razlikuje delo s mladimi na ulici od ostalega dela z mladini (npr. V centrih, klubih, drugih ustanovah)?

Na ulici gre za nevtralen prostor, za razliko od institucionalnega delani definiranih razmerij moči, avtoritarnih odnosov...Osebn stik in vrstniški pristop, ko mladinski delavci delujejo znotraj svoje mreže bistveno olajša prvi stik, vzpostavitev zaupnega odnosa in možne pomoči v nadaljevanju.

24. Kakšne kompetence mora imeti mladinski delavec za ulično delo

Bolj kot širok nabor strokovnih znanj je pomembno zavedanje vloge, ki jo kot mladinski delavec v javnem prostoru, kot pomembnem socializacijskem prostoru za mlade, ima. Pomembna je odprtost za dogajanje, posluš in interes za interakcijo , komunikativnost, sposoben prilagajanja nepredvidenim situacijam, kar je del terenskega dela,praktične veščine, osebno zavzetost in sprejemanje mladostnikov takšnih kot so... Skratka, znati prisluhniti, pritegniti, nagovoriti mlade z manj formalnimi pristopi.

Kompetence za ulično delo so nekateri pridobili s prostovoljstvom.

25. Zakaj sploh potrebujemo ulično delo z mladimi?

Neformalni javni prostor kot ga definirajo nekateri strokovnjaki je pomemben tretji prostor v življenju posameznika. Sploh mladi radi preživljajo svoj prosti čas na javnih površinah,ki so prostor pomembnih socializacijskih procesov in neformalnega učenja in pokazatelj številnih družb. problemov ter življenjskega sloga mladih. Slednje je pomembno pri sprejemanju strategij dela z mladimi, z uličnim delom mlade lahko pritegnemo k aktivni družbeni participaciji, podpremo kot pomembne člane skupnosti...

S preventivnega vidika je poznavanje preživljanja prostega časa mladih, sploh v nočnem času pomembno – pasti prostega časa so velikokrat prav tvegana vedenja.

Z uličnim delom v nočnem času z neformalnim druženjem, osebnim stikom, informacijami, možnostmi bolj zdravih izbir zabave pa tudi pristopom zmanjševanja škode dosegamo mlade na sami lokaciji zabave. Med prostori izvajanja preventive so premalo zastopane lokacije zabave mladih, med ciljnim skupinami pa ranljive skupine mladostnikov. Z uličnim delom pa lažje pridemo do »skrite« populacije, ospinikov oz. tistih mladih, ki jih sicer ne bi uspeli nagovoriti, ker se ne vključujejo v nobene programe za mlade. Tudi ti mladi morajo biti slišani.

26. V Sloveniji, ter še posebej na obali, ulično delo še ni dovolj razvito. Ali se poleg New Prevent še kdo ukvarja z uličnim delom na obali (Piran, Izola, Koper)?

Na Obali smo s strokovno podporo Milana Kreka(NIJZ Koper) prvi vzpostavili, nadalje razvijamo, izpopolnjujemo in izvajamo mladinsko ulično delo s terenskim vozilom, predvsem v MOK, občasno pa tudi Izoli. V prostoru lokacije nočne zabave (Gavioli) so prisotni iz DrogArta, pred leti pa smo imeli skupno terensko akcijo z našim vozilom ob študentskih žurih v Portorožu.

Ulično delo se je v Sloveniji na Obali sicer pred mnogimi leti začelo, vendar s populacijo aktivnih uživalcev drog in prostitutkami(Projekt Umbrella), danes je to terensko delo z izmenjavo sterilnega pribora Društva Svit(Koper, Izola, Piran)..

Hvala!

Priloga F: Spletna anketa, Prosti čas mladih

POL	XS Spol:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Moški)	6	25%	25%	25%
	2 (Ženski)	18	75%	75%	100%
Veljavni	Skupaj	24	100%	100%	

Povprečje	1.8	Std. Odklon	0.4
-----------	-----	-------------	-----

XL ETNICA	Izberite letnico rojstva:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	51 (1960)	1	4%	4%	4%
	57 (1966)	1	4%	4%	8%
	79 (1988)	1	4%	4%	13%
	83 (1992)	1	4%	4%	17%
	86 (1995)	1	4%	4%	21%
	87 (1996)	12	50%	50%	71%
	88 (1997)	4	17%	17%	88%
	89 (1998)	2	8%	8%	96%
	90 (1999)	1	4%	4%	100%
Veljavni	Skupaj	24	100%	100%	

Povprečje	84.2	Std. Odklon	9.6
-----------	------	-------------	-----

Q1	Kraj bivanja:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Piran)	9	38%	39%	39%
	2 (Kraj v Občini Piran)	8	33%	35%	74%
	3 (Kraj izven Občine Piran)	6	25%	26%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povprečje	1.9	Std. Odklon	0.8
-----------	-----	-------------	-----

Q2	Katero srednjo šolo obiskuješ (oz. si obiskoval/a) ?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Gimnazija Piran)	16	67%	70%	70%
	2 (Elektro in Pomorska šola Portorož)	0	0%	0%	70%
	3 (Gimnazija Antonio Sema Piran)	0	0%	0%	70%
	4 (Ne obiskujem srednje šole)	1	4%	4%	74%
	5 (Drugo:)	6	25%	26%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povprečje	2.2	Std. odklon	1.8
-----------	-----	-------------	-----

Q2_5_text	Q2 (Drugo:)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	ekonomska šola koper	1	4%	17%	17%
	seps koper	1	4%	17%	33%
	zaposlena	1	4%	17%	50%
	seps	1	4%	17%	67%
	vzgojiteljska srednja šola izola	1	4%	17%	83%
	stš koper	1	4%	17%	100%
Veljavni	Skupaj	6	25%	100%	

Q3	Kje najraje preživljaš prosti čas?							
	Podvprašanja	Enote					Navedbe	
		Frekvence	Veljavni	% - Veljavni	Ustrezni	% - Ustrezni	Frekvence	%
Q3a	Doma	17	23	74%	24	71%	17	41%
Q3b	Na ulici	2	23	9%	24	8%	2	5%
Q3c	V parku	6	23	26%	24	25%	6	15%
Q3d	Na igrišču	2	23	9%	24	8%	2	5%
Q3e	V baru, kavarni	11	23	48%	24	46%	11	27%
Q3f	Garažna hiša	0	23	0%	24	0%	0	0%
Q3g	Drugo:	3	23	13%	24	13%	3	7%
	SKUPAJ		23		24		41	100%

Q3g_text	Q3 (Drugo:)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	športam	1	4%	33%	33%
	na plaži	1	4%	33%	67%
	s prijatli	1	4%	33%	100%
Veljavni	Skupaj	3	13%	100%	

Q4	Kaj počneš v prostem času?											
	Podvprašanja	Odgovori							Veljavni	Štetje	Povprečje	Standardni odklon
		Vsak dan	1-6 krat na teden	3-6 krat na teden	1-3 krat na teden	1-3 krat na teden	1-3 krat na teden	Manj kot 1 krat na teden	Nikoli	Skupaj		
Q4a	Se ukvarjam s športom	3 (14%)	6 (27%)	6 (27%)	3 (14%)	3 (14%)	3 (14%)	1 (5%)	22	240	3.4	1.1
Q4b	Berem	3 (13%)	1 (4%)	6 (26%)	4 (17%)	5 (22%)	4 (17%)	3 (100%)	23	248	3.6	1.1
Q4c	Pišem (dnevnik, pesmi, pisma)	0 (0%)	1 (4%)	0 (0%)	3 (13%)	2 (9%)	7 (74%)	3 (100%)	23	245	5.0	1.1
Q4d	Se ukvarjam z glasbo	2 (9%)	1 (4%)	4 (17%)	3 (13%)	3 (13%)	0 (43%)	1 (100%)	23	245	4.7	1.1
Q4e	Hodim v kino, gledališče, na koncerte	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (16%)	1 (4%)	8 (35%)	1 (4%)	23	244	4.6	0.1
Q4f	Hodim na izlete	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)	5 (22%)	1 (4%)	4 (16%)	3 (13%)	23	248	4.7	0.1
Q4g	Sodelujem v humanitarnih dejavnostih	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)	1 (4%)	1 (4%)	0 (43%)	1 (48%)	23	243	5.8	0.1
Q4h	Se ukvarjam s političnimi aktivnostmi	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)	2 (9%)	0 (87%)	3 (100%)	23	248	5.5	0.1
Q4i	Obiskujem lokale, diskoteke, zabave	0 (0%)	1 (4%)	4 (17%)	9 (39%)	4 (17%)	5 (22%)	3 (100%)	23	243	4.2	1.1
Q4j	Nakupujem	0 (0%)	1 (4%)	4 (17%)	6 (26%)	1 (4%)	0 (43%)	2 (9%)	23	243	4.0	1.1
Q4k	Lenarim	9 (39%)	5 (22%)	5 (22%)	3 (13%)	1 (4%)	0 (0%)	0 (100%)	23	242	2.2	1.1
Q4l	Se družim s prijatelji na ulici, parku, igrišču	3 (13%)	4 (17%)	9 (39%)	4 (17%)	2 (9%)	4 (17%)	1 (4%)	23	240	3.3	1.1
Q4m	Preživljam prosti čas na računalniku	13 (57%)	2 (9%)	7 (30%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)	23	249	1.3	1.1
Q4n	Gledam TV	4 (18%)	6 (27%)	4 (18%)	5 (23%)	2 (9%)	1 (5%)	2 (100%)	22	249	2.4	1.1
Q4o	Obiskujem mladinski center	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (5%)	0 (95%)	2 (100%)	21	240	6.2	0.1
Q4p	Drugo:	0 (0%)	2 (40%)	1 (20%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (40%)	2 (100%)	5	248	3.0	2.1

Q4p	Q4 (Drugo:)				
text	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	nič	1	4%	33%	33%
	delam	2	8%	67%	100%
Veljavni	Skupaj	3	13%	100%	

Q5	Poznaš mladinski EPI center ali se že kdaj slišal/a zanj?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Da)	18	75%	78%	78%
	2 (Ne)	5	21%	22%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povprečje	1.2	Std. Odklon	0.4
-----------	-----	-------------	-----

Q6	Veš kaj počnejo na EPI centru?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Da)	13	54%	57%	57%
	2 (Ne)	10	42%	43%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povprečje	1.4	Std. Odklon	0.5
-----------	-----	-------------	-----

Q7	Si ga kdaj obiskal/a?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Da)	9	38%	39%	39%
	2 (Ne)	14	58%	61%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povprečje	1.6	Std. Odklon	0.5
-----------	-----	-------------	-----

Q8	Na Epi centru so pred 3 leti izvajali projekt "Ulično učenje". Ste slišali zanj?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	1 (Da)	2	8%	9%	9%
	2 (Ne)	21	88%	91%	100%
Veljavni	Skupaj	23	96%	100%	

Povpre čje	1.9	Std. Odklon	0.3
---------------	-----	----------------	-----

Q9	Ali bi se udeležili takega projekta (bi vas tako druženje zanimalo) ? Označi koliko trditve drži	zate.									
	Podvprašanja	Odgovori						V eljavni	Št. enot	P ovprečj e	St d. Odklon
		P opolnom a se strinjam	S e strinjam	Sr ednje	S e ne strinjam	S plohe se ne strinjam	S kupaj				
a	Q9 Tega projekta bi se redno udeležil/a	1 (4%)	4 (17%)	1 0 (43%)	2 (9%)	6 (26%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 3	1. 2
b	Q9 Obiskal/a bi, saj bi me zanimalo kaj delajo	2 (9%)	7 (30%)	9 (39%)	0 (0%)	5 (22%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 0	1. 3
c	Q9 Tega projekta se nebi nikoli udeležil/a, ker taka oblika druženja ni zame	3 (13%)	2 (9%)	6 (26%)	3 (13%)	9 (39%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 6	1. 4
d	Q9 Tak način druženja bi me zanimal, saj bi se lahko z mladinskimi delavci po potrebi pogovoril/a o kakšnih težavah	2 (9%)	6 (26%)	9 (39%)	2 (9%)	4 (17%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 0	1. 2
e	Q9 Če bi na projekt hodilo veliko mladih, bi tudi sam/a hodil/a	1 (4%)	9 (39%)	6 (26%)	3 (13%)	4 (17%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 0	1. 2
f	Q9f Odvisno od dejavnosti	3 (13%)	1 3 (57%)	4 (17%)	0 (0%)	3 (13%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	2 4	1. 2
g	Q9 Če bi lahko sam/a sodeloval/a v delanju programa	4 (17%)	3 (13%)	6 (26%)	6 (26%)	4 (17%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 1	1. 4
h	Q9 Tako druženje je za otroke	1 (4%)	7 (30%)	5 (22%)	5 (22%)	5 (22%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 3	1. 3
i	Q9i Raje se družim v zaprtih prostorih	2 (9%)	1 (5%)	4 (18%)	1 0 (45%)	5 (23%)	2 2 (100%)	2 2	2 4	3 7	1. 2
j	Q9j V prostem času ne želim biti na očeh odraslih	2 (9%)	2 (9%)	7 (30%)	4 (17%)	8 (35%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 6	1. 3
k	Q9 Če bi projekt vodili mladi bi se pridružil/a	3 (13%)	3 (13%)	1 2 (52%)	0 (0%)	5 (22%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 0	1. 3
l	Q9l V občini Piran je dovolj aktivnosti za mlade	0 (0%)	1 (4%)	6 (26%)	1 0 (43%)	6 (26%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	3 9	0. 8
m	Q9 Moj prosti čas je že zapolnjen z drugimi dejavnostmi	3 (13%)	7 (30%)	9 (39%)	2 (9%)	2 (9%)	2 3 (100%)	2 3	2 4	2 7	1. 1
n	Q9 Drugo:	0 (0%)	1 (20%)	2 (40%)	0 (0%)	2 (40%)	5 (100%)	5 4	2 4	3 6	1. 3

Q9 n_text	Q9 (Drugo:)				
	Odgovori	Frekven ca	Odstote k	Veljavni	Kumula tiva
	fuv	1	4%	33%	33%
	. ng	1	4%	33%	67%
	rt	1	4%	33%	100%
Vel javni	Skupaj	3	13%	100%	

Q1 0	Kakšne dejavnosti bi te zanimalo? (Kaj bi morali početi, da bi se projektu pridružili)?											
	Podvprašanja	Odgovori						Veljavni	Št enot	P ovpreč e	P d. Odklon	St
		Polnoma se strinjam	Se strinjam	Srednje	Ne strinjam	Se sploh ne strinjam	Skupaj					
0a	Q1 Karkoli bi delali, se ne bi pridružil/a	5 (22%)	2 (9%)	4 (17%)	8 (35%)	4 (17%)	23 (100%)	3	2 4	2 2	3. 4	1.
0b	Q1 Vseeno, važno da se družim s prijatelji	2 (10%)	9 (43%)	7 (33%)	2 (10%)	1 (5%)	21 (100%)	1	2 4	2 6	2. 0	1.
0c	Q1 Več družabnih namiznih iger	3 (14%)	5 (23%)	8 (36%)	3 (14%)	3 (14%)	22 (100%)	2	2 4	2 9	2. 2	1.
0d	Q1 Več športnih iger	5 (24%)	4 (19%)	8 (38%)	1 (5%)	3 (14%)	21 (100%)	1	2 4	2 7	2. 3	1.
0e	Q1 Debate o aktualnih in zanimivih temah	3 (14%)	8 (36%)	6 (27%)	3 (14%)	2 (9%)	22 (100%)	2	2 4	2 7	2. 2	1.
0f	Q1 Drugo:	1 (33%)	1 (33%)	1 (33%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	3	4	2 0	2. 0	1.

Q1 0f_text	Q10 (Drugo:)				
	Odgovori	Frekven ca	Odstote k	Veljavni	Kumula tiva
	bjb	1	4%	100%	100%
Vel javni	Skupaj	1	4%	100%	

1	Q1	Kaj misliš da mladim manjka v Piranu?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavnost	Kumulativna
	volje do dela	1	4%	6%	6%
	vse	2	8%	13%	19%
	več prostorov za druženje	1	4%	6%	25%
	motivacije	1	4%	6%	31%
	štange	1	4%	6%	38%
	izobrazbe o aktualnih temah	1	4%	6%	44%
	brezplačnih aktivnosti	1	4%	6%	50%
	nič	2	8%	13%	63%
	druženje	1	4%	6%	69%
	denarja	1	4%	6%	75%
	pa iskreno ne vem imamo stadion epi imamo bare zde je ponovem tudi fitnes :) tako da ne vem mogoče kaka odgovorna oseba ki bi vevkrat orbanizirala kake igre na trgu kake sportne turnirje bilo kaj sam da bi pobrala otroke z ulic in odgnala od slabih stvari :) je slovnicbo nepravilno amapk upam d razumete moj namen	1	4%	6%	81%
	intelektualnih aktivnosti: gledališče, literarni dogodki, itd	1	4%	6%	88%
	prostor za zabavo	1	4%	6%	94%
	pamet :\$	1	4%	6%	100%
Veljavni	Skupaj	16	67%	100%	